

Mona Okwuosa

**LUONTOYMPÄRISTÖN ASEMA
KIERTOTALOUDEN
EDELLÄKÄVIJÄORGANISAATIOISSA
SUOMESSA**
Kehysanalyyttinen tarkastelu

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro Gradu -tutkielma
Huhtikuu 2023
Ohjaaja: Annika Blomberg

TIIVISTELMÄ

Mona Okwuosa: Luontoympäristön asema kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa – Kehysanalyttinen tarkastelu
Pro Gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Kauppatieteiden tutkinto-ohjelma, Vastuullinen liiketoiminta
Huhtikuu 2023

Kiertotaloutta pyritään edistämään monien yksittäisten valtioiden ja organisaatioiden taholta niin Suomen ja Euroopan Union tasolla kuin ympäri maailman. Kiertotaloutta myös suositaan kestävä kehityksen mukaisena lähestymistapana. Vastuullisuuteen ja kestävyteen pyrkivän organisaation nähdään olevan kiinnostunut sidosryhmistään ja haluavan ottaa ne huomioon myös omassa toiminnassaan. Sidosryhmiä itsessään ei nähdä enää ainostaan inhimillisinä tahoina, vaan sidosryhmänäkökulmaa on laajennettu koskemaan myös luontoympäristön kaltaisia ei-inhimillisiä tahoja ja toimijoita.

Tämä tutkielma pyrkii ymmärtämään minkälainen asema luontoympäristöllä on kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa Suomessa. Tutkielma on kiinnostunut sekä siitä ymmärryksestä, jota luontoympäristöön liitetään, että siitä, kuinka luontoympäristön ymmärrys vaikuttaa luontoympäristön asemaan kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden sidosryhmämäärittelyissä. Tutkimus pyrkii tuottamaan uutta tietoa siitä, kuinka luontoympäristön sidosryhmäaseman huomioiminen edesauttaa kestävä taloustoiminnan toteutumista.

Tutkielman kiertotaloutta ja sidosryhmäteoriaa yhdistävä viitekehys tarkastelee erityisesti luontoympäristön asemaa sidosryhmäteoriassa. Aiemman kirjallisuuden pohjalta hahmotellaan keinoja tulkita laadullista tutkimusaineistoa. Tutkielman laadullinen tutkimus pohjaa CICAT2025-kiertotaloushankkeen tuottamaan haastatteluaineistoon vuodelta 2021. Aiemman tutkimuksen avulla tulkitaan tämän tutkielman tutkimustuloksia. Tutkimuksessa on semanttista kehysanalyysia hyödyntäen tunnistettu aineistosta haastateltavien luontoympäristöön liittämää ymmärrystä.

Tutkimuksen tuloksena määritellään kuusi luontoympäristön ymmärryksestä kertovaa kehystä, jotka ovat: Luontoympäristö resurssina, luontoympäristö tahdin määrittäjänä, luontoympäristö kilpailevana intressinä, luontoympäristö säädösten kohteena, luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena ja luontoympäristö tulevaisuutena. Analyysin tulokset osoittavat, että kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa eivät tunnista luontoympäristön suoraa sidosryhmäasemaa, vaan kehukset kertovat luontoympäristön ymmärryksestä välillisesti jonkin toisen tekijän tai toimijan kautta. Luontoympäristön tunnistetaan kyllä liittyvän kaikkeen organisaation toimintaan, mutta luontoympäristöön liitetty ymmärrys on määrittelemätöntä ja luontoympäristön tulkinta on abstraktia.

Tutkielman lopuksi esitetään seuraavat kolme johtopäätöstä. Ensiksi, vasta sisällyttämällä luontoympäristö sidosryhmien arvonluonnin -kaavion osaksi, tulee luontoympäristön vastavuoroinen vaikutussuhde kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden toimintaan tunnistetuksi. Toiseksi, kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa ymmärtävät luontoympäristön ensisijaisesti taloudellisen hyödyn näkökulmasta. Kolmanneksi, organisaatio ja sen sidosryhmät eivät ole koskaan irrallisia luontoympäristöstä, vaan sen erottamaton osa. Johtopäätökset osoittavat sen, kuinka luontoympäristön sidosryhmäaseman tunnistaminen yrityksen toiminnan osana auttaa aidosti kestävä kehityksen turvaamisessa.

Avainsanat: kiertotalous, luontoympäristö, sidosryhmä, sidosryhmäasema, sidosryhmämerkittävyys, kehys

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	4
1.1	Tutkielman aihealue ja tausta	4
1.2	Tutkielman tavoitteet ja tutkimuskysymykset	6
1.3	Keskeiset käsitteet	8
1.4	Tutkielman kulku.....	10
2	KIERTOTALOUS JA SIDOSRYHMÄTEORIA	12
2.1	Kiertotalous	12
2.2	Sidosryhmäteoria	14
2.2.1	Sidosryhmäteorian sidosryhmämääritelmät	15
2.2.2	Kiertotalouden sidosryhmät	18
2.3	Luontoympäristön sidosryhmäasema	20
2.3.1	Luontoympäristön sidosryhmäasemaa vastustavat näkemykset	24
2.3.2	Luontoympäristön sidosryhmäasemaa puoltavat näkemykset	25
2.3.3	Luontoympäristön sidosryhmäasemalle vaihtoehtoiset näkemykset	29
2.3.4	Luontoympäristön sidosryhmämerkittävyys	31
2.4	Yhteenvedo teoreettisesta viitekehystä	33
3	LAADULLISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	35
3.1	Laadullinen tutkimusmenetelmä.....	35
3.2	CICAT2025-kiertotaloushankkeen haastatteluaineisto	36
3.3	Aineiston esittely ja rajaus.....	37
3.4	Kehysanalyysin perusteet	40
3.5	Analyysiprosessin kuvaus.....	41
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	50
4.1	Kehykset tutkimuksen tuloksena	50
4.2	Luontoympäristön ymmärrys haastateltavien kuvaamana	52
4.2.1	Luontoympäristö resurssina -kehys.....	53
4.2.2	Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys	56
4.2.3	Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys.....	58
4.2.4	Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys.....	61
4.2.5	Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys.....	64
4.2.6	Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys.....	66
4.2.7	Kehysten yhteenvedo	68
4.3	Kehysten merkitys luontoympäristön sidosryhmäasemalle	70

4.3.1	Luontoympäristö resurssina -kehyksen merkitys	71
4.3.2	Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehyksen merkitys	72
4.3.3	Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehyksen merkitys	73
4.3.4	Luontoympäristö säädösten kohteena -kehyksen merkitys	74
4.3.5	Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehyksen merkitys	75
4.3.6	Luontoympäristö tulevaisuutena -kehyksen merkitys	76
4.3.7	Kehysten merkityksen yhteenveto	77
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	79
5.1	Tutkimuksen johtopäätökset	79
5.2	Tutkimuksen merkitys	84
5.3	Tutkimuksen arviointi	85
5.4	Jatkotutkimusehdotukset	88
	LÄHDELUETTELO	90
	LIITE 1, HAASTATTELUKYSYMYKSET	95

KUVIOT

Kuvio 1	Kestävä kiertotalous	14
Kuvio 2	Sidosryhmien arvonluonti -kaavio	16
Kuvio 3	Monisidosryhmä-arvomalli	19
Kuvio 4	Kiertotalouden monisidosryhmä -arvomalli	20
Kuvio 5	Sidosryhmien arvonluonti -kaavio lavean sidosryhmämääritelmän mukaisesti	27
Kuvio 6	Sidosryhmien arvonluonti -kaavio, jossa luontoympäristö on ensisijainen sidosryhmä	28
Kuvio 7	Sidosryhmien arvonluonti -kaavio, jossa sidosryhmät ovat erottamaton osa luontoympäristöä	30
Kuvio 8	Aineiston analyysiprosessin ensimmäinen vaihe	42
Kuvio 9	Aineiston analyysiprosessi kokonaisuudessaan – kehysanalyysi	49

TAULUKOT

Taulukko 1	Kirjallisuuden näkemykset luontoympäristön sidosryhmäasemasta	23
Taulukko 2	Empiirinen aineisto	37
Taulukko 3	Luontoympäristöön viittaavat ilmaisut	44
Taulukko 4	Esimerkki kehysten määrittelystä	47
Taulukko 5	Kehykset – tutkimuksen tulokset	51

1 JOHDANTO

1.1 Tutkielman aihealue ja tausta

Maailmanlaajuiset kestävyysaasteet, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, luonnonvarojen ehtyminen ja ympäristön saastuminen on tunnistettu nyky-yhteiskunnan jatkuvuuden suurimmiksi uhiksi niin ihmisten kuin maapallon tulevaisuudelle (World Economic Forum, 2022). Tämänhetkinen vallalla oleva lineaarinen talouden malli kuluttaa luonnonvaroja yli luontoympäristön kestävyiden rajojen ja olettaa ympäristöllä olevan rajaton kyky ottaa vastaan siitä aiheutuvia saasteita ja jätteitä (Murray, Skene & Haynes, 2017; Cooper, 1999, 10). Jotta ihmisten ja ympäristön tulevaisuutta tuhoava kehitys saadaan käännettyä, tulee lineaaritalouden kestävä ”ota-tuota-hävitä” -malli korvata niin lyhyt- kuin pitkäaikaista taloudellista, ekologista ja sosiaalista hyötyä tuottavilla toimivimmilla talousmalleilla. (European Parliament, 2022; European Commission, 2019; EMF 1, 2013.)

Tällä tarkoitetaan sitä, että perinteiseen taloudelliseen vastuuseen ja kestävyteen keskittyvään yritystoimintaan tuodaan yhtäläisesti mukaan myös ei-taloudelliset osatekijät, kuten ekologinen ja sosiaalinen vastuu. Näin perinteisesti vain osakkeenomistajien arvottamiseen keskittyneeseen toimintaan tuodaan mukaan laajempien sidosryhmien huomiointi. Siten perinteisen lineaarisen talousmallin, joka on perustettu taloudellisen vastuullisuuden pilarin varaan, tulee korvautua kestävä kehityksen vaatiman kolmen pilarin mallilla. (Elkington, 1998.) Kolmen pilarin mallin mukaan taloudellisen vastuun pilarin, eli osatekijän lisäksi myös ekologisen vastuun ja sosiaalisen vastuun osatekijät ovat kestävä kehityksen mukaisen liiketoiminnan toteutumisen kannalta aivan yhtä tärkeitä. Elkington (1998) korostaa kolmen pilarin ajattelussaan myös voimakkaasti käsitystä luonnon arvosta osana liiketoimintaa.

Luonnon arvon tunnistamisella voi nähdä selviä yhtymäkohtia kiertotalouden mallin mukaiseen toimintaan, joka pyrkii resurssien käytön optimointiin, tuotteiden elinkaaren pidentämiseen ja jätteiden vähentämiseen luomalla tuotteille ja resursseille jatkuvaa arvoa. (European Parliament, 2022; Cooper, 1999.) Kiertotalouden mallin mukainen toiminta nähdään yhtenä olennaisena tekijänä ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa (Howard, Hopkinson & Miemczyk, 2019) ja sitä suositetaan nimenomaan kestävä ympäristö- ja talouskehityksen mukaisena lähestymistapana. Tästä syystä kiertotaloutta myös pyritään edistämään niin

Euroopan Unionin (2022) kuin monien yksittäisten valtioiden ja organisaatioiden taholta ympäri maailman. (EMF 2, 2012; Sjöstedt, 2018; WECD, 1987.)

Maailmanlaajuiset ympäristöongelmat tai kestävyysaasteet eivät kuitenkaan ratkea edes kiertotalouden mallin mukaisen toiminnan varassa, ellei sen avulla onnistuta nivomaan yhteen sosiaalisen yhteiskunnan, talouden toimijoiden ja luontoympäristön yhtäläistä huomioimista. Kaikkien kolmen osatekijän välinen yhteistyö sekä yhtäläinen huomioiminen on ensisijaisen tärkeää aidosti kestävä toiminnan varmistamiseksi sekä lyhyt- ja pitkäaikaisen taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen hyödyn turvaamiseksi. Sidosryhmien etujen ymmärtäminen on tärkeää myös kestävä kiertotalouden edistämiseksi (Salminen, Kujala, Tapaninaho, Marjamaa, & Heikkinen, 2021, 60).

Sidosryhmäteorian parissa on jo vuosikymmeniä pohdittu luonnon asemaa teorian näkökulmasta, ja se onkin osoittautunut toimivaksi lähtökohdaksi kestävä liiketoiminnan keinojen kehittämisessä. (Schaltegger, Hörisch, & Freeman, 2019; Hörisch, Freeman & Schaltegger, 2014). Sidosryhmäteorian avulla on myös tuotettu merkittävästi tutkimustietoa organisaatioiden toiminnan sekä luonnon ja ympäristön välisestä suhteesta (Tallberg, García-Rosell, & Haanpää, 2022; Starik, 2015; Waddock, 2011; Laine, 2010, Driscoll & Starik, 2004).

Perinteinen sidosryhmäteoria (Freeman, 1984) määrittelee yritysten toimintaan liittyviä tekijöitä, joiden kanssa yrityksellä on vastavuoroinen vaikutussuhde. Sidosryhmillä tarkoitetaan siis tahoja tai toimijoita, jotka vaikuttavat organisaatioiden toimintaan, ja joihin organisaatioiden toiminta vaikuttaa. Siinä, missä perinteinen sidosryhmäteoria (Freeman, 1984; Mitchell, Agle, & Wood, 1997) kuvaa nämä tahot ja toimijat inhimillisiksi, sidosryhmäteorian niin sanottu laava määritelmä kattaa myös muut kuin inhimilliset toimijat, kuten luonnon ja ympäristön. Tätä kutsutaan laveaksi sidosryhmämääritelmäksi. Lavea sidosryhmämäärittely näkeekin sidosryhmän hyvin yleisesti "jonain, joka vaikuttaa yrityksen toimintaan, ja johon yrityksen toiminta vaikuttaa" (Starik, 1995). Tältä pohjalta luontoympäristö koetaan mitä suurimmassa määrin tahona, johon yrityksen toiminta vaikuttaa, ja joka myös itsessään vaikuttaa yrityksen toimintaan (Haigh & Griffiths, 2009; Norton, 2007; Driscoll & Starik, 2004; Phillips & Reichart, 2000; Starik, 1995). Yrityksen ja luontoympäristön vastavuoroinen vaikutussuhde ilmenee esimerkiksi luonnonvarojen hyödyntämisessä yritystoiminnassa, kun maaperästä kaivetaan mineraaleja ja fossiilisia polttoaineita, tai metsiä hakataan puutavaraksi. Tällöin yritystoiminnan aiheuttamat päästöt ja jätteet todentuvat ilmansaasteina ja vesistöjen likaantumisenä. Myös luontoympäristölle vahingollisen raakaöljyn pohjalta jalostetun

muoviroskan aiheuttama maailmanlaajuinen jäteongelma, sekä muoveista johtuvat mikromuovit, toimivat hyvänä esimerkkinä organisaatioiden toiminnan ja luontoympäristön vastavuoroisesta vaikutussuhteesta.

1.2 Tutkielman tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Kiertotaloutta pyritään edistämään monien yksittäisten valtioiden ja organisaatioiden taholta Suomen (CICAT2025, 2022; Salminen ym., 2021) ja Euroopan Union (2022) tasolla sekä globaalisti ympäri maailman (Sjöstedt, 2018). Kiertotaloutta myös suositaan kestävän kehityksen mukaisena lähestymistapana (Salminen ym., 2021; Howard ym., 2019). Vastuullisuuteen ja kestävyYTEEN pyrkivän yrityksen nähdään olevan kiinnostunut sidosryhmistään, ja haluavan ottaa ne huomioon omassa toiminnassaan. Sidosryhmiä itsessään ei nähdä enää ainostaan inhimillisinä toimijoina, vaan sidosryhmänäkökulmaa on ehdotettu laajennettavan koskemaan myös ei-inhimillisiä toimijoita, kuten luontoa. (Blomberg, Heikkinen & Kujala, 2021, 61–71.)

Tämän tutkielman tavoitteena on lisätä tietoa siitä, kuinka ei-inhimilliset sidosryhmät ilmenevät osana kiertotalouden mallin mukaista toimintaa. Tutkielma on kiinnostunut siitä tulkinnasta ja ymmärryksestä, jota luontoon tai luontoympäristöön liitetään, sekä siitä, miten luontoympäristöön liitetty ymmärrys vaikuttaa luontoympäristön asemaan organisaation sidosryhmämäärittelyssä. Tutkielman pyrkimyksenä on kehysanalyttisen tarkastelun avulla vastata tutkielman pääkysymykseen siitä, kuinka luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa. Tutkimuksen kiinnostuksen kohteena olevat kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot ovat osa CICAT2025-kiertotaloushanketta. Hankkeen tavoitteena on vauhdittaa siirtymistä lineaaritaloudesta kestävämpään kiertotalouteen ja tukea Suomea sen tavoitteessa olla kiertotalouden johtava maa vuoteen 2025 mennessä (CICAT2025, 2022).

Luonnon ja ympäristön aseman ymmärrys kiertotalouden mallin mukaisen toiminnan määritelmässä on tätä tutkielmaa kiinnostava näkökohta. Naustdalslidin (2014) mukaan kiertotalous kuvataan kestävän kehityksen mallina, jolla voidaan tasata luonnon, yhteiskunnan ja talouden välinen suhde. Siten se linkittyy myös vastuullisuuden kolmen pilarin malliin, jossa taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset osatekijät huomioidaan tasapuolisesti (Elkington, 1998).

Tämä tutkielma lähtee liikkeelle näkemyksestä, jonka mukaan luontoympäristön huomioiminen yrityksen sidosryhmänä mahdollistaa kestäväen kehityksen toteutumisen. Tutkielman kantavana ajatuksena on luontoympäristön aseman tarkasteleminen kiertotalouden mallin mukaisen toiminnan osana. (Korhonen, Honkasalo & Seppälä, 2018, 38–40; Murray ym., 2017, 369–371; Ghisellini, Cialani & Ulgiati, 2016, 12; Hu, Xiao, Zhou, Deng, Wang & Ma, 2011.) Aiempaa tietoa ei ole siitä, millainen on luontoympäristön asema kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa. Tämän tutkielman pyrkimyksenä onkin lisätä tietoa kiertotalouden mallin mukaiseen toimintaan liittyvästä luonnon ja ympäristön ymmärryksestä, sekä paljastaa tapoja, joilla tuo ymmärrys ilmenee. Tutkielman tavoitteena tutkimuksen lopputuloksena vastata siihen, miten luontoympäristö ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa.

Tutkielma käyttää luonnosta ja ympäristöstä sekä muista niihin viittaavista ilmaisuista yhteistä *luontoympäristön* käsitettä. Vastauksia luontoympäristön ymmärryksestä ja asemasta pyritään löytämään CICAT2025-hankkeessa haastateltujen Suomessa toimivien kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden osalta seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

Pääkysymys:

Miten luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa?

Alakysymykset:

1. Millä tavoin luontoympäristön sidosryhmäasema ymmärretään aiheen aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa?
2. Minkälaisia kehyksiä voidaan tunnistaa sidosryhmien luontoympäristöön liittyvästä puheesta?

Käytännössä tämä tutkielma pyrkii vastaamaan edellä mainittuihin tutkimuskysymyksiin esittelemällä ensiksi aiemman luontoympäristön sidosryhmäasemaa käsittelevän kirjallisuuden näkemyksiä siitä, miten, minkälaisista lähtökohdista, ja minkälaisin perustein luontoympäristön sidosryhmäasema voidaan ymmärtää, sekä siitä, kuinka luontoympäristön sidosryhmäasema voidaan niiden perusteella oikeuttaa tai evätä.

Toiseksi, tutkielman laadullinen tutkimus pohjaa CICAT2025-hankkeen tuottamaan haastatteluaineistoon vuodelta 2021. Aineiston pohjalta toteutetun induktiivisen empiirisen

tutkimuksen tähtäimenä on tunnistaa sidosryhmien ymmärrystä luontoympäristön asemaan liittyen. Semanttisen kehysanalyysin avulla pyritään lisäämään tietoa luontoympäristöön liitetystä tulkinnoista ja yhteisestä ymmärryksestä.

Lopuksi induktiivisen analyysin tuloksia jäsenetään aiemman luonto sidosryhmänä -kirjallisuuden avulla. Aineiston analysoinnissa keskitytään määrittelemään niitä luontoympäristön asemaan liittyviä ymmärryksen kehyksiä, joita kiertotalouden mukaisten toimijoiden haastatteluista voidaan tunnistaa.

1.3 Keskeiset käsitteet

Tämän tutkielman kannalta keskeisiä käsitteitä ovat **kiertotalous** kontekstina, jossa aihetta tutkitaan, ja **luontoympäristö** aspektina, jonka ymmärrystä pyritään hahmottamaan. **Sidosryhmä** on rooli, ja **sidosryhmäasema** on positio, jotka luontoympäristölle kirjallisuuden pohjalta oikeutetaan. Juuri luontoympäristön rooliin ja asemaan liittyvä ymmärrys on tämän tutkimuksen kohteena. **Sidosryhmämerkittävyys** mittaa puolestaan sidosryhmien tärkeyttä. Lopuksi, **kehys** tarkoittaa sellaista tulkintakehikkoa, jolla tutkimuksen tuloksia määritellään. Kukin käsite selitetään vielä seuraavaksi erikseen.

Kiertotalous on perinteisestä lineaarisesta taloudesta poiketen syklinen talousmalli, joka pyrkii toiminnassaan jätteiden ja saasteiden eliminointiin, tuotteiden ja materiaalien kiertämiseen sekä luonnon uudistamiseen (EMF 2, 2012). Kiertotaloudella tähdätään luonnonvarojen käytön vähentämiseen, materiaali-, ravinne- ja energiakierron sulkemiseen, sekä tuotteiden, materiaalien ja resurssien taloudellisen käyttöarvon maksimoimiseen (CICAT2025, 2022). Kiertotaloudesta on joissain yhteyksissä puhuttu vain osuvampana ilmaisuna jätteiden käsittelylle, vaikka kiertotalous on parhaimmillaan kokonaan uudenlainen talouden malli. Kiertotalouden mallin mukainen toiminta mahdollistaa yhteiskunnan kestävästä kehitystä aiheuttamatta ylimääräisiä materiaali- ja energiakustannuksia, tai aiheuttamatta vahinkoa luontoympäristölle (Ghisellini ym., 2016, 12). Päinvastoin kuin lineaaritaloudessa on toimittu, kiertotalous rajoittaa organisaatioiden toiminnan suoritustehon luonnon sietokyvyn mukaiselle tasolle (Korhonen ym., 2018). Kiertotalous siis kunnioittaa luontoympäristön ja ekosysteemien kiertoa talouden kierron toteutuksessa, eikä talouden tuottavuuden nimissä ylitetä luonnon

kantokykyä. Kiertotalous on uudenlainen talousmalli, jonka odotetaan johtavan kestävämpään kehitykseen ja hyvinvoivaan yhteiskuntaan (Naustdalslid, 2014).

Luontoympäristö on kaksiosainen termi, jonka kahden sanan harkittu yhdistelmä auttaa nimenomaisesti tässä tutkielmassa tutkittavan asian erityisessä rajauksessa. Ensiksi, tämä tutkielma käyttää tarkoituksenmukaisesti luontoympäristö-termiä yksiosaisen luonto -sanon sijaan. Termin ja sanan merkityksissä voidaan todeta tärkeä erotus, joka viittaa luontoympäristö -termin ominaisuuteen ympäröidä. Luontoympäristö viittaa siihen, että sen keskellä on jotakin, jota luontoympäristö ympäröi, toisin kuin pelkkä luonto -sana, joka ei oikeastaan sijaitse missään, vaan on läsnä kaikkialla (Laine, 2020, 7; Ingold, 2000). Toiseksi, termin luonto -alulla tarkoitetaan sitä osaa luonnosta, joka vaikuttaa yrityksen toimintaan ja johon yrityksen toiminta vaikuttaa. Kolmanneksi, termin ympäristö -lopulla erotetaan luontoympäristö käsitteenä muista liiketoimintaan liittyvistä ympäristöistä, kuten poliittinen ympäristö, talousympäristö, sosiokulttuurinen ympäristö (Starik, 1995) tai kilpailuympäristö.

Sidosryhmä on jotain, ”joka vaikuttaa yrityksen toimintaa, ja johon yrityksen toiminta vaikuttaa” (Starik, 1995, 207–208, Freeman, 1984). Alunperin sidosryhmäksi käsitettiin sellainen inhimillinen tekijä tai ryhmä, joka yritysjohton tulee huomioida toiminnassaan (Freeman, 1984). Freemanin (1984) sidosryhmäteoria kuitenkin jätti sidosryhmäkuvauksen niin avoimeksi, että sitä on sekä hyödynnetty uudempien lavean sidosryhmäkuvauksen määritelmässä (Haigh & Griffiths, 2009; Norton, 2007; Driscoll & Starik, 2004; Phillips & Reichart, 2000; Starik, 1995), että myös kritisoitu tästä epäspesifydestä, joka jättää sidosryhmämääritelmiin liikaa tulkinnanvaraa (Phillips & Reichart, 2000; Mitchell ym., 1997). Yhteisymmärrystä siitä, kuka tai mikä tulisi sidosryhmäksi lukea, ei sidosryhmäkirjallisuudessa vielä ole. Tässä tutkimuksessa sidosryhmä ymmärretään sidosryhmäteorian lavean määritelmän mukaisesti jonain, joka vaikuttaa yrityksen toimintaan, ja johon myös yrityksen toiminta vaikuttaa.

Sidosryhmäasema tarkoittaa sitä, millainen positio, eli asema sidosryhmälle organisaation liiketoiminnan osana ymmärretään tai annetaan. Tämän tutkielman kannalta kiinnostavaa on nimenomaan se sidosryhmäasema, joka luontoympäristölle kirjallisuuden pohjalta oikeutetaan, ja jonka asemaa sekä ymmärrystä tutkimuksen aineistosta haetaan. Sidosryhmäasemat ovat annettuja, ja yleisesti liiketoiminnan keskeisen toimijan, kuten yrityksen, määrittelemiä. Sidosryhmät eivät kehity itseksensä, eikä taho tai toimija voi itse julistautua sidosryhmäksi. Sidosryhmät eivät kuitenkaan ole olemukseltaan pysyviä tai ehdottomia. Päinvastoin,

sidosryhmäasetat nähdään joustavina, sopeutuvaisina ja mukautuvina muuttuvissa tilanteissa (Casalegno, Civera, Mosca & Freeman, 2020).

Sidosryhmämerkittävyys viittaa Mitchellin ym. (1997) kehittämään salienssimalliin sidosryhmien tärkeyden tunnistamiseksi. Salienssimallin mukaan sidosryhmien huomioarvo määritellään sen perusteella, kuinka yrityksen johto sidosryhmiä priorisoi. Salienssilla viitataan siis siihen, kuinka merkittäväksi sidosryhmä koetaan. Merkittävyys puolestaan määräytyy kolmen ominaisuuden; vallan, oikeutuksen ja kiireellisyyden, perusteella. Mitchellin ym. (1997) salienssimallia on sittemmin täydennetty vielä neljännellä; läheisyyden, ominaisuudella (Driscoll & Starik, 2004). Sidosryhmien merkittävyys määräytyy siten sen mukaisesti, onko niillä yritykseen nähden valtaa ja oikeutus, ja koetaanko ne kiireellisiksi sekä läheisiksi.

Kehys tässä yhteydessä tarkoittaa jonkin määrään tulkintakehikkoa (Karvonen, 2000, 80) eli kehystä sille, kuinka ihmiset ja organisaatiot ymmärtävät asioita tai käsitteitä. Kehys pyrkii kuvaamaan ja selittämään jokseenkin määrittelemättömän abstraktin asiantilan, eli sen, miten ja millaisena jokin nähdään tai koetaan. Goffman kuvailee kehyksiä ”...kognitiivisina filttereinä, joiden avulla yksilöt, ryhmät tai organisaatiot paikantavat, kokevat, identifioivat ja luokittelevat” (1974, 21). Kehykset ovat nimenomaisesti näitä yksilöitä tai ryhmiä yhdisteleviä tapoja tai tottumuksia. Ne eivät siis ole yksittäisiä persoonaan sidottuja vaan pikemminkin kulttuurisesti muodostuneita käytäntöjä (Cornelissen & Werner, 2014, 241–216).

1.4 Tutkielman kulku

Tämä tutkielma alkaa johdantoluvulla, jossa esitetään tutkimuksen aihealue ja tausta. Tutkielman tarkoituksena on selvittää, kuinka luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa. Tähän vastaamiseksi johdantoluvussa esitetään tutkimuksen pääkysymys, sekä pääkysymystä tukevat alakysymykset. Johdantoluvun lopuksi määritellään tutkielman keskeiset käsitteet.

Toisessa luvussa esitellään aiempaan tutkimukseen ja kirjallisuuteen pohjautuen kiertotalouden ja sidosryhmäteorian yhdistelmänä tutkielman teoreettinen viitekehys. Siinä keskitytään erityisesti luontoympäristön sidosryhmäasemaan liittyvään ymmärrykseen. Aiemman kirjallisuuden pohjalta hahmotellaan keinoja tulkita laadullisen tutkimuksen toteutuksena

muodostettuja tutkimustuloksia. Koska laadullinen tutkimus toteutetaan empiirisesti ja aineistolähtöisesti, ei teoriaa kuitenkaan käytetä itse tutkimuksen toteutuksen osana.

Tutkielman kolmas luku kuvaa laadullisen tutkimuksen toteutuksen. Luvun aluksi esitellään tutkimuksen aineisto, aineiston lähde sekä aineiston rajaus. Seuraavaksi selvennetään laadullisen tutkimuksen toteutuksen mallin, eli kehysanalyysin, perusteet. Viimeiseksi havainnollistetaan tutkimuksen analyysiprosessi, eli se, kuinka aineistoa on tutkimuskysymysten pohjalta läpikäyty, tutkittu ja taulukoitu tutkimustulosten muodostamiseksi.

Neljäs luku kattaa laadullisen tutkimuksen tuloksena määritellyt semanttiset kehykset, jotka havainnollistetaan yksityiskohtaisesti ja kattavasti. Kehykset esitetään sekä tutkimusaineistosta poimittujen suorien lainausten muodossa että taulukkomuotoon koottuna. Suorien lainausten esittäminen tukee tutkimustulosten läpinäkyvyyden pyrkimystä. Suorat lainaukset myös havainnollistavat tutkimusaineistosta haettua luontoympäristön ymmärrystä paljastamalla sitä puhetta ja niitä tulkinnan tapoja, joita tutkimusaiheeseen liitetään. Taulukkoon koottu tutkimustulosten kokonaisuus puolestaan tukee tulosten ymmärrettävyyttä ja helppolukuisuutta. Laadullisen tutkimuksen tuloksena muodostettuja kehyksiä myös heijastetaan tutkimusaiheen aiempaan tutkimukseen ja kirjallisuuteen. Tutkimustulosten ja aiemman tutkimuksen keskusteluttamisella havainnollistetaan tulosten vaikutusta luontoympäristön sidoryhmäasemaan.

Viimeisessä, eli viidennessä, luvussa esitetään tutkielman johtopäätökset ja pohditaan niiden merkityksiä. Viidennessä luvussa tutkimus myös arvioidaan, ja sen pohjalta esitetään mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita. Tutkielman lopuksi esitellään siinä käytetyt lähteet.

2 KIERTOTALOUS JA SIDOSRYHMÄTEORIA

2.1 Kiertotalous

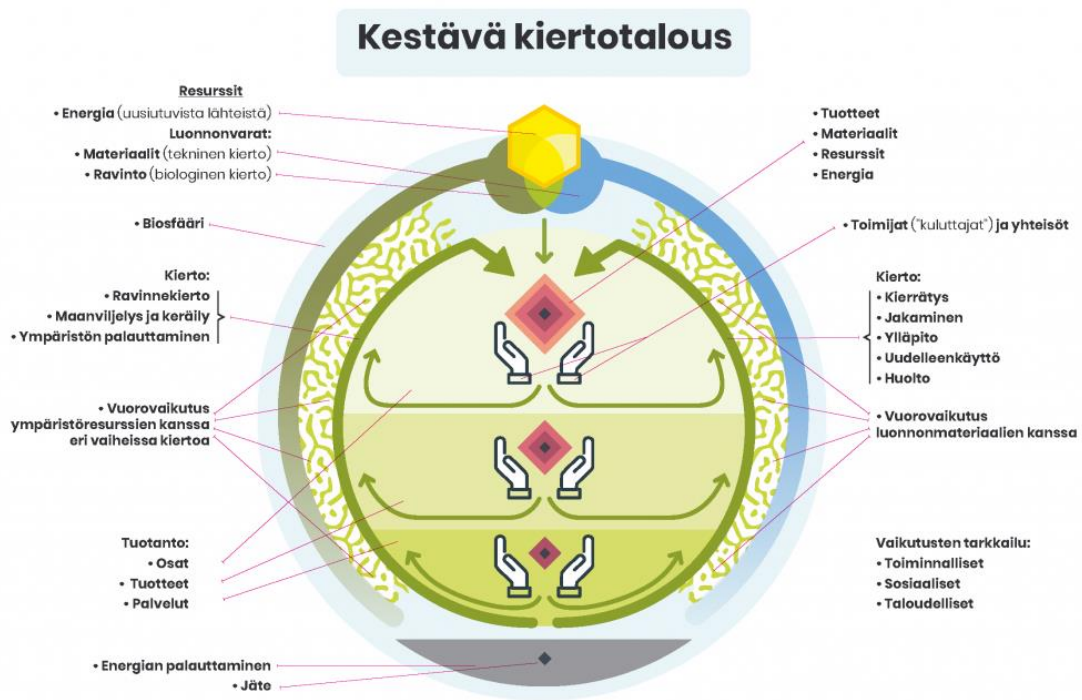
Kiertotaloudella tarkoitetaan yleisesti toimintaa, joka pyrkii sekä luonnonvarojen käytön että luonnonvarojen käytön negatiivisten ympäristövaikutusten, vähentämiseen, kierrätyksen tehostamiseen, energia- ja materiaalivirtojen sulkemiseen ja luonnon uudistamiseen (EMF 2, 2012; Korhonen, ym., 2018, 38–40; Desrochers, 2004; 2002). Ghisellini ym. (2016, 11) korostavat myös tuottajien ja kuluttajien vastuun ja tietoisuuden lisäämistä, sekä uusiutuvien teknologioiden ja materiaalien käyttöä kiertotalouden kuvauksessaan. Kiertotaloudelle ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää, mutta sen kantavana ajatuksena voidaan nähdä talouden kierron sopeuttaminen luonnonkierron tahtiin (Korhonen ym., 2018, 38–40; Naustdalslid, 2014). Murray ym. (2017) ehdottavatkin kiertotalouden määritelmäksi ”taloudellista mallia, jossa prosessien suunnittelu, resursointi, hankinta, tuotanto ja jälleenkäsittely suunnitellaan ja hallitaan niin toimivan ekosysteemin kuin ihmisten hyvinvoinnin maksimoiseksi.”

Kiertotalouteen liitetään myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien mahdollistaminen (Desrochers, 2004), ja se on noussut esille vaihtoehtona perinteiselle ns. lineaariselle talousmallille ympäristön kannalta kestävämpänä tulevaisuuden vaihtoehtona. Lineaaritaloudessa luonnonvaroja hyödynnetään tuotteiden valmistukseen, minkä jälkeen tuotteet kulutetaan ja käytetyt tuotteet heitetään pois jätteenä (European Parliament, 2022). Kiertotalouden mallin mukaisessa taloustoiminnassa toimintaan liittyvät haitat sen sijaan ikäänkuin palautetaan. Tällä tarkoitetaan pyrkimystä varmistaa, että tuotteen tuotantoprosessin ja elinkaaren aikana syntyy mahdollisimman vähän jätettä, kun prosessiin liittyvät osatekijät kierrätetään. Kiertotalouden mallin mukaisen toiminnan avulla pyritään perinteisiä liiketoimintamalleja muokkaamaan uudelleen vähemmän ympäristölle haitallisiksi. (Murray ym., 2017, 369–371; Ghisellini ym., 2016, 12.) Yleisesti kiertotalouden termin käytöllä korostetaan sitä, että kiertotalouden mallin mukaisella toiminnalla ei katsota olevan nettovaikutusta ympäristöön, vaan sen nähdään tarjoavan ratkaisuja niin ympäristöön liittyvien, kuin yhteiskunnan sosiaalisten ja taloudellisten haasteiden ratkaisemiseksi (Korhonen, ym., 2018, 38).

Kiertotalouden voi nähdä parhaimmillaan hyödyttävän kaikkia kolmea kestävän kehityksen osa-aluetta, eli taloudellista, ekologista ja sosiaalista. (Casalegno ym., 2020, 150; Korhonen ym., 2018, 40). Taloudellista kehitystä ja ympäristön ja luonnonvarojen suojelua tasapainottaessaan (UNEP, 2006) kiertotalous vastaa Elkingtonin (1998) kestävän kehityksen vaatiman kolmen pilarin malliin, jonka mukaan kestävä kehitys varmistaa taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen vastuun yhtäaikaisen toteutumisen liiketoiminnassa. (Casalegno ym. 2020, 150; Murray ym., 2017, 373.) Kritiikkiä on kuitenkin esitetty erityisesti sosiaalisen vastuun toteutumisesta kiertotaloudessa (Murray ym., 2017, 373) ja Hu ym. (2011) korostavatkin, että kiertotalous keskittyy nimenomaisesti resurssien tuottavuuden ja ekotehokkuuden parantamiseen, eli vain vastuullisuuden kahteen osa-alueeseen; taloudelliseen ja ekologiseen.

Vaikka vahvistettua tutkimustietoa kiertotalouden vastuullisuudesta ei juurikaan ole, kiertotalouden mallin mukaisen toiminnan koetaan yleisesti edustavan vastuullista toimintaa (Korhonen ym., 2018). Vastuullisuuden lisäksi kiertotalouden mallin mukaista toimintaa pidetään tärkeänä siksi, että se houkuttaa niin yrityksiä kuin poliittisia toimijoita kestävyystoiminnan pariin. Kiertotalouden edistäminen kiinnostaa myös Suomessa, jossa eri sidosryhmillä on todennettu selkeitä intressejä kestäväan taloustoimintaan. Yhteisen tahtotilan taustalla vaikuttaa huoli ilmastonmuutoksesta ja ekologisesta kestävydestä. (Salminen ym., 2020, 47–48.) Kiertotalouden mallin mukainen toiminta vaatii kuitenkin vielä paljon tieteellistä tutkimusta, jotta voidaan varmistaa, että sen ympäristövaikutukset todella ovat lopulta kestäviä (Korhonen ym., 2018). Tarvetta on myös lisäanalyysille kiertotalouden toimijoiden tehokkuudesta, sekä keinoista ymmärtää, kuinka kiertotalous mahdollistaa uudenlaista yhdistettyä arvonluontia (Ghisellini ym., 2016).

Vaikka tutkijat eivät ole yksimielisiä kiertotalouden suhteesta kestävyteen, seuraavassa kuviossa (Kuvio 1) hahmotellaan kestävä kiertotaloutta. Kuvio on laadittu CICAT2025 – hankkeen (2022) toimesta, ja siitä ilmenee kiertotalouden mallin mukaisen toiminnan lineaarisesta talousmallista poikkeava monisyisempi ja kiertävä rakenne. Monisyinen malli korostaa osuvasti kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa tapahtuvaa vuorovaikutusta, niin luonnonmateriaalien kuin ympäristöresurssien kanssa, eri vaiheissa kiertoa. Sen kautta materialisoituu myös tarve näiden molempien samanaikaiseen tarkkailuun, ja tätä kautta myös laajempaan sidosryhmien huomioimiseen.

Kuvio 1 Kestävä kiertotalous (CICAT2025, 2022, kuva: Jani Ikonen)

Kuvio 1 osoittaa, kuinka kestävän kiertotalouden mallin mukainen toiminta vaatii taloudellisten, sosiaalisten ja ekologisten tekijöiden tai osa-alueiden jatkuvaa vuorovaikutusta. Se myös korostaa, kuinka mallin havainnollistama kierto toteutuu ekosysteemien summan, biosfääriin, sisällä, sekä suhteessa globaaleihin kestävyysrajoihin nyt ja tulevaisuudessa. Tästä syystä se sopii erityisen hyvin kuvaamaan tämän tutkielman mukaista käsitystä kiertotalouden mallin mukaisesta toiminnasta, koska tutkielman pyrkimyksenä on korostaa luontoympäristön asemaa kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa.

2.2 Sidosryhmäteoria

Freemanin, Harrisonin, Wicksin, Parmarin & de Collen (2010, 9) mukaan sidosryhmäteoria on yksinkertaisesti teoria siitä, kuinka liiketoiminta parhaimmillaan toimii, ja kuinka se voisi toimia. Sidosryhmäteoria kuvaa kaupankäyntiä ja arvonluontia, ja tähtää tehokkaaseen yrityksen johtamiseen. Tehokkuudella tarkoitetaan yleisesti mahdollisimman suurta arvonluontia. Sidosryhmäteoria syntyi 1990-luvulla vastauksena vaatimuksiin, joiden mukaan

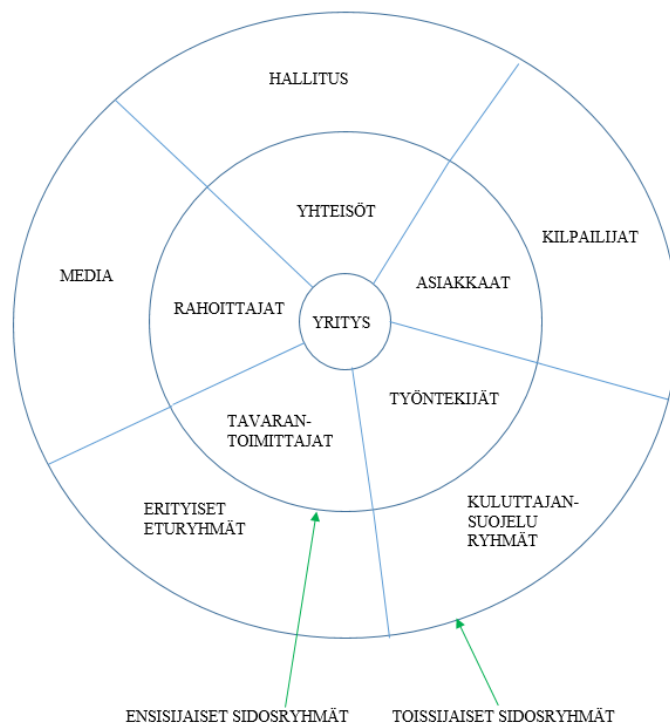
liiketoiminnassa tuli taloudellisen hyödyn, ja nimenomaisesti osakkeenomistajien voiton maksimoinnin, lisäksi ottaa huomioon myös muut liiketoiminnan sidosryhmät, sekä liiketoiminnan etiikka ja arvot (Freeman, Phillips & Sisodia, 2020, 215).

Sidosryhmäkäsitys on alunperin R.E. Freemanin (1984) urauurtavassa teoksessaan *Strategic Management: A Stakeholder approach* luoma käsite, joka pyrkii kuvaamaan sitä, kenellä tai millä on merkitystä osana yrityksen liiketoimintaympäristöä. Kiteytettynä tämän merkityksen voi tiivistää kahteen kysymykseen: Mikä on liiketoiminnan tarkoitus? ja Mitkä ovat liiketoiminnan velvollisuudet sidosryhmiään kohtaan? (Freeman, Wicks & Parmar, 2004, 364.) Perinteisen sidosryhmäteorian mukaan sidosryhmä on inhimillinen yksilö tai ryhmä, joka vaikuttaa yrityksen toimintaan, ja johon yrityksen toiminta vaikuttaa (Mitchell ym., 1997, Freeman, 1984). Täten se on myös taho, joka yritysjohton tulisi huomioida liiketoiminnassaan.

2.2.1 Sidosryhmäteorian sidosryhmämääritelmät

Freeman, Harrison & Wicks (2007, 24) lukevat perinteisiksi sidosryhmiksi ne inhimilliset yksilöt ja ryhmät, joilla on yrityksen suhteen vastavuoroinen vaikutussuhde. Kuvio 2 havainnollistaa nämä Freemanin ym. (Ibid.) määrittelemät yrityksen ensisijaiset ja toissijaiset sidosryhmät, jotka esitetään kuviossa sisäkkäisinä kehinä. Ensisijaiset sidosryhmät on kuvattu sisemmässä kehässä yritystä lähimpänä, ja ne ovat sen toiminnalle tärkeimmät tai molemminpuolisesti vaikuttavimmat. Näihin kuuluvat yrityksen asiakkaat, työntekijät, tavaranoimittajat, rahoittajat ja yhteisö. Toissijaisiin sidosryhmiin luetaan puolestaan hallitus, media, kilpailijat, erityiset eturyhmät sekä kuluttajansuojaryhmät. Myös toissijaiset sidosryhmät ovat Freemanin ym. (Ibid.) näkemyksen mukaan yrityksen kannalta tärkeitä ja potentiaalisesti puolin ja toisin vaikuttavia sidosryhmiä, mutta eivät yhtä voimakkaasti kuin ensisijaiset sidosryhmät. Siksi ne on listattu sidosryhmien ulompaan keheeseen.

Kuviosta 2 ilmenee myös selvästi, kuinka alkuperäinen sidosryhmäteoria (Freeman ym., 2007; Mitchell ym., 1997; Freeman, 1987) tunnistaa yrityksille vain inhimilliset sidosryhmät. Tämä johtuu siitä, että vain ihmisillä koetaan voivan olla sidosryhmämääritelmän mukainen ääni; vaatimuksia ja tahtoa (Phillips & Reichart, 2000; Gladwin, Kennelly & Krause, 1995, 878).

Kuvio 2 Sidosryhmien arvonluonti -kaavio (Freeman ym., 2007, 24)

Kuvion 2 mukainen yrityskeskeinen sidosryhmien kuvaus on kuitenkin sittemmin todettu epätarkaksi tai riittämättömäksi kuvaukseksi monisyisestä sidosryhmäaieheesta. Edeltävän vuosisadan on vallalla ollut uusklassinen talouskäsitys, jonka mukaan yksilön tarkoitus on hyödyn maksimointi ja yrityksen tarkoitus on voiton maksimointi (CFI, 2022). Tämänkaltaisen talouskäsitys ei riipeästi kehittyvässä ja uudenlaisia haasteita kohtaavassa maailmassa ole enää riittävä, tai kaikissa tilanteissa sopiva. Perinteisen mallin mukaista sidosryhmien ja sidosryhmäasemien määrittelyä onkin kyseenalaistettu uudenlaisten haasteiden ilmetessä. Tuoreena esimerkkinä tästä voidaan mainita 2020-luvun alun koronapandemia, jonka aikana sidosryhmät joutuivat nopeassa tahdissa mukauttamaan perinteisiä roolejaan uudessa tilanteessa. Pandemian aiheuttaman kriisin aikana havaittiin myös, että sidosryhmät todennäköisimmin luopuvat kiinteistä rooleistaan kiireellisten asioiden ilmaantuessa (Caselegno, 2020, 160). Siten on selvää, että sidosryhmäasemat ovat moukattavia ja kykeneviä mukautumaan tilanteen niin vaatiessa. Casalegno ym. (Ibid.) ovat myös korostaneet sidosryhmien uudelleenjaon tarvetta erityisesti kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa, kun sidosryhmien asemaa ja niiden välisiä suhteita haastetaan.

Starik (1995) kyseenalaisti sidosryhmien kuvausta jo kolme vuosikymmentä sitten kiinnittäen huomiota sidosryhmämääritelmistä uupuvaan luontoympäristön asemaan. Starikin mukaan sidosryhmämäärittelyn ongelma selittyy liiketoimintaan liittyvän luontoympäristön sidosryhmäaseman puuttumisella sidosryhmäkaaviosta. Starik perustelee kantansa seuraavalla kolmella seikalla. Ensiksi, luontoympäristö tulee tunnistaa (ja enenevässä määrin onkin tunnistettu) tärkeänä liiketoimintaympäristönä. Toiseksi, kun sidosryhmäkäsityksen määrittelyssä huomioidaan inhimillisten ja poliittistaloudellisten ominaisuuksien lisäksi myös eettiset, sosiaalistaloudelliset, juridiset ja fyysiset ominaisuudet, tulee luontoympäristö määrittelyyn sisällyttää. Haigh ja Griffiths (2009) tukivat tätä seikkaa tutkimuksessaan ilmastonmuutoksen vaikutuksista talouteen. He todistivat, kuinka luontoympäristön suorat fyysiset sekä epäsuorat sosiaalistaloudelliset ja juridiset ominaisuudet vaikuttivat talouden toimintaan. Kolmanneksi, tulee Starikin (1995, 210) mukaan huomioida luontoympäristön taloudellinen valta, joka jo itsessään oikeuttaa sille sidosryhmäaseman. Norton (2007) vahvisti käsityksen luontoympäristön taloudellisesta vallasta sen sidosryhmäaseman oikeuttajana, kun hän tutki luonnon ja ympäristön vaikutuksia yritystoiminnan riskipreemioihin ja talouden ajureihin. Norton (2007) myös vahvisti käsitystä luontoympäristön luontaisesta arvosta, jonka avulla luontoympäristölle tulisi tunnistaa ensisijainen sidosryhmäasema.

Tällaisista luontoympäristön sidosryhmäasemaa puoltavista perusteluista huolimatta, luontoympäristöä ei kuitenkaan sisällytetä useimpiin sidosryhmämalleihin, koska se ei ole inhimillinen toimija. Koska perinteinen sidosryhmämääritelmä (Mitchell ym., 1997; Freeman, 1984) puhuu yksilöistä tai ryhmistä, jotka vaikuttavat yrityksen toimintaan, tai joihin yrityksen toiminta vaikuttaa, sulkee määritelmän muotoilu luontoympäristön sen määreen ulkopuolelle. Bulchcolzin (2004, 130–134) mukaan sidosryhmäteorian ihmiskeskeisyys on myös sen ongelman ydin. Hän erittelee nimeämänsä ongelman kolmeen osaan; käsitteelliseen-, eettiseen- ja markkinaongelmaan. Ensiksi, käsitteellisellä ongelmalla Bulchcolz (Ibid.) tarkoittaa sitä, kuinka yrityksen vaikutus luontoympäristöön eritellään pienempiin osa-alueisiin, kuten esimerkiksi saastumiseen tai luonnonvarojen ehtymiseen, sen sijaan, että tunnistettaisiin yrityksen luontoympäristöön kohdistama kokonaisvaikutus. Toiseksi, eettisellä ongelmalla tarkoitetaan sitä, kuinka luontoympäristön arvosta puhutaan. Bulchholz (Ibid.) arvostelee sitä, että luonnolla nähdään olevan ainoastaan välinearvo, eikä luontoa lasketa arvokkaaksi itsessään. Hän myös kritisoi ihmisten käsitystä siitä, että ihminen olisi irrallinen luontoympäristöstään. Kolmanneksi, Bulchcolz tarkoittaa markkinaongelmalla sitä, kuinka

perinteinen talousteoria määrittelee toiminnalleen oleelliset sidosryhmät. Koska sidoryhmät määritellään inhimillisten määreiden avulla, ei ei-inhimilliselle luontoympäristölle tällä tavalla lähtökohtaisesti tunnisteta sidosryhmäasemaa. Markkinatalous kehitettiin alunperin palvelemaan inhimillisiä tarpeita, eikä sitä ole kehitetty huomioimaan muita tarpeita, tai esimerkiksi suojelemaan ympäristöä. Tästä johtuen luonnolle ei ole laskettu arvoa ihmislähtöisessä toiminnassa siitä huolimatta, että talouskasvu on tapahtunut ja tapahtuu luontoympäristön kustannuksella. (Ibid.)

Sidosryhmäteorian kentällä ollaan luontoympäristön asemasta sidosryhmäajattelussa kärjistetysti ilmaistuna kahta mieltä. Yhtäältä luontoympäristöltä kielletään sidosryhmäaseman ei-inhimillisestä luonteesta johtuen (Kortetmäki, Heikkinen & Jokinen, 2022; Laine, 2010; Phillips & Reichart, 2000; Gladwin ym., 1995). Toisaalta luontoympäristölle taas oikeutetaan sidosryhmäasema sillä perusteella, että myös luontoympäristö on jotain, joka vaikuttaa yrityksen toimintaan, ja johon yrityksen toiminta vaikuttaa. Jälkimmäisessä tapauksessa sidosryhmäaseman vaatima vastavuoroinen vaikuttamissuhde täyttyy, ja sillä oikeutuksella myös luontoympäristön sidosryhmäasema tunnistetaan (Tallberg ym., 2022; Haigh & Griffiths, 2009; Norton, 2007; Stead & Stead, 2000; Starik, 1995).

2.2.2 Kiertotalouden sidosryhmät

Sidosryhmäteoriaa tarvitaan kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa selittämään sitä, kuinka kiertotaloudessa muodostetaan arvoa. Sidosryhmäteorian avulla myös selitetään sidosryhmien vuorovaikutusta ja niiden välisten linkkien keskinäistä toimintaa. (Casalegno ym. 2020, 152–153.) Sidosryhmien vuorovaikutuksen ymmärtäminen on tärkeää siksi, että kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa yhden hyöty on toisen hyöty, ja myös yhden häviö on toisen häviö. Vaikka Casalegno ym. (Ibid.) viittaavat tällä lähinnä perinteiseen liiketoimintalähtöiseen sidosryhmäajatteluun, voidaan sen nähdä pätevän myös tilanteessa, jossa luontoympäristön sidosryhmäasemaa arvioidaan yhtenä sidosryhmänä muiden joukossa. Mikäli luontoympäristö voittaa tai häviää talouden lähtökohdista johtuen, on sillä suora vaikutus myös muihin sidosryhmiin ja niiden tuloksellisuuteen tai hyvinvointiin (Haigh & Griffiths, 2009, Norton, 2007). Uusiutuva luontoympäristö tarkoittaa jatkuvia resursseja ja hyvinvointia, kun taas saastunut tai loppunkulutettu luontoympäristö vähentää resursseja, ja lisää riskejä sekä tulokselle että hyvinvoinnille (Freeman ym., 2020; Desrochers, 2004, 2002).

Kuvio 3 esittelee Civeran ja Freemanin (2019) laatiman monisidosryhmä-arvomallin, jonka keskiössä on nimenomaisesti ajatus yhteisestä arvonmuodostuksesta. Malli havainnollistaa sidosryhmien välisiä linkkejä ja sitä, kuinka sidosryhmät ovat yhteydessä toisiinsa. Arvoa muodostuu nimenomaisesti sidosryhmien yhteisen toiminnan ja vuorovaikutuksen tuloksena.

Kuvio 3 Monisidosryhmä-arvomalli (mukailien Civera & Freeman, 2019)

Civeran ja Freemanin (2019, 153) mukaan erityisesti kiertotalouden mallin mukainen systeemiajattelu vaatii sidosryhmänäkemyksiä. Sen perusteella perinteisen sidosryhmäteorian yrityskeskeistä näkemystä tulisi kehittää Elkingtonin (1998) kestävän kehityksen kolmen pilarin mallin mukaisesti toiminnaksi, jossa ilmenee jaettu vastuu ja valta. Tämänkaltaisessa toiminnassa niin taloudelliset, ekologiset kuin sosiaaliset osatekijät ovat yhtä tärkeitä. Näin kiertotalouden mallin mukaista toimintaa viedään sidosryhmien voimaannuttamisen ja osallistamisen suuntaan. Casalegno ym. (2020, 154) ovatkin edelleen kehittäneet esitellystä mallista kuvion 4 mukaisen keskinäisille suhteille perustuvan kiertotalouden monisidosryhmä-arvomallin, joka huomioi paitsi Civeran ja Freemanin (2019) alkuperäisen mallin mukaisen yhteisen arvonluonnin aihion, myös niin sanotun arvon uusinnan tai uudelleen käyttämisen.

sidosryhmämäärittelyä alettiin ensi kertaa kyseenalaistamaan kritisoimalla sen ajanmukaisuutta ja riittävyttä.

Starikin (1995) voi nähdä jonkinlaisena luontoympäristön sidosryhmäaseman tunnistamisen edelläkävijänä pyrkimyksissään laajentaa perinteisen sidoryhmäteorian (Freeman, 1984) ihmiskeskeistä katsantokantaa sidosryhmien määrittelyn suhteen. Starikin (1995) mukaan sidosryhmiä ovat mitkä tahansa yrityksen toimintaan vaikuttavat tahot tai toimijat, joihin myös yrityksen toiminta vaikuttaa, mukaan lukien ei-inhimilliset toimijat. Buchholz (2004, 130–134) on pyrkinyt yleisesti lisäämään ymmärrystä siitä, kuinka luonnon, ympäristön tai luontoympäristön sidosryhmäasema maailmanlaajuisesti koetaan. Stead ja Stead (2000) taas ovat esittäneet luontoympäristöä kaikkein perimmäisenä sidosryhmänä huomioiden sen, kuinka maapallon laajuus kattaa kaikki ihmisten (ja yritysten) toiminnot.

Näistä sidosryhmäasemaa puoltavista näkemyksistä poiketen luontoympäristölle on esitetty myös jonkinlaista poikkeavaa asemaa kestävyyskeskeisenä luonnon- ja talouskeskeisen näkökulman kompromissina (Gladwin ym., 1995). Luontoympäristön poikkeavaa asemaa on perusteltu myös luontoympäristön moraaliset ominaisuudet huomioivan reilun näkökulmasta (Phillips & Reichart, 2000). Näistä kompromissia tai reiluutta painottavista näkökulmista poiketen, Mitchell ym. (1997) puolestaan keskittyvät ainoastaan perinteisen sidoryhmäteorian (Freeman, 1984) inhimilliseen luonteeseen, ja oikeuttavat siihen perustuen sidosryhmäaseman vain ihmislähtöisille toimijoille sen luontoympäristöltä suoraan kieltäen.

Waddockin (2011) voidaan todeta vieneen sidoryhmäteorian perinnettä venyttävän ajattelun kaikkein pisimmälle hänen painottaessaan alkuperäisen sidoryhmäteorian (Freeman, 1984) normatiivista luonnetta. Waddockin (2011) mukaan sidosryhmämääritelmät tulee keikauttaa kokonaan uusiin asemiin siten, että ihmiskeskeisyyden sijaan sidosryhmäajattelu perustuukin luontokeskeiseen näkemykseen. Waddock (2011) pyrkii nimeämällänsä Gaia-keskeisellä maailmankuvalla laajentamaan sidosryhmäajattelua pois sen ihmiskeskeisestä perinteestä. Sidoryhmäteorian ihmiskeskeisessä perinteessä sidosryhmien asemaa oikeutetaan suhteessa keskiössä olevaan yritysorganisaatioon, kun Waddock (2011) perustelee tarvetta kääntää koko sidosryhmäasemien ajattelu uusille urille asettamalla luontoympäristön kaiken keskiöön. Waddockin (2011) mukaan kaikki muut ovatkin Gaian, eli Äiti-maan tai luontoympäristön sidosryhmiä.

Edellä mainitut teoreettiset lähestymistavat käsittelevät luontoympäristön sidosryhmäasemaa varsin yleisellä määrittely ja käsitteiden tasolla. Konkreettista lähestymistapaa aiheeseen on sen sijaan saatu oikeastaan vasta viimeisen kahden vuosikymmenen aikana. Samaa tahtia on myös vahvistunut ajatus sidosryhmäaseman pysymättömyydestä. Magnessin (2008) mukaan sidosryhmän ulkopuolisen päätöksentekijän näkemys on aina sidosryhmäasemaan vaikuttava tekijä. Uudempi tutkimus osoittaaakin, että sidosryhmäasemat ovat joustavia (Casalegno ym., 2020) ja neuvoteltavissa (Kortetmäki ym., 2022). Sidoryhmäaseman mukautuvan ominaisuuden korostamisen lisäksi myös sidosryhmäaseman määritelmää on laajennettu. Laajentamisella on tähdätty kattamaan myös ei-inhimillisiä tahoja kuten luontoympäristö. Luontoympäristön sidosryhmäasemaa onkin perusteltu niin sidosryhmäaseman salienssia eli merkittävyyttä testaamalla (Magness, 2008; Norton, 2007), kuin luontoympäristön strategista vaikutusta korostamalla, muun muassa ilmastomuutoksen mukanaan tuomien organisatoristen vaikutusten avulla.

Lischinsky (2015) on puolestaan käsitellyt luontoympäristön sidosryhmäaihetta tutkimalla, kuinka aiemman sidosryhmäkirjallisuuden tarjoama tietämys konkreettisesti näkyy ja ilmenee organisaatioiden päivittäisessä yritystoiminnassa. Hänen mukaansa kysymys ei enää siitä, tuleeko luontoympäristölle yritystoiminnassa sidosryhmäasema oikeuttaa, vaan luontoympäristön sidosryhmäasema koetaan jo oikeutetuksi. Siten Lischinsky (2015, 539) keskittyy luontoympäristön sidosryhmäaseman teoreettisen tunnistamisen mahdollistamiin käytännön seurauksiin. Sen, miten luontoympäristön sidosryhmäasemaa on sidosryhmäteoriassa käsitelty, voikin nähdä muuttuneen ja lisääntyneen samaan tahtia, kun tietoisuus ilmastomuutoksesta ja globaalista ympäristökriisistä on maailmanlaajuisesti kasvanut.

Yhteenvetona aiemman kirjallisuuden näkemyksistä on laadittu taulukko 1, joka vastaa tämän tutkielman ensimmäiseen alakysymykseen: *Millä tavoin luontoympäristön sidosryhmäasema ymmärretään aiheen aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa?*

Taulukko 1 esittelee luontoympäristön sidosryhmäasemaa käsittelevän kirjallisuuden pohjalta määriteltyjä sidosryhmänäkemyksiä perusteluineen. Taulukkoon esittelee luontoympäristön sidoryhmäaseman puoltavia näkemyksiä, joita kuvaillaan yleisesti termillä *lavea sidosryhmänäkemys*, sekä sellaisia kieltäviä näkemyksiä, jotka kielteisestä sidosryhmäkannasta huolimatta näkevät luontoympäristölle kuuluvan jonkinlaisen *poikkeavan aseman* tai muun *vaihtoehtoisen aseman*. Taulukko 1 esitellään kokonaisuudessaan seuraavalla sivulla.

Taulukko 1 Kirjallisuuden näkemykset luontoympäristön sidosryhmäasemasta

Sidosryhmänäkemys	Sidosryhmäasema	Näkemyksen perustelu	Tutkimuslähde
Lavea näkemys	Luontainen sidosryhmäasema	Sidosryhmäteorian ihmiskeskeisyys ohjaa /osa sen ongelmallisuutta.	Buchholz (2004)
Lavea näkemys	Ensisijainen sidosryhmäasema	Salienssi-malliin lisätty neljäs ominaisuus 'läheisyys' todistaa luontoympäristön sidosryhmäaseman.	Driscoll & Starik (2004)
Poikkeava asema	Ei sidosryhmäasemaa	Kestävyykeskeinen synteesi vastaus tekno (ihmiskeskeinen) ja eko (lavea näkemys) -keskeisille vastakkainasetteluille.	Gladwin, Kennelly & Krause (1995)
Lavea näkemys	Ensisijainen sidosryhmäasema	Ilmastonmuutoksen fyysinen dynamiikka strateginen oikeutus sidosryhmäasemalle.	Haigh & Griffiths (2009)
Vaihtoehtoinen näkemys	Ei sidosryhmäasemaa	Sidosryhmien joustavasta luonteesta poiketen luontoympäristön asettamista rajoista ei voi neuvotella.	Kortetmäki, Heikkinen & Jokinen (2022)
Vaihtoehtoinen näkemys	Ei sidosryhmäasemaa	Kaikki sidosryhmät ovat erottamaton osa luontoympäristöä.	Laine (2010)
Lavea näkemys	Ensisijainen sidosryhmäasema	Luontoympäristön salienssin vaikutus ekosysteemien vakauden kautta talouden instrumentteihin todistaa sidosryhmäaseman.	Norton (2007)
Poikkeava asema	Ei sidosryhmäasemaa	Reilun oikeudenmukaisuuden attribuutit täyttyvät vain ihmiskeskeisen perusteen sidosryhmissä.	Phillips & Reichart (2000)
Lavea näkemys	Luontainen sidosryhmäasema	Ihmiskeskeisen perustan riittämättömyys. Sidosryhmäteorian määritelmä vaikutuksista oikeuttaa sidosryhmäaseman.	Starik (1995)
Lavea näkemys	Ensisijainen sidosryhmäasema	Luontoympäristö perimmäinen sidosryhmä; kaiken alku(lähde) ja loppu(sijoituspaikka). Maapallon laajuus kattaa kaikki ihmisten (yritysten) toiminnot.	Stead and Stead (2000)
Lavea näkemys	Luontainen sidosryhmäasema	Sidosryhmäteorian feministinen tulkinta. Keskiössä eläinten sidosryhmäasema.	Tallberg, Garcia-Rosell & Haanpää (2021)
Lavea näkemys	Ensisijainen sidosryhmäasema	Inhimillisen ja luonnon välinen riippuvuussuhde asettaa kaikki muut Gaian sidosryhmiksi.	Waddock (2011)

Taulukon 1 pohjalta voidaan yleistävästi todeta, että sidosryhmäteorian ihmiskeskeisyys koetaan kirjoittajan näkökulmasta riippuen yhtäältä sidosryhmien teoreettisen käsitteen määrittelyyn liittyväksi ongelmaksi, ja toisaalta sen ratkaisuksi. Ratkaisuksi sidosryhmäteorian määrittelyn ihmiskeskeisyyden kokevat luontoympäristön sidosryhmäasemaa vastustavat näkemykset, jotka kieltävät luontoympäristön sidosryhmäaseman juurikin luonnon ei-inhimilliseen luonteeseen vedoten. Ongelmaksi sidosryhmien teoreettisen käsitteen määrittelyn puolestaan kokevat luontoympäristön sidosryhmäasemaa puoltavat näkemykset, jotka perustelevat tarvetta laveaan sidosryhmämäärittelmään. Lavea sidosryhmämäärittelmä laskee sidosryhmäksi kaikki ne inhimilliset ja myös ei-inhimilliset tahot, joilla on organisaation toimintaan vastavuoroinen vaikutussuhde.

2.3.1 Luontoympäristön sidosryhmäasemaa vastustavat näkemykset

Mitchell ym. (1997) määrittelevät sidosryhmät ja sidosryhmäasemat yrityksen johdon näkökulmasta kolmen ominaisuuden; vallan, kiireellisyyden ja oikeudellisuuden yhtäaikaisen toteutumisen perusteella. Keskeistä sidosryhmäaseman toteutumiselle, ja aseman tärkeyden tunnistamiselle, on edellämainittujen ominaisuuksien vaikuttavuus sekä sidosryhmän inhimillisyys. Sidosryhmien ihmiskeskeisyys, eli inhimillinen ominaisuus on myös Mitchellin ym. (Ibid.) peruste luontoympäristön sidosryhmäaseman kieltämiselle. Luontoympäristön sidosryhmäasema kielletään varsin yksiselitteisesti perinteisen sidosryhmäteorian lähtökohtaisen ihmiskeskeisyyden johdosta. Tämä sidosryhmäaseman inhimillinen peruste on nähty nimenomaisena syynä evätä kaikki yritykset sidosryhmämäärittelmän laajentamiseksi. Ei-inhimillisten sidosryhmien asema kielletään ihmiskeskeisyyden perusteella nimenomaisesti siksi, että sidosryhmäaseman koetaan kuuluvan vain tahoille, joilla on inhimillinen kyky toteuttaa aseman edellyttämää ajattelua, vastuuta ja vaatimuksia. (Phillips & Reichart, 2000, 186–188; Mitchell, 1997.) Tästä johtuen ei sidosryhmäaseman myöntämistä luontoympäristölle nähdä lähtökohtaisesti mahdollisena.

Vaikka luontoympäristön varsinainen sidosryhmäasema kielletään perinteisen sidosryhmäteorian (Mitchell ym, 1997; Freeman, 1984) mukaisissa näkemyksissä sidosryhmämäärittelyn lähtökohtaisen ihmiskeskeisyyden johdosta, tunnustetaan osassa kirjallisuutta luontoympäristön sisäsyntyinen arvo. Tämän sisäsyntyisen arvon pohjalta luontoympäristölle perustellaan kielteisten sidosryhmänäkemyksen parissa jonkinlaista poikkeuksellista asemaa lähinnä moraaliseettisistä lähtökohdista. Nämä sidosryhmäaseman ei-

inhimillisiltä toimijoilta kieltävät, mutta luontoympäristön ainutlaatuisuuden ja itsearvon tunnistavat, näkemykset myöntävät sille jonkinlaisen *poikkeavan aseman*. (Phillips & Reichart, 2000, Gladwin ym., 1995.)

Gladwin ym. (1995) perustavat kantansa luontoympäristön poikkeavasta asemasta modernin yritysjohtamisen teorialla, joka ajatustasolla erottaa ihmisen luonnosta sekä totuuden moraalista. Gladwinin ym. (Ibid.) näkemyksen mukaan kestävä kehitys ei toteudu parhaiten laveaa sidosryhmänäkemyistä tukevan luontokeskeisyyden, eikä myöskään sille vastakohtaisen teknokeskeisyyden kautta, vaan niiden jonkinlaisen synteessin, kestävyyskeskeisyyden avulla. Phillipsin ja Reichartin (2000) oikeudenmukaisuuteen perustava näkemys puolestaan korostaa sitä, ettei sidosryhmäteoria ylipäänsä ole mikään kattava eettinen järjestelmä, vaan yritysten tulisi huomioida toimintansa ympäristövaikutuksia sidosryhmäteoriasta huolimatta. Tältä kantilta katsottuna luontoympäristön poikkeava asema huomioidaan sitä edustavien, oikeutettujen organisatoristen sidosryhmien välityksellä, eikä sitä oikeuteta suoraan itsessään.

2.3.2 Luontoympäristön sidosryhmäasemaa puoltavat näkemykset

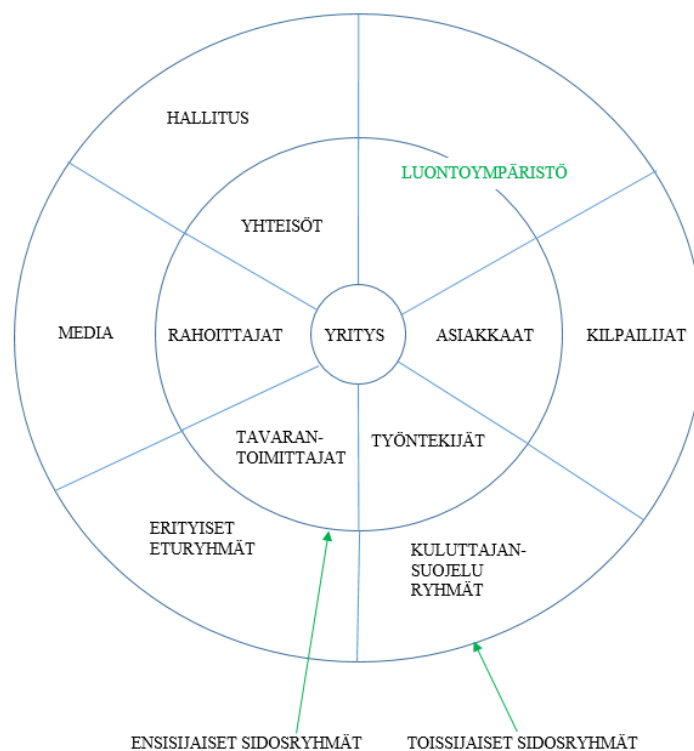
Mitchellistä ym. (1997) poiketen luontoympäristön sidosryhmäasemaa on perusteltu luontoympäristölle myönteiseltä kannalta oikeuttamalla luontoympäristö sidosryhmäksi muiden joukossa, sekä myös painottaen luontoympäristön sidosryhmäaseman ensisijaisuutta. Luontoympäristön sidosryhmäasemaa puoltavat näkemykset perustuvat niin teoriapohjaiseen sidosryhmämäärittelyyn (Driscoll & Starik, 2004; Buchholz, 2004, Starik, 1995) kuin myös empiiriseen tutkimukseen tapahtumista, joissa luontoympäristön on todistettu konkreettisesti vaikuttavan organisaatioiden toimintaan (Haigh & Griffiths, 2009; Norton, 2007). Luontoympäristön sidosryhmäasemaa tukevia näkemyksiä yhdistää niiden keskittyminen sidosryhmäteorian ihmiskeskeisyyden kritisoimiseen. Tällöin sidosryhmäteorian ihmiskeskeinen lähtökohta nähdäänkin Bulcholz (2004, 130–134) ajattelua sivuten juurisyyntä sille, miksi perinteisen sidosryhmäteorian (Mitchellin ym., 1997; Freeman, 1984) piirissä ei luontoympäristön sidosryhmäasemaa olla tunnistettu. Tässä nähdään myös sidosryhmäteorian heikkous, ja syy sille, miksi teorian koetaan epäonnistuneen luonnon ja ympäristön arvon tunnistamisessa. (Norton, 2007; Driscoll & Starik, 2004; Haigh & Griffiths, 2000; Starik, 1995.) Elkingtonin (1998, 20) mukaan ekologisesti kestävä yritystoiminnan

toteutumiseksi tuleekin ensin kyetä ymmärtämään luonnon arvoa, ja sitä, mitä luonnon arvolla itsessään tarkoitetaan.

Luontoympäristön sidosryhmäaseman tunnistavat näkemykset luetaan kuuluvan lavean sidosryhmämääritelmän joukkoon, ja ne ovat tyypillisesti deskriptiivisiä, eli kuvailevia ja moraalisen painopisteen omaksuvia. Lavean määritelmän mukaan sidosryhmiksi lasketaan kaikki ne ryhmät tai yksilöt, jotka vaikuttavat organisaation toimintaan, ja joihin organisaation toiminta vaikuttaa, mukaan lukien myös ei-inhimilliset tahot. Määritelmä toistaa täydellisesti Freemanin (1984) perinteisen sidosryhmäteorian sidosryhmämäärittelyä, mutta siitä on poistettu ryhmien ja yksilöiden inhimillisyyden vaatimus, koska vaatimuksen on todettu rajoittavan sidosryhmämäärittelyä. (Driscoll & Starik, 2004, 55.)

Luontoympäristön tasaveroisen sidosryhmäaseman tunnistaminen yrityksen tai organisaation muiden sidosryhmien joukossa muokkasi Freemanin ym. (2007, 24) alkuperäistä sidosryhmien arvonluonti-kaaviota alla esitellyn kuvion 5 mukaisesti. Kuviossa 5 esitetään vaihtoehtoinen arvonluonti-kaavio, jolla pyritään kuvan avulla havainnollistamaan, miltä Freemanin ym. (Ibid.) sidosryhmäasetelmat yrityksen kannalta näyttävät, kun luontoympäristön sidosryhmäasema on huomioitu. Sisällyttämällä luontoympäristö alkuperäisten sidosryhmäkehien lomaan tunnistetaan sille oma sidosryhmäasema. Näin luontoympäristö näyttäytyy yrityskeskeisestä näkökulmasta katsoen tasa-arvoisena sidosryhmänä muiden joukossa. Kuviossa 5 ei-inhimillinen luontoympäristö on sijoitettuna sekä ensisijaiseen että toissijaiseen sidosryhmäkehään yhtenä sidosryhmänä muiden joukossa. Todellisuudessa se voitaisiin sijoittaa myös vain jompaan kumpaan luokkaan, jolloin tällaisella sijoittamisella olisi suuri vaikutus luontoympäristön aseman keskeisyyteen ja huomioimiseen osana yritystoimintaa. Mitä läheisempi sidosryhmän sijainti suhteessa keskellä sijaitsevaa yritystä on, sitä tärkeämpi sidosryhmä yritykselle on. Toisella, eli ulommalla kehällä sijaitsevat sidosryhmät ovat sen sijaan yrityksen näkökulmasta jo lähtökohtaisesti vähemmän tärkeitä kuin ensisijaiset sisemmän kehän sidosryhmät.

Kuviolla 5 pyritään kuitenkin tässä yhteydessä ensisijaisesti havainnollistamaan se, kuinka luontoympäristön sidosryhmäaseman oikeuttaminen osana jo aiemmin tunnistettuja yrityksen sidosryhmiä, voi auttaa myös sen vastavuoroisen vaikutussuhteen tunnistamista suhteessa yritykseen.

Kuvio 5 Sidosryhmien arvonluonti –kaavio lavean sidosryhmämäärittelyn mukaisesti (mukaillen Freeman ym., 2007, 24)

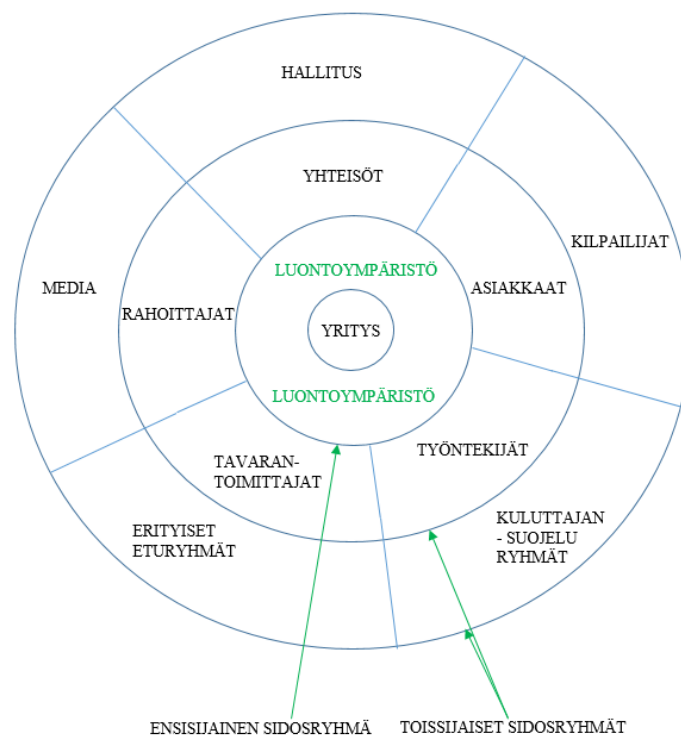
Sen lisäksi, että useat laveat sidosryhmämäärittelyt oikeuttavat luontoympäristön sidosryhmäaseman kuvion 5 kuvaamalla tavalla, ne myös korostavat sen lähtökohtaisuutta ja ensisijaisuutta (Waddock, 2011; Buchholz, 2004; Driscoll & Starik, 2004; Stead and Stead, 2000; Starik, 1995).

Luontoympäristön ensisijaista primääriasemaa sidosryhmien joukossa perusteellaan yleisesti luontoympäristön konkreettisten fyysisten vaikutusten johdosta. Norton (2007) on todistanut luontoympäristön roolia taloudellisten instrumenttien ajurina, ja Haigh ja Griffiths (2009) taas ilmastonmuutoksen yritystoiminnalle aiheuttamien vaikutusten kautta. Esimerkkinä luontoympäristön ensisijaisesta asemasta, samoin kuin sen kuin fyysisistä vaikutuksista, voidaan mainita yritystoiminnan kohtaamat riskit sään ääri-ilmöille alttiilla alueilla (Driscoll & Starik, 2004, 60). Tällöin äärimmäiset säätilat, kuten hirmumurskyt ja niiden nostattamat tulvat sekä rikkoma infrastruktuuri, voivat vaikeuttaa yrityksen toiminnan jatkumista merkittävästi. Tällä on merkitystä myös muun muassa liiktoimintaa suojaavien vakuutusten saamiseen ja

hinnoitteluun. Myös Stead ja Stead (1996) näkevät maapallon kaiken taloustoiminnan alkuna ja loppuna, ja pitävät siitä johtuen luontoympäristöä kaikkein olennaisimpana sidosryhmänä.

Yhteistä kaikille näille näkemyksille on niiden luontoympäristön erityistä sidosryhmäasemaa painottava näkökulma. Näkemysten mukaan luontoympäristöä ei tule pitää perinteisen inhimillisistä toimijoista koostuvan ryhmän kaltaisena sidosryhmänä, sillä silloin luontoympäristön erityinen luonne ei tule riittävästi huomioiduksi (Laine, 2010, 9; Orts & Strudler, 2002; Phillips & Reichart, 2000). Koska luontoympäristön ja talouden välinen keskinäinen riippuvuus- ja vaikutussuhde tulee tästä huolimatta voida huomioida, täytyy luontoympäristön sidosryhmäasema kuitenkin voida sidosryhmäkaavioon sisällyttää (Laine, 2010, 9; Driscoll & Starik, 2004, 69).

Tämänkaltainen luontoympäristön ensisijaisen sidosryhmäaseman vaikutus sidosryhmämääritelmiin on havainnollistettu kuviossa 6, jossa esitetään vaihtoehtoinen sidosryhmien arvonluonti -kaavio. Kuvio havainnollistaa Freemanin ym., (2007,24) sidosryhmien arvonluonti -kaavion rakenteen kokema muutosta, kun luontoympäristö on ensisijainen sidosryhmä.

Kuvio 6 Sidosryhmien arvonluonti –kaavio, jossa luontoympäristö on ensisijainen sidosryhmä (mukaillen Freeman ym., 2007, 24)

Kuviosta 6 käy hyvin ilmi kuinka suuri vaikutus sidosryhmien asemoinnoilla Freemanin ym. (Ibid.) perinteisessä yrityskeskeisessä arvonluontikaaviossa yritystoiminnan näkökulmasta on. Kun luontoympäristölle tunnustetaan ensisijainen sidosryhmäasema, se vastaa Driscollin ja Starikin (2004, 55) ajatusta luontoympäristön primäärisyydestä. Tällöin luontoympäristö ”on tai tapahtuu ensin”, minkä johdosta se myös nousee yrityksen näkökulmasta katsottuna keskeisempään asemaan kuin perinteisesti yritysten tärkeimpänä pidetyt rahoittajat, asiakkaat ja työntekijät.

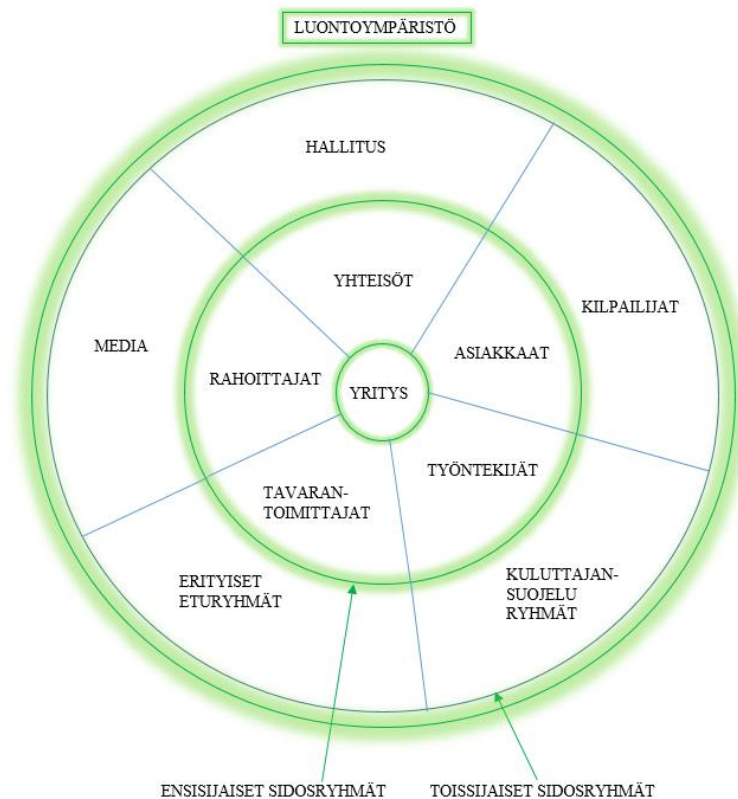
Kuvio 6 myös havainnollistaa visuaalisesti, kuinka yrityskeskeinen arvonluonnin mallin hierarkia kohtaa kokonaisvaltaisen muutoksen, kun luontoympäristölle tunnustetaan ensisijainen sidosryhmäasema. Mikäli luontoympäristö nähdään yritystoiminnan ensisijaisena sidosryhmänä, aiheuttaa se yrityksen arvonluonnin näkökulmaan perustavanlaatuisen muutoksen. Luontoympäristöstä tulee tällöin yrityksen toiminnan kannalta tärkein sidosryhmä, ja yritystoiminnan tulee huomioida luontoympäristö kaikessa toiminnassa sen ensimmäisenä ja keskeisenä lähtökohtana.

2.3.3 Luontoympäristön sidosryhmäasemalle vaihtoehtoiset näkemykset

Kuvion 6 kaltainen luontoympäristön ensisijaisen sidosryhmäaseman oikeuttaminen ei ole kuitenkaan täysin ongelmaton, sillä se näyttäisi kuvion perusteella asettavan luontoympäristön inhimillisten sidosryhmien edelle. Inhimilliset sidosryhmät ovat kuitenkin aina olemassa jokseenkin erottamattomana osana luontoympäristöä (Kortetmäki ym., 2021; Waddock, 2011; Norton, 2007; Driscoll & Starik, 2004; Stead & Stead, 2000; Starik, 1995). Koska kaikki ihmisen toiminta on riippuvaista luontoympäristöstä, tulee luontoympäristö myös huomioida kaikissa ihmisten organisaatioissa (Driscoll ja Starik, 2004). Siinä missä kuvio 6 havainnollistaa, kuinka luontoympäristö ympäröi yritystä, luontoympäristön voidaan nähdä ympäröivän yrityksen lisäksi myös kaikkia muita sidosryhmiä (Laine, 2010, 8–9).

Kuviossa 7 esitetään vaihtoehtoinen arvonluonti-kaavio, jossa sidosryhmät ovat erottamaton osa luontoympäristöä. Kuviolla pyritään havainnollistamaan millainen tulkinnallinen muutos Freemanin ym. (2007, 24) alkuperäiseen malliin kohdistuu, mikäli luontoympäristö nähdään kaikkia sidosryhmiä ympäröivänä elementtinä. Tässä tapauksessa luontoympäristöä ei tunnusteta ensisijaisena tai toissijaisena sidosryhmänä, eli sille ei ole edellisistä kuvoista poiketen yhtä selvästi määriteltyä paikkaa sidosryhmien arvonluonti -kaaviossa. Sen sijaan

luontoympäristön asema on kaikkinaisen. Koska luontoympäristölle ei ole nimetty kaaviossa mitään tiettyä asemaa, se myös koetaan jokseenkin yleistasoisemmin. Samalla luontoympäristö kuitenkin nähdään ja koetaan erottamattomana osana jokaista tunnistettua sidosryhmää sekä näiden välisiä suhteita. Kuvion 7 perusteella pyritäänkin havainnollistetaan sitä, kuinka luontoympäristö vaikuttaa kaikkeen arvonluontiin, ja kaikki arvonluonti vaikuttaa siihen.

Kuvio 7 Sidosryhmien arvonluonti -kaavio, jossa sidosryhmät ovat erottamaton osa luontoympäristöä (mukaillen Freeman ym., 2007, 24)

Edellä esiteltiin useampi teoreettinen perustelu siitä, kuinka luontoympäristön sidosryhmäasema voitaisiin yrityksen näkökulmasta huomioida. Näiden näkökulmien perusteella voi luontoympäristön sidosryhmäaseman nähdä tulleen oikeutetuksi monin tavoin esitetyin perustein. Mitään yksimielisyyttä luontoympäristön asemalle sidosryhmien arvonluontikaavioissa ei sidosryhmäteoriassa kuitenkaan ole. Luontoympäristön huomioiminen tai oikeutus jonkin organisaation toiminnan sidosryhmänä konkreettisessa liiketoiminnassa, tai liiketoimintaa muokkaavana tekijänä, on mahdollisesti vielä harvinaisempaa. Muun muassa Driscoll ja Starik (2004, 55–56) huomauttavat, kuinka yritykset

enenevässä määrin pitävät ympäristönsuojelua arvona, mutta siitä huolimatta jotkin ovat haluttomia harkitsemaan luontoympäristön ensisijaista tai erityistä sidosryhmäasemaa. Luontoympäristö siis häviää kilpailun silloin, jos yritysten täytyy arvottaa eri sidosryhmien välillä (Näsi ym., 1997).

Juuri se, kuinka arvonmuodostus käsitetään, on yksi syy luontoympäristön sidosryhmäaseman laiminlyöntiin, sillä teollisuuteen pohjautuva markkinatalous näkee luonnolla vain välineellisen arvon. (Tallberg, ym., 2021; Waddock, 2011; Buchholz, 2004, 130–134.) Tämä myös johtaa harhakäsitykseen siitä, että ihmisten tai yritysten toiminta olisi luonnosta irrallista. Perinteisen talousteorian voi siten sanoa arvonluonnin määrittelyllään aiheuttaneen nykyisen tilanteen, jossa luontoympäristön sidosryhmäasemaa ei tunnisteta. (Tallberg ym., 2021; Buchholz, 2004, 130–134.)

Freemanin (1984) sidosryhmäteorian klassisen kuvauksen mukaisesti, sidosryhmät ovat jotain, jotka vaikuttavat yrityksen toimintaan, ja joihin yrityksen toiminta vaikuttaa. Siitä syystä on selvää, että yritysten täytyy ne toiminnassaan huomioida. Talouden toiminnalle arvokkaaksi koetut tai määritetyt tahot myös yleisesti tunnustetaan yritystoiminnan sidosryhmiksi. Jos luontoympäristöä ei tunnusteta yritysten arvonluonnin kaavioissa, ei luontoympäristön sidosryhmäasemaa myöskään tunnusteta. Ja kun luontoympäristön sidosryhmäasema ei tunnusteta, ei luontoympäristö myöskään tule huomioiduksi yritysten toiminnan osana. Siten vain tunnustetun sidosryhmäaseman avulla tulee luontoympäristöstä jotakin, joka yritysten täytyy toiminnassaan huomioida.

2.3.4 Luontoympäristön sidosryhmämerkittävyys

Sidosryhmäteoria hyödyntää sidosryhmämäärittelyssään Mitchellin ym. (1997) kehittämää sidosryhmien salienssimallia. Salienssilla tarkoitetaan tässä yhteydessä huomattavuutta tai merkittävyyttä, ja salienssi saavutetaan, kun asia on riittävän merkittävä. Salienssimallin mukaan mainitunlainen merkittävyys vaatii kolmen ominaisuuden; oikeutuksen, vallan ja kiireellisyyden samanaikaisen läsnäolon. Näiden vaatimusten yhtäaikainen toteutuminen, eli niiden merkittävyys, vahvistavaa yksilön tai ryhmän sidosryhmäaseman.

Magness (2008) on tutkinut salienssimallin avulla luontoympäristön sidosryhmäaseman toteutumista johdon prioriteettien näkökulmasta. Vertaamalla yritysten vuosikertomuksia niiden osakkeen arvon kehitykseen ympäristöonnettomuuksien yhteydessä, hän on vahvistanut,

että salienssin täytyessä myös johdon priorisointi muuttuu. Toisin sanoen, ympäristöonnettomuudet vaikuttavat yrityksen toimintaan niin merkittävästi, että ne muuttavat yrityksen johdon käytöstä. Luontoympäristön sidosryhmämerkittävyys on tällöin toteutunut, ja myös luontoympäristön vaikutussuhde yrityksen toimintaan on todistettu.

Mitchellin ym. (1997) laatimaa salienssimallia on kuitenkin kritisoitu sen kyvyttömyydestä huomioida sidosryhmäasemoinnin ajallista vaikutusta. Kuitenkin läheisyyteen liittyvä tilan piirre on yhtä tärkeä kuin kiireellisyyteen liittyvä ajan piirre. Toisin sanoen se, kuinka lähellä tai kaukana jokin tilallisesti on, on yhtä vaikuttavaa kuin se, kuinka lähellä tai kaukana jokin ajallisesti on. Driscoll & Starik (2004) ovatkin kehittäneet Mitchellin ym. (1997) salienssimallia lisäämällä siihen neljännen; läheisyyden, ominaisuuden, joka oikeuttaa sidosryhmäaseman yhtä lailla kuin Mitchellin ym. (1997) alkuperäiset kolme ominaisuutta; valta, oikeutus ja kiireellisyys. Siten luontoympäristön sidosryhmäasema voidaan oikeuttaa korostamalla neljättä ominaisuutta, eli läheisyyttä, luontoympäristön suhteessa yrityksen toimintaa. (Driscoll & Starik, 2004.)

Haigh ja Griffiths (2009) puolestaan ovat todistaneet luontoympäristön sidosryhmämerkittävyyttä ilmastonmuutoksen avulla. Kun ilmastonmuutokseen yhdistetään alkuperäiset vallan, oikeutuksen ja kiireellisyyden, sekä Driscollin ja Starikin (2004) tunnistaman läheisyyden ominaisuudet, huomataan, että sidosryhmäksi nyt tunnistetun luontoympäristön vaikutukset voivat olla yrityksille tuhoisat. Esimerkkeinä mainitaan muun muassa sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat tuhot liiketoiminnan infrastruktuuriin, resursseihin ja markkinoihin. Näin todistetaan se, että strategisesti tärkeät vaikutukset ylittävät moraaliset tai eettiset näkökulmat luontoympäristön sidosryhmäaseman pohdinnassa. Ne myös oikeuttavat paitsi luontoympäristön sidosryhmäaseman, myös tuon aseman ensisijaisuuden.

Myös Norton (2007) on tutkinut sitä, kuinka tapahtumat, jotka eivät ole ihmisen aiheuttamia, muovaavat talouden instrumentteja. Täten ne myös viittavat luontoympäristön korkeaan merkittävyyteen suhteessa organisaation toimintaan. Esimerkkeinä hän nostaa saasteiden vaikutuksen hyödykejohdannaisten ja katastrofivelkakirjojen riskipremioihin, ja todistaa, kuinka ekosysteemien vakaus on tärkeää sekä rahoitusmarkkinoiden että ihmisten hyvinvoinnille. Näin todistetaan, että sekä luontoympäristön luontainen arvo, että sen kyky vaikuttaa ekosysteemien vakauteen, oikeuttavat sen sidosryhmäaseman.

Vaikka luontoympäristön sidosryhmäasema oikeutetaan osoittamalla, kuinka luontoympäristö itsessään asettaa objektiivisia ja pakottavia vaatimuksia yritysten toiminnalle, ei se Lischinskyn (2015) mukaan yleisesti kuitenkaan heijastu lopputulokseen. Tämä johtuu osaltaan siitä, että vaikka sidosryhmäkirjallisuuden parissa luontoympäristön sidosryhmäasema on jo monin paikoin tunnistettu, ei suurin osa johtamisteorioista sisällä minkäänlaisia viittauksia ympäristöön (Tallberg, 2021; Driscoll & Starik, 2004). Edellä esiteltyjen tutkimusten pohjalta voidaan kuitenkin todeta, että luontoympäristön sidosryhmäaseman perustelu salienssi-mallin avulla todistetusti myös vahvistaa sen sidosryhmäasemaa.

2.4 Yhteenveto teoreettisesta viitekehyksestä

Tämä tutkielma keskittyy hahmottelemaan luontoympäristön asemaa organisaatioiden sidosryhmämäärittelyissä esittelemällä luontoympäristön sidosryhmäasemaan kohdistuvia näkökantoja. Tarkoituksena on tarkastella luontoympäristön asemaa sidosryhmäteoriassa, ja sitä, miten luontoympäristön sidosryhmäaseman huomioiminen voi edesauttaa kestävän taloustoiminnan toteutumista.

Vastatakseen tämän tutkielman ensimmäiseen alakysymykseen *Millä tavoin luontoympäristön sidosryhmäasema ymmärretään aiheen aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa?*, teoriassa hyödynnetään sidosryhmien arvonluonti -kaaviota (Freeman ym., 2007, 24) havainnollistamaan mitä erilaiset sidosryhmäasemat luontoympäristön kannalta merkitsevät.

Luontoympäristön sidosryhmäasemaa vastustavat näkemykset eivät aiheuta muutoksia sidosryhmäkaavioihin, jotka nimenomaisesti perustuvat ihmislähtöiseen sidosryhmäoletukseen. Kaavion alkuperäinen sidosryhmäluokittelu tukee perinteistä yrityskeskeistä sidosryhmäteoriaa (Freeman ym., 2007; Mitchell, 1997), joka ei oikeuta ei-inhimilliselle luontoympäristölle sidosryhmäasemaa.

Luontoympäristön sidosryhmäasemaa puoltavia näkemyksiä, sekä luontoympäristön sidosryhmäaseman vaihtoehtoisia näkemyksiä, joiden mukaan luontoympäristölle kuuluu jonkinlainen poikkeava asema, kutsutaan yhteisesti laveaksi sidosryhmänäkemykseksi. Laveat sidosryhmänäkemykset muuttavat Freemanin ym. (2007, 24) sidosryhmäkaavioita huomattavasti. Laveaa sidosryhmänäkemystä edustavan kirjallisuuden pohjalta esitellään

kolme huomiota, joilla kaikilla on merkittävä vaikutus yrityskeskeisen arvonluontikaavion katsantokantaan, ja sitä kautta organisaatioiden toimintaan.

Ensimmäinen huomio pohjautuu laveaan sidosryhmämääritelmään, jossa luontoympäristö on yksi sidosryhmä muiden joukossa: *Sisällyttämällä luontoympäristö alkuperäisten sidosryhmien lomaan, tunnustetaan luontoympäristön vastavuoroinen vaikutussuhde yrityksen toimintaan.* Näin luontoympäristö saa tasa-arvoisen aseman muiden sidosryhmien joukossa. Luontoympäristö voi olla sijoitettuna sekä ensisijaiseen että toissijaiseen sidosryhmäkehään, tai vain jompaan kumpaan luokkaan samanaikaisesti. Kummassakin tapauksessa sijoittamisella on suuri vaikutus perinteisten sidosryhmien huomiointiin ja resurssienjakoon, sillä luontoympäristöstä tulee yrityksen näkökulmasta katsottuna yksi sen toiminnassa huomioitava sidosryhmä kaavion muiden sidosryhmien kanssa.

Toinen huomio pohjautuu laveaan sidosryhmämääritelmään, jossa luontoympäristö on ensisijainen sidosryhmä: *Yrityksen keskeisin tehtävä on tuottaa arvoa luontoympäristölle.* Tämä johtuu siitä, että kun luontoympäristölle tunnustetaan ensisijainen sidosryhmäasema, se nousee keskeisempään asemaan kuin perinteisesti yritysten tärkeimpänä sidosryhminä pidetyt osakkeenomistajat tai rahoittajat. Sama koskee asiakkaita, työntekijöitä ja kaikkia muita tunnistettuja sidosryhmiä. Luontoympäristön ollessa organisaation toiminnan kannalta tärkein sidosryhmä, tulee organisaation huomioida luontoympäristö kaikessa toiminnassaan sen ensimmäisenä ja keskeisenä lähtökohtana.

Kolmas huomio pohjautuu sidosryhmien vaihtoehtoiseen näkemykseen, jossa sidosryhmät ovat erottamaton osa luontoympäristöä: *Yritys ja sen sidosryhmät eivät ole koskaan irrallisia luontoympäristöstä, vaan sen erottamaton osa.* Mikäli luontoympäristö on kaikkia sidosryhmiä ympäröivä elementti, sillä ei ole sidosryhmäkaaviossa yhtä tiettyä paikkaa. Sen sijaan, yritys, kaikki sen sidosryhmät ja niiden välinen vuorovaikutus ovat erottamaton osa luontoympäristöä, ja luontoympäristö on kaikkialla samanaikaisesti läsnäoleva. Kaikki yritykseen liittyvä toiminta tapahtuu tällöin luontoympäristön konseptissa. Kun yritys ja sen sidosryhmät ovat osa luontoympäristöä, hämärtyvät sidosryhmien arvonluontikaavion luokittelujen rajat. Luontoympäristö pikemminkin tuottaa sidosryhmien välille yhdistäviä ominaisuuksia ja linkkejä, kuin erottelee niitä, ja luontoympäristöstä tulee sidosryhmien välistä vuorovaikutusta korostava tekijä.

3 LAADULLISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Tämä tutkimus keskittyy tutkimaan sitä, kuinka luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa Suomessa. Tutkimus toteutetaan laadullista menetelmää hyödyntäen, ja empiirisen yleistävän päättelyn keinoin. Tutkimus etenee aineistopohjaisesti, jolloin päättely kulkee aineistoa tulkiten yksittäisestä yleiseen.

Laadullisen tutkimuksen avulla tarkastellaan tutkittavien ilmiöiden merkityksiä (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara, 2009) ja sen keskeisenä päämääränä on inhimillisen ymmärryksen lisääminen (Syrjäläinen, Eronen & Värri, 2007, 8). Hirsjärven ym. (2009, 161) mukaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena onkin tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, sekä ennemminkin löytää tai tunnistaa ymmärryksiä olemassa olevien (totuus)väittämien todentamisen sijaan. Laadullinen tutkimus soveltuu siten erityisen hyvin tämänkaltaisen aihealueen tutkimukseen, jossa tutkittavia asioita ei ole haastatelluilta suoraan kysytty, vaan tarkoituksena on analysoida ja tulkita olemassa olevia vastauksia tiedon saamiseksi. Tutkimuksen lähestymistapa on siten avoin ja myös joustava. Kiviniemi (2018, 73–74) kuvaakin laadullisen tutkimuksen avointa luonnetta ja prosessinomaisuutta sen ominaispiirteeksi. Lisäksi, kun aineistonkeruun väline on inhimillinen, eli tutkija itse, voivat aineistoon liittyvät näkökulmat ja tulkinnat myös kehittyä tutkijan tietoisuudessa vähitellen tutkimusprosessin edetessä (Ibid).

Tuomen ja Sarajärven (2018, 97–100) mukaan laadullisen tutkimuksen analysointi pohjautuu teorian asemaan aineiston keräämisen, analysoinnin ja raportoinnin aikana, ja tutkimusta voidaan analysoida teoriapohjaisesti, teoriasidonnaisesti tai aineistolähtöisesti. Tämä tutkimus on laadultaan aineistolähtöinen induktiivinen, ja on siten on ikään kuin teoriattomampaa kuin deduktiivinen teoriaohjaava tutkimus päättelyn logiikan kulkiessa yksittäisestä yleiseen. Käytännön tasolla tällaista aineistolähtöistä analyysia hyödynnetään nimenomaan paljastamaan aineistosta merkittäviä ja odottamattomia seikkoja yksityiskohtaisen ja monitahoisen tarkastelun avulla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 155). Tutkimuksen ei ole tarkoitus tähdätä tietyn teorian ja hypoteesien testaamiseen, vaan laajemmin kasvattaa ymmärrystä tutkittavasta aiheesta.

Tämä tutkimus hyödyntää semanttista kehysanalyysia tunnistaa erilaisia kehyksiä tai tulkintakehikkoja sille, kuinka kiertotalouden mukaiset toimijat ymmärtävät luontoympäristön, ja myös luontoympäristön aseman, toimintansa osana. Tutkimuksen tarkoituksena on tunnistaa haastatteluaineistosta luontoympäristöön liitettyä tulkintaa ja ymmärrystä. Tämän jälkeen tutkimuksen tarkoituksena on hahmotella sekä määritellä semanttisia ymmärryksen kehyksiä, jotka kuvaavat sitä, miten luontoympäristö ilmenee kiertotalouden mukaisten toimijoiden puheessa. Tutkielma on kiinnostunut juuri siitä, miten luontoympäristö kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa Suomessa ymmärretään. Lisäksi tutkimus on kiinnostunut siitä, tunnistetaanko luontoympäristölle sidosryhmäasema muiden toiminnan sidosryhmien tapaan.

3.2 CICAT2025-kiertotaloushankkeen haastatteluaineisto

Tämä tutkimus toteutetaan osana Tampereen yliopiston, Itä-Suomen yliopiston, Jyväskylän yliopiston ja Turun yliopiston sekä Tampereen ja Turun ammattikorkeakoulujen ”Kiertotalouden katalyytit: Innovaatioekosysteemeistä liiketoimintaekosysteemeihin”, eli CICAT2025-tutkimushanketta. CICAT2025 on monitieteinen yhteishanke, joka pyrkii vauhdittamaan siirtymistä lineaaritaloudesta kestävämpään kiertotalouteen ja tukemaan Suomen tavoitetta olla kiertotalouden johtava maa vuoteen 2025 mennessä. (CICAT2025, 2022.)

Tämä tutkielma on osa työpakettia 6 ”Sidosryhmävuorovaikutus”. Työpaketissa on mukana hankkeessa tunnistettuja paikallisia, alueellisia ja kansallisia sidosryhmiä Suomessa, ja se keskittyy näiden väliseen yhteistyöhön. Työpaketin sidosryhmiksi luetaan kaupungit ja kunnat, yritykset, ministeriöt, kehitysorganisaatiot ja etujärjestöt. Tämän tutkielman teoriassa esitellyn luonto sidosryhmänä -kirjallisuuden määrittelemän lavean sidosryhmänäkemyksen katsantokannasta luontoympäristöä ei ole CICAT2025-hankkeen sidosryhmämäärittelyissä sidosryhmäksi luettu. Työpaketin tutkimuskohteiksi kuvataan sidosryhmien intressien sekä sidosryhmien välisen yhteistyön lisäksi sidosryhmien välinen vuorovaikutus. (Ibid.)

3.3 Aineiston esittely ja rajaus

Tämän tutkimuksen empiirinen aineisto koostuu CICAT2025-tutkimushankkeessa vuoden 2021 aikana toteutettujen Suomessa toimivien kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden haastatteluista. Tutkimuksen aineistoon on valittu mukaan kaikki vuoden 2021 haastattelut, jotka CICAT2025-hankkeen tutkijat ovat toteuttaneet hankkeessa tunnistamiensa sidosryhmien edustajien kanssa. Aineisto on esitelty kokonaisuudessaan taulukossa 2.

Taulukko 2 Empiirinen aineisto

Haastattelun nimike	Toimiala	Organisaatioasema	Haastattelun kesto (min)	Litteroitu sivumäärä
H1	Yritys	Johtotaso	82	10
H2	Ministeriö	Asiantuntijataso	84	10
H3	Kaupunki	Johtotaso	83	10
H4	Yritys	Johtotaso	66	9
H5	Etujärjestö	Asiantuntijataso	61	8
H6	Etujärjestö	Johtotaso	97	14
H7	Ministeriö	Asiantuntijataso	84	11
H8	Kaupunki	Johtotaso	89	11
H9	Kunta	Johtotaso	78	10
H10	Etujärjestö	Johtotaso	81	10
H11	Yritys	Johtotaso	58	9
H12	Yritys	Johtotaso	68	9
H13	Kehitysorganisaatio	Asiantuntijataso	79	10
H14	Kehitysorganisaatio	Asiantuntijataso	86	9
H15	Ministeriö	Asiantuntijataso	98	13
H16	Kehitysorganisaatio	Asiantuntijataso	85	12
H17	Etujärjestö	Asiantuntijataso	70	11
H18	Kaupunki	Johtotaso	91	10
H19	Kehitysorganisaatio	Johtotaso	51	7
H20	Etujärjestö	Asiantuntijataso	95	11
H21	Kehitysorganisaatio	Asiantuntijataso	59	9
H22	Kehitysorganisaatio	Asiantuntijataso	86	9
H23	Etujärjestö	Johtotaso	82	12
H24	Ministeriö	Asiantuntijataso	70	11
H25	Kunta	Johtotaso	74	9
H26	Kaupunki	Johtotaso	88	14
Yhteensä			2045	268

Kuten taulukko 2 osoittaa, hankkeessa on tunnistettu kuusi keskeistä sidosryhmäkategoriaa, joita ovat etujärjestöt, kaupungit, kunnat, kehitysorganisaatiot, ministeriöt ja yritykset (Marjamaa, Salminen, Kujala, Tapaninaho & Heikkinen, 2021, 53). Huxhamin ja Vangenin (2000) mukaan kiertotalouteen liittyviä kysymyksiä pyritäänkin tyypillisesti ratkomaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin edustajien yhteistyöllä, joten sidosryhmien keskuudesta tunnistettava kollektiivinen ymmärrys on oleellinen tekijä niiden yhteistyön kannalta. Kujalan, Lehtimäen ja Freemanin (2019) mukaan sidosryhmien yhteiset edut toimivatkin ponnahduslautana sidosryhmien väliselle yhteistyölle ja luottamukselle.

Taulukosta 2 käy myös ilmi, että tämän tutkimuksen aineisto koostuu yhteensä 26:sta vuoden 2021 aikana toteutetusta teemahaastattelusta. Haastatteluiden kokonaiskesto on 2045 minuuttia ja niistä litteroituja sivua on yhteensä 268 kappaletta. Yksittäisten haastatteluiden pituudet vaihtelevat 51 ja 97 minuutin välillä ja niiden keskimääräinen pituus on 79 minuttia. Yksittäisten haastatteluiden litteroitu sivumäärä puolestaan vaihtelee 7 ja 14 sivun välillä ja niiden keskimääräinen sivumäärä on 10 sivua.

Haastattelut on käytännössä käyty Teams-viestintäsovelluksen avulla kahden haastattelijan yhteistyönä. Ne on toteutettu teemahaastatteluina avoimia kysymyksiä hyödyntäen, sillä teemahaastatteluilla tutkittavien näkökulmat ja oma ääni pääsevät parhaiten esiin (Hirsjärvi ym., 2009, 164) ja haastateltavien omat tulkinnat asioista korostuvat (Hirsjärvi & Hurme, 2007, 48). Haastattelut on litteroitu sanasta sanaan, eikä niitä ole tässä tutkimuksessa juurikaan kirjakielistetty. Litteroituja haastatteluja voidaan muuttaa kirjakielisempään muotoon ymmärrettävyyden lisäämiseksi, mutta tämän tutkimuksen yhteydessä haastatteluaineiston todettiin muodostuvan ilmaisultaan ymmärrettävästä puhekielestä. Haastatteluista ei haluttu menettää niitä ilmaisun sävyjä, joilla tutkittavasti aiheesta keskusteltiin. Tästä syystä haastatteluaineistosta poimitut lainaukset on jätetty suurimmalta osin alkuperäiseen muotoon.

Haastateltavat tahot toimivat edustamissaan sidosryhmissä joko johdon- tai asiantuntijatason tehtävissä, ja ovat suoraan tekemisissä kiertotalouden mukaisessa toiminnassa. Haastateltavat vastasivat kysymyksiin pääosin ammattinsa edustajina ja osallistuivat haastattelututkimukseen vapaaehtoisesti. Haastateltavien identiteetti ei ole tutkimuksen yhteydessä oleellinen, vaan haastattelut on litteroinnin yhteydessä pseudonymisoitu henkilötunnisteiden poistamiseksi. Myös suorat tittelit tai muut viittaukset haastateltavien asemaan edustamansa sidoryhmäorganisaation sisällä on poistettu.

Koska laadullisen tutkimuksen tarkoitus on kuvata tai ymmärtää tiettyä ilmiötä, on haastatteluaineiston otannon kokoa tärkeämpää se, että haastateltavilla on mahdollisimman paljon tietoa tai kokemusta tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 74; Hirsjärvi ym., 2009). Tämän tutkimuksen aineistoon haastatellut henkilöt toimivat asiantuntijan tai johdon asemassa kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa. Koska haastateltujen henkilöiden edustamat organisaatiot ovat sitoutuneita kiertotalouden mukaisen toiminnan edistämiseen, voidaan heillä olettaa olevan paljon tutkittavaan ilmiöön liittyvää tietoa.

Tämän tutkielman kaltaisessa laadullisessa tutkimuksessa on tarkoituksenomaista korostaa tutkimusasetelmia koskevan rajaamisen välttämättömyyttä. Rajaaminen on välttämätöntä toisaalta tutkimuksen laajuuden kannalta, sillä kaikkea mielenkiintoista ei rajallisista ajallisista resurssisyydestä voida kerralla tutkia. Rajaamisessa on kyse myös tulkinnallisesta rajauksesta, eli tutkijan tarkasteluperspektiivin selkeyttämisestä. (Kiviniemi, 2018, 76.)

Tämän tutkimuksen rajaukset liittyvät ensiksi luontoympäristön määritelmään, sillä tutkimus on kiinnostunut ainoastaan organisaatioiden liiketoimintaan liittyvästä luontoympäristöstä erotuksena liiketoimintaan liittyvistä muista ympäristöistä, joita ovat esimerkiksi sosiaalinen ympäristö ja kilpailuympäristö. Toiseksi, tutkimus on kiinnostunut siitä, kuinka kiertotaloutta edistämään sitoutuneet toimijat ymmärtävät luontoympäristön aseman. Kiinnostavaa on toisin sanoen se, tulkitaanko luontoympäristö osana organisaatioiden toimintaa vai toimintaan liittymättömänä ulkopuolisena tekijänä.

Viimeisenä, tutkimuksen rajaus kohdistuu sen kattavuuteen. Tässä tutkimuksessa käsitelty aineisto käsittää CICAT2025-hankkeessa yhden vuoden aikana haastatellut organisaatiot, jotka ovat sitoutuneet kiertotalouden mukaisen toiminnan edistämiseen. Haastatellut henkilöt edustavat sekä kansallisen että alueellisten tasojen kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioita Suomessa. Kansallisen tason toimijoiksi luetaan etujärjestöt, kehitysorganisaatiot ja ministeriöt, ja paikallistason toimijoiksi puolestaan kaupungit ja kunnat sekä yritykset. (Marjamaa ym., 2021, 53.) Koska tutkimuksen aineisto kattaa kaikki vuoden 2021 aikana toteutetut haastattelut, tutkimus myös mahdollistaa kaikkien eri tason toimijoiden tasapuolisen kuulemisen. Hirsjärven ym. (2009, 264) sekä Tuomen ja Sarajärven (2018, 74) mukaan tutkimuksen haastattelun kohdejoukko onkin syytä valita tarkoituksenmukaisesti eikä satunnaisotannon menetelmää käyttäen.

Koska kiertotalouteen liittyviä kysymyksiä pyritään tyypillisesti ratkomaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin edustajien yhteistyöllä (Huxham & Vangen, 2000), on tämän tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista, että tutkimusotanta kattaa kaikkien eri tason toimijoiden haastattelut. Näin mahdollistetaan kollektiivisesta ymmärryksestä kertovien semanttisten kehysten tunnistaminen, ja tutkimuksen tuloksena saadaan yleistettäviä vastauksia. Mikäli jokin mainituista sidosryhmistä rajautuisi tutkimuksen ulkopuolelle, rajautuisi yhteisen ymmärryksen löytäminen tutkittavasta aiheesta myös vain joitakin kiertotalouden organisaatioita koskevaksi. Valitulla tutkimusotannalla on siten pyritty Hirsjärven ym. (2009, 161–164) kuvauksen mukaisesti tutkimaan luontoympäristön ymmärrystä kiertotalouden edistämiseen sitoutuneiden toimijoiden joukossa Suomessa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti. Tutkimuksen päämääränä on lisätä ymmärrystä siitä, miten kiertotalouden edelläkävijäyritykset Suomessa ymmärtävät luontoympäristön aseman.

3.4 Kehysanalyysin perusteet

Laadullisen tutkimuksen mukaisesti myös kehysanalyysia voidaan lähestyä deduktiivisesti määrittäen kehykset ennen aineiston analysointia ja testaten teoriaa, tai induktiivisesti, jolloin kehyksiä ei määritellä ennalta, vaan ne määrittyvät aineiston analyysin pohjalta sen aikana ja sen jälkeen (Hirsjärvi ym., 2009, 178–179). Kehysanalyysin tavoitteena on yleisesti ottaen saavuttaa ”tilannemääritelmä” tai tulkintakehikko jostakin asian tilasta. Kehyksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä yksilöitä ja yhteisöjä yhdistävä elementtejä, tapoja ja tottumuksia, jotka auttavat määrittelemään mainittuja tapahtumia ja tilanteita. Kehykset eivät ole laadultaan yksittäisiä, persoonaan sidottuja ja vaihtuvia, vaan pikemminkin kulttuurisesti muodostuneita käytäntöjä. (Cornelissen & Werner, 2014, 214–216, Goffman, 1974, 21.) Kyse on siis siitä, miten olemme oppineet ja kasvaneet tulkitsemaan, eli kehystämään, kohtaamamme asian, tilanteen tai tapahtuman. Siten myös sillä, missä olemme oppineet tai kasvaneet asioita kehystämään, voi olla hyvin suuri merkitys sille, kuinka sen tulkitsemme.

Kehystämiseen liittyy editointia, valintojen tekemistä ja myös merkittävyyden käsite, sillä kehystämällä valitaan joitain puolia havaitusta todellisuudesta ja tehdään niistä kommunikoidussa tekstissä näkyviä ja huomionarvoisia. Kehysten voidaan sanoa määrittelevän ongelmia, diagnosoivan niiden syitä, tekevän moraalisia tuomioita ja ehdottavan näihin

parannuskeinoja. (Cornelissen & Werner, 2014, 214–216; Entman, 1993, 52.) Kehykset myös suosivat tietynlaista ongelmanmäärittelyä, tulkintaa, moraalista arvonmäärittelyä sekä toimintasuosituksia, mahdollisesti, ja myös usein, jonkin toisen kustannuksella. Organisaatioiden kontekstissa kehykset tukevat normatiivista ymmärrystä arvonmäärittelyn kannalta. Ne määrittelevät sitä, mitä arvostetaan ja pidetään arvokkaana (Kaplan & Murray 2008, 108–109).

Kehyksiä, joita nimitetään myös tulkintakehikoiksi, kuvaillaan enimmäkseen hiljaisena tietona, jota sovelletaan sekä lähettäjän että vastaanottajan päässä automaattisesti ja erityisemmin tiedostamatta. Karvosen (2000, 80) mukaan tutkimuksen tehtävänä voisikin olla juuri lausumattoman, mutta toimivan tietämyksen tuominen julki. Kehysanalyysin tavoitteena on siis hahmottaa sekä käytettyjä tiedostamisen, tulkinnan ja esittämisen malleja, että viestien vastaanottajien erilaisia tapoja tulkita ja ymmärtää näitä malleja. Konkreettisen sovellettavuutensa vuoksi kehysanalyysi on helposti omaksuttavissa myös tutkijoiden ymmärryksen välineeksi (Ibid, 78).

Kehysanalyysiprosessin metodologia on valittu tämän tutkimuksen aineiston analysoinnin välineeksi siitä syystä, että tutkimuksen tavoitteena on nimenomaisesti luontoympäristöä ja sen ymmärrystä koskevan lausumattoman tiedon julki tuominen haastatteluaineistosta. Kehysanalyysin avulla voidaan siten tunnistaa kollektiivista ymmärrystä, jonka avulla pyritään vastaamaan tämän tutkimuksen toiseen alakysymykseen: *Minkälaisia kehyksiä voidaan tunnistaa sidosryhmien luontoympäristöön liittyvästä puheesta?* Koska tutkimuksen analyysissä pyritään nostamaan aineistosta esille tutkimuksen tavoitteisiin nähden olennainen tieto (Puusa, 2020, 154), tukee kehysten tunnistaminen myös tutkielman pääkysymykseen vastaamista. Tämän tutkielman kehysanalyysin tavoitteena on siten tuottaa uutta tietoa siitä, miten kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa luontoympäristön ymmärtävät.

3.5 Analyysiprosessin kuvaus

Tämän tutkimuksen analyysiprosessi esitetään kaksiosaisena jatkumona. Ensimmäinen osa esittelee sen, kuinka tutkimusaineistoon huolellisen tutustumisen avulla siitä ensin kerrytettiin kattava yleiskuva. Tämän jälkeen yksityiskohtaisen sanahaun ja määrällisen tutkimuselementin mukaan tuonnilla keskityttiin aineiston yksityiskohtaiseen tarkasteluun. Tämä vaihe johti

tutkimuksen kannalta olennaisten asioiden korostamiseen, ja lopulta sen seurauksena myös tutkimuskysymysten tarkentamiseen.

Aineiston analysointiprosessin ensimmäinen vaihe havainnollistetaan kuviossa 8, jossa kuvastuvat myös kolmen perättäisen lukukierroksen erilaiset painopisteet.

Kuvio 8 Aineiston analyysiprosessin ensimmäinen vaihe

Kuvio 8 havainnollistaa sen, kuinka tutkimuksen analyysiprosessi alkoi haastatteluaineistoon tutustumisella sen huolellisen läpiluvun kautta. Tällä tavoiteltiin ensin yleiskuvan kerryttämistä tutkittavasta aineistosta. Vaikka materiaalia oli runsaasti ja haastateltavat tahot olivat ulosanniltaan hyvin erilaisia, oli haastatteluista selvästi tunnistettavissa alustavia tulkintakehikkoja tai kehyksiä siitä, miten luontoympäristöä ja siihen liittyvää terminologiaa kautta linjan käytettiin. Tietyiltä osin luontoympäristöön liittyvä puhe osoitti hyvinkin selvästi haastateltavien yhteneviä näkemyksiä, mikä myös tuki kehysanalyysin toteutusta. Koska luontoympäristöstä tai sen asemasta ei oltu haastatteluissa suoraan kysytty, ei haastatteluista voitu lukea vain osaltaan tai tiettyihin kysymyksiin keskittyen. Analyysi vaati siksi koko aineiston syvällistä ja kattavaa tarkastelua. Haastatteluaineistosta muodostui yleiskuva siitä, ettei luontoympäristöstä kovinkaan paljon puhuta sen itsenäisessä merkityksessä, vaan luontoympäristö ymmärretään yleisesti jonkin sitä sivuavan tulkinnan kautta.

Vastauksia tämän tutkielman kannalta oleelliseen ymmärryksen kerryttämiseen kuitenkin ilmeni useiden eri vastausten yhteydessä, ja haastattelusta riippuen hyvinkin eri kohdissa haastatteluprosesseja. Lisäksi selvisi se, kuinka yksittäisten haastateltujen näkemys kiertotaloudesta oli monin paikoin eriävä. Eriäviä näkemyksiä ilmeni siitä huolimatta, että kaikki haastatellut tahot olivat johto- tai asiantuntijatasen toimijoita edustamissaan

organisaatioissa, ja nuo organisaatiot itsessään lukeutuivat kaikki kiertotalouden edelläkävijäyrityksiin Suomessa. Mitään yleistettäviä vastauksia siihen, kuinka tai miltä osin luontoympäristön koettiin liittyvän organisaatioiden toimintaan, ei ensimmäisellä lukukierroksella aineistosta löytynyt. Luontoympäristön asema osana kiertotalouden mallin mukaista toimintaa ei myöskään vastauksissa korostunut. Monet haastatteluista korostivat sen sijaan ilmaston asemaa kiertotaloustoiminnassaan, ja toiset puhuivat luontoympäristöstä enemmänkin resurssijattelun kautta, sekä ongelmana tai haasteena. Tilannemääritelmät siis vaihtelivat haastattelusta riippuen, ja myös kiertotaloustoimijan oman toiminnan tai intressien mukaan. Kehykset myös muuttuivat haastatteluiden aikana, eli eri kehykset aktivoituivat eri kohdissa haastattelua. Samoin kehykset myös limittyivät monissa vastauksissa. Tällä tarkoitetaan sitä, että useampi kuin yksi luontoympäristöön liittyvä ymmärryksen kehys nousi esille saman vastauksen aikana. Luontoympäristöstä saatettiin ensin puhua esimerkiksi hyödykkeenä, jolloin se ymmärrettiin resurssina, mutta haastateltavan puheen jatkuessa resurssin käyttöön liittyviin haasteisiin, aktivoituikin luontoympäristöön haasteena viittaava kehys.

Ensimmäisellä lukukierroksella luontoympäristöstä saadun jokseenkin yleistajuisen käsityksen tueksi käytiin haastatteluaineisto läpi toistamiseen erilaisella lähestymistavalla. Toisella lukukierroksella haastatteluaineistoon tutustuttiin hyvin yksityiskohtaisesti hyödyntäen yksinkertaista sanahaku-toimintoa. Koska suoraa luontoympäristö-termiä ei oltu kohdattu ensimmäisellä aineistonlukukierroksella ollenkaan, aloitettiin sanahaku yksinkertaistettujen kolmen termin: *luonto*, *ympäristö* ja *ilmasto* avulla erikseen. Näiden termien löytyessä haastatteluaineistosta korostettiin värikoodauksen avulla kyseinen tekstin osuus helpottamaan seuraavaa kolmatta lukukierrosta. Termien ja ilmausten värikoodauksella myös hahmoteltiin edelleen niitä alustavia tulkintakehikkoja tai kehyksiä, jotka oli ensimmäisellä lukukierroksella aineistosta tunnistettu.

Sanahaun edetessä todettiin aluksi valitut kolme termiä riittämättömiksi kattamaan ilmaukset, joilla luontoympäristöön haastatteluaineistossa viitattiin. Sanahaku laajennettiin siten kattamaan yhteensä yhdeksän termiä: *bio ja eko -alkuliitteet sekä ilmasto, luonnonvara, luonto, monimuotoisuus, vihreä, vesi ja ympäristö* erikseen omina termeinään.

Taulukko 3 esitellään kokonaisuudessaan seuraavalla sivulla.

Taulukko 3 Luontoympäristöön viittaavat ilmaisut

Luontoympäristöön viittaavat kategoriat	Luontoympäristöön viittaavat ilmaisut
Bio	Bio- /talous, biokiertotalous, biologinen, biologinen ratkaisu, biotalous- /paneeli -/potentiaali -/alue, -/strategia, bio-/osaaminen, -/kupla, -/valiokunta, -/resurssi, -/massa, -/öljy, -/massa, -/hiili, -/johdannainen, -/kierto, -/pohjanen, -/pohjainen resurssi, -/materiaali, -/resurssi, -/tuote, -/jäte, -/hajoava, -/tuote, Biokaasu, -/laitos, -/asia, -/teema, -/bussihankinta, -/käyttöinen, -/prosessi, -/ekosysteemi, maatilabiokaasulaitos, biokaasu ry, BioPaavo hanke, PirkkaBio
Eko	ekosysteemi, -/systeemipalvelu, -/systeemialusta, innovaatioekosysteemi, ekologinen, ekologinen kestävyys, ekologiset reunaehdot, ekososiaalinen, -/teollisuuspuisto, -/puisto, -/kylä, -/kylätyyppinen, -/hippi, -/kompassi-sertifikaatti, biokaasuekosysteemi
Ilmasto	ilmasto, -/työ, -/strategia, -/rahoitus, -/laki, -/politiikka, -/asia, -/suunnitelma, -/kysymys, -/tiekartta, -/tavoitteet, -/johtaminen, -/verkosto, -/päästö, -/vaikutus, -/hyöty, -/kestävä, -/ruokaohjelma, ilmastonmuutos
Luonnonvara	Luonnonvara, -/keskus, -/tavoitteet, -/intensiivinen, -/ala, luonnontieteet, luonnontieteellinen tutkimus, luonnonsuojelu, -/hanke, -/työ, -/orientoitunut ihminen, luonnontieteilijä, luonnonratkaisut, luonnon resurssit, luonnon prosessit, luonnonkivi
Luonto	Luonto, -/kato, -/ympäristö, -/suhde, -/matkailu, luonnon puolta, luontopohjanen, luontopohjainen ratkaisu, lähiluonto, planeetta, maapallo, maapallon kantokyky -/kestävyys, -/varasto, maailma, maailmanloppu, maailmanparantaja, -/järjestö
Monimuotoisuus	biodiversiteetti, biologinen kierto, biokierto, luonnon monimuotoisuus, monimuotoisuus
Vesi	vesi, -/asia, -/talous, -/huolto, -/laitos, vedenhuoltolaitos, vesiensuojelu, jätevesi, jätevedenpuhdistus, vedenkierto, vesistöjen päästökuormitus, vesistönsuojelu, vesikuormitus
Vihreä	vihreä, vihreeseen, vihreetä, vihreä siirtymä, /raha, /puolue, vihreät bondit, / arvot, viherpesu, -/piiperrys, Green label, green, Greenhouse Gas Protocol, Green Building Council Finland, Greenpeace
Ympäristö	ympäristö, -/työ, -/osasto, -/jaosto, -/valiokunta, -/sektori, -/yksikkö, ympäristön puolta, ympäristönsuojelija, ympäristönsuojelu, -/suojeluosasto, -/suojeluporukka, -/suojelupuoli, -/suojelutiede, ympäristötiede, -/asia, -/ala, -/puoli, -/vaikutus, -/jalanjälki, -/ongelma, -/vaara, -/lisäarvo, -/väittäjä, -/näkökohta, -/teema, -/seloste, -/asia, -/vahinko, -/tuho, -/oikeus, -/lupa, -/ratkaisut, -/kehittäminen, -/hyöty, -/terveys, -/arvot, -/johtaja, -/päällikkö, -/asianuntija, -/insinööri, -/politiikka, -/ministeriö, -/tutkimuslaitos, -/tiedefoorumi, -/kehittäminen, -/tieto, -/tietoinen, -/orientoitunut, -/politiikka, -/raportointi, -/tilaisuudet, ympäristöllisesti kestävä, epäympäristöystävällinen, ympäristömyönteinen, ympäristölle haitalliset tuet, rakennettu ympäristö

Ennaltavalittujen termien lisäksi haastatteluaineistosta tunnistettiin suuri määrä muita ilmauksia, jotka viittasivat niihin liittyvään ymmärrykseen. Näistä suurin osa oli tulkinnaltaan yhteneväistä ja tutkimuskysymysten kannalta oleelliseen asiaan vastaavaa, joten ne taulukoitiin seikkaperäisesti.

Taulukko 3 laajenikin toisen lukukierroksen edetessä kattamaan myös sellaiset haastatteluaineistosta löydetty termit, jotka eivät suoraan vastanneet haettua luontoympäristön ymmärrystä. Taulukko 3 esittelee kaikki tutkimusaineistosta tunnistetut luontoympäristöön viittaavat ilmaisut ja havainnollistaa, kuinka monenlaisia kirjoitusasultaan yhteneviä, mutta merkitykseltä eriäviä luontoympäristöön yhdistettäviä ilmaisuja aineistosta löydettiin. Koska laadullisen tutkimusaineiston analyysin tavoitteena on selkeyttää ja yhtenäistää hajanaista aineistoa ja lisätä sen informaatioarvoa selkeiden ja luotettavien johtopäätösten tekemistä varten (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 122), kategorisoitiin ilmaisut hakutermejä vastaaviin ryhmiin. Ilmaisut muodostavat yhteensä yhdeksän eri kategoriaa, jotka havainnollistavat käytettyjen ilmaisujen aihealueita kootusti. Laaditut kategoriat ovat: *bio, eko, ilmasto, luonnonvara, luonto, monimuotoisuus, vihreä, vesi ja ympäristö*.

Kun haastatteluaineistosta muodostunut tutkimusotos ensin läpikäytiin toistuvien lukukierrosten kautta yksityiskohtaisesti ja huolellisesti, saatiin analyysin toisen osan aikana sen pohjalta induktiivisesti ensin hahmoteltua ja lopulta määriteltyä tutkimuksen tuloksena ne semanttiset kehykset, jotka esitetään tämän analyysin tuloksina.

Tässä vaiheessa tutkimusta lisättiin laadullisen analyysin tueksi myös määrällinen tutkimuselementti. Määrällistä elementtiä hyödynnettiin aineistosta lyödettyjen termien ja niiden osumisesiintyvyyksien taulukointiin. Yksittäisiä esiintyvyyksiä ei analyysissä käsitelty tai selvitetty sen enempää, mutta tutkimuksen kannalta kiinnostavaa tietoa saatiin esiintyvyyksien yhteenlasketuista määristä. Hakuosumien yhteismäärät kertoivat sen, kuinka paljon luontoympäristön aihe haastatteluissa esiintyi. Yhtäläillä kiinnostavaa oli tieto siitä, kuinka moni osuma koski varsinaisesti luontoympäristön asemaa puheessa, ja kuinka moni osuma aiheutui luontoympäristöön liittyvän termin käytöstä ilman, että se viittasi varsinaisesti luontoympäristön aseman ymmärtämiseen. Jälkimmäisissä tapauksissa haastatteluista poimitut ilmaukset olivat siis kirjoitusasultaan samankaltaisia luontoympäristöön viittaavia termejä kuin tutkimuksessa haetut termit, mutta kuitenkin merkitykseltään eriäviä.

Koska määrällinen taulukointi ei ollut tämän tutkimuksen kannalta keskeisintä tietoa, nostettiin siihen aineistosta myös sellaisia termejä, joilla ei suoranaisesti ilmaistu tutkimuksen kannalta oleellista tietoa. Ilmaisut kuitenkin taltioitiin, jotta yhteistuloksista voitiin vahvistaa laadullisen analyysin tuottama tieto siitä, kuinka paljon tietoisesti haettuja poimintoja aineistosta löytyi verrattuna poimintoihin, joita ei varsinaisesti oltu etsitty. Määrällisten listausten koettiin tukevan laadullisen analyysin tuloksia siinä, miten luontoympäristöä haastatteluissa ymmärrettiin. Koska kehysanalyysin tavoitteena on ymmärryksen lisääminen, ei tunnistettua tietämystä haluttu jättää huomiotta sen määrällisestä muodostaan huolimatta. Karvosen (2000, 80) mukaan tutkimuksen tehtävänä voisikin olla juuri lausumattoman, mutta toimivan tietämyksen tuominen julki.

Viimeinen aineiston lukukierros keskittyi tarkasti haastatteluaineiston toisen kierroksen sanahaun avulla korostettuihin osioihin. Haastattelualueet läpiluettiin vielä kolmannen kerran niiltä osin, kun aineistossa oli toisella kierroksella värikoodattuja termejä ja ilmaisuja. Aineistosta myös korostettiin yksittäisten termien kohdilta laajempia vastausalueita. Korostettujen osioiden joukosta valittiin tutkimuksessa käytettäviä lainauksia. Samalla jätettiin valitsematta sellaisia lainausten korostuksia, jotka eivät varsinaisesti liittyneet tutkimuskysymyksiin, vaikka niissä oli tunnistettu joitakin taulukkoon 3 kerättyjä ilmaisuja. Kehysanalyysin tavoitteen mukaisesti aineistosta keskityttiin etsimään yhteisiä, kollektiivisia tapoja tulkita ja tiedostaa asioita yksittäisten näkemysten esittelyn sijaan (Goffman, 1974, 21). Kolmas lukukierros keskittyi siten tutkimuksen kannalta haastatteluaineiston olennaisuuksien tunnistamiseen ja tutkimuskysymysten tarkentamiseen.

Varsinaisten haastatteluaineiston lukukierrosten jälkeen aineistosta valitut lainaukset koottiin yhteen ylläpitäen niiden tulkintaa tai kehystämistä hahmottelevat värikoodaukset. Karvosen (2000, 78) mukaan englannin *frame*-sana on itseasiassa *kehys*-sanaa toimivampi tapa kuvata kehystämisen prosessi, koska *frame* voidaan kääntää *kehikoksi*, *rungoksi* tai *raameiksi*. Aivan kuten *kehikko* järjestää talon tietynlaiseksi, *kehystäminen* järjestää yksittäisen asian tietyn tyyppiseksi. Kehystämisessä yksittäinen asia saa merkityksensä vasta kokonaisuuden osana (Ibid).

Myös tässä tutkielmassa irralliset luontoympäristöön viittaavat termit saavat merkityksensä kehysanalyysin kautta vasta osana yksittäisistä ilmaisuista määriteltyjä kehyksiä. Tutkielmassa toteutettavassa kehysanalyysissä aineistosta ilmenevät toisiinsa kytkeytyvät luontoympäristöön

liitettävät termit, kuten ilmasto, luonto, planeetta, ympäristö ja niin edelleen, katetaan yhteisellä *luontoympäristön* käsitteellä.

Taulukko 4 havainnollistaa yksittäisen esimerkin avulla kehysanalyysin prosessin kulun alkuperäisestä lainauksesta lähtien valmiin tulkintakehikon eli kehyksen muodostumiseen. Taulukon avulla voidaan siten seurata analyysin pyrkimystä ymmärtää, mitä yksittäiset ilmaisut oikeastaan tilanteesta tai aiheesta kertovat. Goffmanin (1986; 1974, 8–11) mukaan kehystämällä pyritäänkin pääsemään selville siitä, mitä yksittäisessä asiassa tai tilanteessa on meneillään soveltamalla siihen jotakin tulkintakehikkoa.

Taulukko 4 Esimerkki kehysten määrittelystä

Kehys	Yksinkertaistettu ilmaisu	Alkuperäisen lainauksen tiivistys	Alkuperäinen lainaus	
Kehys 2: Luontoympäristö tahdin määrittäjänä	Luonnonvarojen käyttö ympäristön lähtökohdista	biologinen kierto, harmoninen elo ympäristön kanssa, monimuotoisuus luonnonvarojen käytössä, talouskasvun irtikytkentä luonnonresursseista	H1: Mut kylhän se kiertotalous tähtää siihen et me elettäis harmoniassa tän meidän ympäristön kanssa silleen et me ei, tuhota ympäristöö eikä kuluteta meidän resursseja loppuun.	H1: Et, aika harvalla on tämmönen Ellen MacArthur Foundation -mainen näkemys siihen missä meil on tää teknologinen kierto ja meil on biologinen kierto ja näin päin pois. Ja itse asias mun mielest se, Ellen MacArthurin kuva ei ees oo täydellinen. Mun mielest sielt puuttuu tiettyjä elementtejä vielä.
	Maapallon kantokyky	Elämän reunaehdot, maapallon kantokyky, kestävyys rajat, resurssien liikakäyttö, yhden planeetan rajat	H13: No [naurahdus] se systeemitason muutos eli miten maailman talous muutetaan toimimaan maapallon kantokyvyn rajoissa eli se on se iso tavoite.	H13: Yli 50 vuotta ollaan tiedetty, että tää on virhe, et maapallon kantokyky ei kestä ja tää kaikki työ mitä mä oon tehny on lähteny siitä. ...Tulevaisuus on hyvää. Kaikki tietää mikä on oma rooli tässä uudessa normaalissa ja sitten toivon että globaalisti ollaan myös hyvin pitkällä niin että myös globaali talous toimii maapallon kantokyvyn rajoissa.

Taulukon 4 esimerkki havainnollistaa kehysanalyysin välivaiheet ja analyysin logiikan kulun yksittäisestä yleiseen. Se esittelee selkeästi ja avoimesti sen, millaisia lainauksia haastatteluaineistosta on alunperin poimittu, kuinka nämä alkuperäiset lainaukset on seuraavaksi tiivistetty ja kuinka näitä tiivistettyjä ilmaisuja on tämän jälkeen yksinkertaistettu kehyksiä hahmoteltaessa. Tämä kehystämislle tyypillinen pyrkimys asian selkeyttämiseen ilmenee taulukon havainnollistaman prosessin avulla osuvasti. Analyysin lopputuloksena muodostetut semanttiset ymmärryksestä kertovat kehykset on siten määritelty koko kehysanalyysin aikana tämän yksittäisestä yleiseen kulkevan logiikan mukaisesti.

Taulukon 4 esimerkistä on kuitenkin syytä muistaa sen irrallisuus kontekstista, sillä kehykset on hahmoteltu koko tutkimuksen haastatteluaineiston pohjalta. Todellisuudessa yhden yksittäisen lainauksen vaikutus kehyksen määrittelyyn ei ole tutkimuksessa niin suoraviivainen ja selkeä kuin esimerkki antaa ymmärtää. Myös ilmaisujen ryhmittelyyn kiinnitettiin analyysivaiheessa erityistä huomiota, sillä ryhmittely on analyysin kriittisin vaihe. Ryhmittelyn aikaan tutkija päättää tulkintansa mukaan, mitkä ilmaisut ovat luokiteltavissa keskenään samaan kategoriaan ja millä perusteella. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 103.) Tämä tarkoittaa myös sitä, että yhden yksittäisen alkuperäisen lainauksen tiivistys ei yksistään vaikuta yksinkertaistetun ilmaisun määrittelyyn ratkaisevasti, vaan kukin yksinkertaistettu ilmaisu on muodostettu usean ilmaisun tiivistyksen yhdistelmänä.

Tämän tutkimuksen haastatteluaineiston koko analyysinprosessi on esitetty kokonaisuudessaan kuviossa 9. Kuvio havainnollistaa kuinka kehysanalyysi kattaa itseasiassa ihan koko aineiston analyysiprosessin. Analyysin alkaa jo aineiston ensimmäisen lukukierroksen alustavasta kehysahmottelusta ja jatkuu aika kehysten määrittelyyn analyysin lopputuloksena. Analyysiprosessin kokonaiskuva havainnollistaa kehysanalyysille ominaista yksittäisestä tapauksesta yleistämisen suuntaan kulkevaa logiikkaa.

Kuvion 9 avulla huomioidaan myös kehystykseen liittyvä valikointi, jolla pyritään Puusan (2020, 154) korostamaan tutkimuksen tulosten kannalta olennaisen tiedon esiin tuomiseen. Valikointia tapahtuu jo analyysin ensimmäisen vaiheen aikana (kuvio 8), kun aineistosta poimitaan tutkimuksen kannalta relevantteja lainauksia. Valikointi on kuitenkin voimakkaimmillaan kuvion 9 havainnollistaman analyysin toisen vaiheen toteutuksen aikana johtuen kehysanalyysin luonteesta. Ensin aineistosta poimitaan lainauksia, jotka sitten tiivistetään ja lopulta niiden sisältämät ilmaisut yksinkertaistetaan. Valikointia esiintyy väistämättä myös tutkijan mukaan tuoman inhimillisen tekijän vaikutuksesta, vaikka

tutkimuksessa pyritään täyteen objektiivisuuteen (Ibid, 170). Objektiivisuutta tukee myös mahdollisimman läpinäkyvä ja selkeä analyysiprosessin toteutus. Tämän tutkimuksen objektiivisuuden tueksi aineiston analyysiprosessin on kuvataan kuviossa 9 seikkaperäisesti.

Kuvio 9 Aineiston analyysiprosessi kokonaisuudessaan – kehysanalyysi

Kuvio 9 havainnollistaa ensimmäistä analyysikierrosta jatkumona seuranneen toisen analyysikierron logiikan. Kuvio osoittaa kehysanalyysin induktiivisen, eli aineistolähtöisen lähtökohdan, jolla tutkimusaineistosta tunnistettujen yksittäisten havaintojen pohjalta päädytään analyysin tuloksena yleistettäviin kehyksiin. Tutkimuksen kannalta huomionarvoista on se, kuinka kehysanalyysi on jatkuvasti analyysin mukana kehittyvä prosessi. Tämän tutkimuksen prosessi vastaa hyvin laadullisen tutkimuksen kuvausta siitä, kuinka vasta aineiston syvällisen ja yksityiskohtaisen perehtymisen avulla voidaan siitä määrittellä kollektiivisiä tulkintakehikkoja, eli semanttisia ymmärryksestä kertovia kehyksiä.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Kehykset tutkimuksen tuloksena

Tämän tutkimuksen tuloksena on tuotettu kattava katsaus siihen, miten luontoympäristöä ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa. Luontoympäristön ymmärryksestä kertovat tutkimuksessa määritellyt semanttiset kehykset, jotka kuvaavat luontoympäristöön liittyvää kollektiivista ymmärrystä kiertotalouden mallin mukaiseen toimintaan sitoutuneissa organisaatioissa. Kehykset ilmentävät kootusti tutkimuksessa haastateltujen toimijoiden yhteisiä tapoja ymmärtää luontoympäristöä omassa toiminnassaan.

Kehysanalyysin valikoitiin tutkimuksen haastatteluaineistosta 107 suoraa lainausta. Näiden lainausten pohjalta määritellyt kehykset pohjautuvat suoraan tutkimuksessa haastateltujen sidosryhmien puheeseen. Tästä puheesta on analyysin lopputuloksena määritelty kuusi kehystä, jotka ovat **Luontoympäristö resurssina -kehys, Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys, Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys, Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys, Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys ja Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys**. Yhteistä kaikille kehyksille on se, että luontoympäristön ymmärrys ilmenee niissä pääosin vain välillisesti. Luontoympäristö tulkitaan sidosryhmien puheessa lähtökohtaisesti jonkin toisen aiheen välityksellä, jolloin käsitys luontoympäristön käsitteen ymmärryksestä itsenäisenä tahona tai toimijana jää monin paikoin yleistajuiseksi ja epätarkaksi.

Taulukko 5 havainnollistaa sen, miten analyysin tuloksena määritellyt kehykset kertovat tässä tutkimuksessa haastateltujen sidosryhmien ymmärtävän luontoympäristön hyvin monitahoisesti. Luontoympäristön kirjava tulkinta määritellään analyysin avulla siitä kertoviin kehyksiin. Kehysten avulla voidaan siten esitellä niihin liitettyä luontoympäristön jaettua yhteistä ymmärrystä. Kehysten avulla luodaankin parhaimmillaan jonkinlaisia tulkintakehikoita sille, kuinka kiertotalouden mukaiseen toimintaa sitoutuneet organisaatiot Suomessa luontoympäristöä tulkitsevat.

Taulukko 5 esittelee tutkimuksen tuloksena määritellyt semanttiset ymmärryksen kehykset kokonaisuudessaan seuraavalla sivulla.

Taulukko 5 Kehykset – tutkimuksen tulokset

Kehys	Yksinkertaistettu ilmaisu	Alkuperäisten lainausten tiivistykset
Kehys 1: Luontoympäristö resurssina	Luonnonvarat ovat resurssi	maankäyttö, metsäteollisuus, Suomen ehtymättömät luonnonvarat, luonnonvarojen käyttö, ympäristön resurssien kulutus, ympäristön raaka-aineet, luonnonmateriaalit, luonnollinen raaka-aine, biomassa
	Luonnonvarojen kestävä käyttö	luonnonvarojen käytön vähentäminen, luonnon resurssien ylikulutus; luonnonvarojen kestävä käyttö
Kehys 2: Luontoympäristö tahdin määrittäjänä	Luonnonvarojen käyttö ympäristön lähtökohdista	biologinen kierto, harmoninen elo ympäristön kanssa, monimuotoisuuden linkki luonnonvarojen käyttöön, talouskasvun irtikytkentä luonnonresurssista
	Maapallon kantokyky	elämän reunaehdot, maapallon kantokyky, kestävyysrajat, resurssien liikakäyttö, yhden planeetan rajat
Kehys 3: Luontoympäristö kilpailevana intressinä	Rahan vaikutus	Liiketoiminnan kannattavuus, kustannuskilpailu, investointivaikutukset, ristiriita talouden näkökulmaan, rahoituksen riittävyys, talouden instrumentit, talouden vaikutus päätöksentekoon, rahoittajien määräysvalta, käytössä olevat resurssit, bionalous
	Kilpailevat intressit	arvoristiriidat, eriävät prioriteetit, ympäristövastuullisuus ei ole itsearvo, yhteistyön haasteet, yhteisiä haasteita ei ratkaista yksin, lupamääräysten ohjaava vaikutus, sidosryhmien vaikutus
Kehys 4: Luontoympäristö säästöjen kohteena	Ohjaava lainsäädäntö	ympäristöluvut, jätelainsäädäntö, kaatopaikkakiellot, sertifikaatit
	Tavoitteet ja ohjelmat	Biodiversiteetti-/Ilmastostrategiat, CIRCWASTE-/vähähiilisyys-tiekartta, Hiilestä kiinni ohjelma, Hiilineutraali Suomi 2035, Hiilineutraalius-/ilmasto-/ruokahävikin-/kestävän kehityksen tavoitteet, Bionalouden yritysten kehittäminen-/KESTO-/ekologinen transiitio-hanke, Sustainable product policy initiative, EU Green Deal, EU Circular Economy Action Plan, NATURA 2000, YK Agenda 21
Kehys 5: Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena	Luontoympäristön monipuolinen vaikuttavuus	rakenteellisen muutoksen vaatimus, megahaasteet, toisella puolella maapalloa asuvat
	Ekonominen, ekologinen ja sosiaalinen kokonaisuus	kestävän kehityksen dilemma, kokonaiskestävyys, taloudellisen-sosiaalisen-ja-ympäristönäkökulman yhdistäminen
Kehys 6: Luontoympäristö tulevaisuutena	Maailman parantaminen	ekologisemmat vaihtoehdot, maailmanparannus, paremman maailman rakentaminen, vähentää rasitusta maailmalle, luonnon puolustaminen
	Tulevaisuuden elämä	Toiveikas tulevaisuudenkuva, tulevaisuuden asuin ympäristö, kestävä tulevaisuus, puhdas luonto myös tulevaisuudessa, lasten tulevaisuus, tulevat sukupolvet, ihmisten luontosuhde, tilivelvollisuus toisille ihmisille

Tutkimuksen tuloksista ilmenee, että kehykset eivät ole mitään muuttumattomia tilannekuvia, vaan vaihtelevat tilanteen mukaan. Kehykset usein myös limittyvät toisiinsa niin, että haastateltavan luontoympäristöön tietyssä yhteydessä liittyvä ymmärrys välittyy kahden tai useamman kehyksen kautta samanaikaisesti. Haastateltavien ilmauksista riippuen niissä usein myös painotetaan jotakin ymmärryksen kehystä enemmän kuin toista. Puheen painotukset ja valinnat yhtyvät Kaplanin ja Murrayn (2018, 108–109) huomioihin kehyksiin liittyvästä moraalista arvonnäkökulmasta. Kehysten painotukset myös vaihtelevat samankin haastattelun sisällä niin, että eri kehykset aktivoituvat haastateltavan puheessa eri kohdissa haastattelua, usein myös toisiinsa limittyen. Kehykset eivät siis kerro mistään yhdestä ehdottomasta luontoympäristön liitetystä ominaisuudesta, vaan niihin yleisesti liitetystä erilaisista ymmärryksistä.

Kukin kehys ja niiden ilmentämä ymmärrys avataan vielä perusteellisesti tämän tutkielman seuraavassa alaluvussa 4.2.

4.2 Luontoympäristön ymmärrys haastateltavien kuvaamana

Kehysanalyysin tuloksena muodostetut ja analyysin lopputuloksena määritellyt kuusi kehystä: **Luontoympäristö resurssina -kehys, Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys, Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys, Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys, Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys ja Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys** esittelevät sen, miten kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot Suomessa luontoympäristöä ymmärtävät.

Luontoympäristöä ei juurikaan ymmärretä minään itsearvoisena omana toimijana, vaan suuri osa luontoympäristön ymmärryksestä tulkitsee sen nykyhetken tai tulevaisuuden resurssina ja hyödykkeenä. Luontoympäristöön liitetään kuitenkin myös ymmärrys luontoympäristön omasta roolista tahdin määrittäjänä, jolloin luontoympäristön hyväksikäyttö nähdään resurssinäkökulmasta poiketen luontoympäristöstä itsestään riippuvaisena.

Luontoympäristön hyödykenäkökulmaa ja luonnonvarojen käyttöä korostavien kehysten lisäksi luontoympäristö ymmärretään sekä suhteessa sidosryhmien muihin intresseihin, että vaihtoehtoisesti myös luontoympäristön käyttöön liittyvien lakien ja säädösten kautta. Näissä tapauksissa luontoympäristö joko kilpailee asemastaan muiden intressien kanssa, tai

luontoympäristön asema korostuu välillisesti sitä edustavien lainsäädännön ja tavoitteiden kautta.

Luontoympäristö ymmärretään lisäksi myös jokseenkin abstraktisti korostaen sekä sen kompleksista ominaisuutta, että sen ominaisuutta jonkinlaisena ideaalitason tulevaisuudenkuvana. Yhteistä luontoympäristön kompleksisille sekä tulevaisuuspainotteisille tulkinnoille on niihin liittyvä ymmärrys luontoympäristön monitahoisesta vaikuttavuudesta.

Näitä kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneiden organisaatioiden ymmärryksiä luontoympäristöstä havainnollistetaan seuraavaksi kunkin kehyksen yksityiskohtaisella esittelyllä.

4.2.1 Luontoympäristö resurssina -kehys

Kehysanalyysin tulosten perusteella on selvää, että kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa luontoympäristö ymmärretään kollektiivisesti voimakkaasti **luontoympäristö resurssina -kehymen** kautta. Kehys kertoo siitä, kuinka suuri osa haastatteluista tulkitsee luontoympäristöä hyödykenäkökulmasta. Kehys kattaa yksinkertaistetut ilmaisut *luonnonvarat ovat resurssi* sekä *luonnonvarojen kestävä käyttö*.

Luonnonvarat ovat resurssi kertoo siitä, kuinka luontoympäristö ymmärretään haastateltavien puheessa sekä luonnonvarojen käytön, että luonnonvarojen käytöstä saatujen hyötyjen kautta. Samanlainen ymmärrys ilmenee puheessa ympäristön raaka-aineista, ympäristön resurssien kulutuksesta sekä maankäyttöön ja metsäteollisuuteen puhuttaessa. Myös luonnonmateriaaleista ja luonnollisista raaka-aineista puhuttaessa ymmärretään luontoympäristö nimenomaan sen käytön kautta resurssina.

Haastatteluissa tällaiseen ymmärrykseen on viitattu suoraan luonnonvaroista tai -resursseista puhumalla, kuten seuraavissa esimerkeissä:

-- tää on lähteny aina siitä materiaalitehokkuusajattelusta tämmösestä, että tuodaan näit tämmösii hienoi figuureita et rakentaminen käyttää x prosenttia maapallon jostain luonnonvaroista tai tällä tavalla, mut ei kukaan oo keskustellu siitä ollenkaan et ei Suomest oo mihinkään nää luonnonvarat loppumassa. (H6)

Sehän on melkein kaikki Suomen uusiutuvat luonnonvarat mitkä on tavalla tai toisella meidän ohjauksessa. (H7)

Luonnonvarojen resurssinäkökulmat ilmenevät haastatteluissa myös maankäytöstä, metsäteollisuudesta, luonnonmateriaaleista tai biomassasta puhuttaessa. Kun haastateltavien puheessa viitataan luontoympäristöön näin välillisesti raaka-aineiden tasolla, painottuvat sekä talouden että teollisuuden lähtökohdat. Esimerkkejä tällaisesta ymmärryksestä havainnollistavat seuraavat ilmaisut:

-- me ei pystytä kilpaileen kustannuksellisesti, luonnonkivimateriaaleja vastaan tässä koska Suomessa on niin paljon halpaa luonnonkiveä tarjolla niin paljon Suomessa on kallioperä niin lähellä, Euroopas tilanne on toinen he saa kyl Suomen kustannushyödyn jos he käyttää kierrätetty materiaalia. (H12)

-- mut talous edelleenki tukee sitä et raaka-aineet louhitaan ja sitte ne ehkä kierrätetään siel loppupääs nykyään uudestaan. Mut ne edelleen louhitaan et se on edelleen se, kustannustehokkain menetelmä koska niillä valmistetuilla raaka-aineilla ei oo, ne ei joudu maksamaan siitä haitasta mitä ne aiheuttaa ympäristölle. (H16)

X:lle tietysti on nää perinteisesti ollu metsäteollisuus ja metsäbiotalous vahvoja ja tärkeitä teemoja. Se on siellä meillä edelleen sen biotalouden alla. (H25)

Luonnonvaroista ja luonnonvarojen käytöstä puhuttaessa niihin liitetään voimakkaasti luontoympäristön käytön talousnäkökulma. Luonnonvarat tulkitaan siis resursseina ja käytettävissä olevina hyödykkeinä, kun ne tukevat taloutta ja tuottavat liiketoimintaa. Taloutta painottava ymmärrys, joka tulkitsee, että *luonnonvarat ovat resurssi* ilmenee sidosryhmien puheessa muun muassa seuraavasti:

No tietenkin meil on paljon niitä luonnonvaroja. Kylhän se on taloudellisesti houkuttelevaa niitä hyödyntää. Meil on siis tosi tällainen luonnonvarapainotteinen ja alkutuotantopainotteinen talous. (H2)

Tää ei oo mikään sellanen luonnonsuojeluhanke vaan tää on liiketoimintaa ja mä haluaisin koko aika myöski promota sitä että tää on kannattavaa liiketoimintaa, ja se on yks mittari. (H14)

Edellä esiteltyt esimerkit haastateltavien puheesta havainnollistavat sitä yhteistä ymmärrystä, jossa luonnonvarat koetaan organisaatioiden toiminnassa hyödynnettävinä resursseina. Siinä missä luonnonvarat ymmärretään näissä näkemyksissä luontoympäristön jokseenkin ajallisesti ja määrällisesti loputtomana käyttönä, **Luontoympäristö resurssina -kehys** kattaa myös puhetta luonnonvarojen käytön riittävydestä tai lopullisuudesta.

Yksinkertaistettu ilmaisu *luonnonvarojen kestävä käyttö* liittyy kehyksen suoraan luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Tällaiseen ymmärrykseen viittaavaa puhetta kuvaavat muun muassa seuraavat esimerkit:

Ja kaikissahan on kuitenkin ideana se luonnonvarojen kestävä käyttö ja kun niitä käytetään niin mahdollisimman vähän ilmastopäästöjä. (H9)

Nii nythän meil on tää kriisi käsissä et meiän luonnonvarat loppuu. -- Vaan meiän luonnonvarat ei riitä vaan yksinkertaisesti et tähän tarvii löytää joku muoto et jos me saadaan kasvatettuu sitä hyvinvointia tai ylläpidetty hyvinvointia, riittävälle tasolle. (H16)

Et loppupeleissä tavallaan pyritään siihe, et saatasiin tietysti vähennettyä sitä luonnonvarojen käyttöä ja, tai siis vähennettyä sitä et ei oteta niitä neitseellisiä materiaaleja käyttöön ja pidetään ne jo nyt otetut, ni kierrossa ja hyödynnetään niitä. Sehän siinä tavallaan on, et se, että saataisiin myöskin tietysti taloudellisesti tää homma toimimaan järkevästi, sen takia se on kiertotalous, tämä termi. (H22)

Mun mielestä siin ois kyllä pakko tapahtuu myös se että, Suomi on tietysti, käyttää paljon uusiutuvia luonnonvaroja, mutta se että kyllähän niissä on pakko päästä vähän vähemmäksi. (H25)

Luonnonvarojen kestävä käyttö kattaa myös ilmaisuja liittyen luonnonvarojen käytön vähentämiseen ja ympäristön resurssien ylikulutukseen. Nämä tulkinnat luonnonvarojen kestävästä käytöstä liittyvät luonnonvarat edelleen yleisesti käyttöön ja kulutukseen viittaaviin ilmaisiin. Luontoympäristö ymmärretään siis käytössä olevien raaka-aineiden ja luonnonvarojen lähteenä. Poikkeuksena edelliseen yksinkertaistettuun ilmaisuun *luonnonvarat ovat resurssi*, osoittaa *luonnonvarojen kestävä käyttö* kuitenkin ympäristön raaka-aineiden ja luonnon resurssien rajallisuuden ymmärrystä. Tämänkaltaista ymmärrystä haastateltavien puheesta havainnollistavat muun muassa seuraavat ilmaisut:

-- mutta kai tää on osa tätä maailman kehitystä, että kohti kestävämpää, tavallaan kun nythän on eletty sellasta vähän kertakulutuselämää niin mentäs vähän sinne kestävämpään suuntaan. (H7)

X:ssä hyvin, selkeesti painottuu tähän luonnonvarojen käytön vähentämiseen muuttamalla tuotantoa ja muuttamalla kulutusta ja niitä toimintatapoja ylipäättänsä. (H15)

Mut et me nähdään et tässä kaiken näitten haitallisten ympäristövaikutusten syynä on luonnonvarojen liikakäyttö, koska sielt tulee ne päästöt, sielt tulee sen maankäytön kautta se biodiversiteetin paineet luonnonvarojen käytössä, sit siinä myös uusiutuviissa. (...) mut et saatas irtikykettyä se talouskasvu sielt luonnonvarojen käytöstä. (H16)

Et loppupeleissä tavallaan pyritään siihen, et saatasiin tietysti vähennettyä sitä luonnonvarojen käyttöä ja, tai siis vähennettyä sitä et ei oteta niitä neitseellisiä materiaaleja käyttöön ja pidetään ne jo nyt otetut, ni kierrossa ja hyödynnetään niitä. (H22)

Luontoympäristön ymmärtäminen nimenomaan luonnonvaroihin liittyen on yksi haastateltavien laajimmin käyttämä tapa tulkita luontoympäristöä. Yhteistä kaikille näille ilmaisuille on se, että luontoympäristöä tulkitaan niissä hyödykkeenä ja kulutettavana aineena tai tavarana. Useissa tapauksissa ilmaisuihin luontoympäristön hyödyntämisestä yhdistetään myös luonnonvarojen käytön aiheuttamat negatiiviset ympäristövaikutukset. Ympäristövaikutukset tulkitaan luontoympäristön käytön yhteydessä väistämättöminä ja niihin viitataan yleisesti **luontoympäristö säädösten kautta -kehyksellä**, josta lisää alaluvussa 4.2.4.

Yleisesti ottaen luontoympäristö ymmärretään kuitenkin selvästi konkreettisen käytön kautta erotuksena esimerkiksi luontoympäristön käyttöön kokemuksena virkistyskäytön muodossa, tai luontoympäristön käyttöön asuinympäristönä.

4.2.2 Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys

Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys heijastelee osaltaan ensimmäistä **luontoympäristö resurssina -kehystä**. Edellisen resurssinäkökulman sijaan, missä painotettiin ulkopuolisen käyttäjän asemaa, painotetaan tässä kehyksessä nimenomaisesti luontoympäristön itsensä roolia tai asemaa resurssien käytössä. Luontoympäristö tahdin määrittäjänä sisältää yksinkertaistetut ilmaiset *luonnonvarojen käytöstä ympäristön lähtökohdista* sekä *maapallon kantokyvystä*.

Haastateltavien puhe biologisesta kierrosta kertoo luontoympäristön resurssien ymmärryksestä nimenomaan luontoympäristön kannalta. Luonnon monimuotoisuuden yhdistäminen luonnonvarojen käyttöön puolestaan kuvastaa sitä, kuinka luontoympäristön resurssit ymmärretään sen erottamattomana osana. Näissä haastatteluiden ilmaisuihin viitataan tarpeeseen irtikytkeä talouskasvu luonnonresurssien käytöstä, ja painotetaan harmonista eloa ympäristön kanssa.

Luonnonvarojen käyttö ympäristön lähtökohdista ilmenee haastateltavien puheessa muun muassa seuraavasti:

Et, aika harvalla on tällöinen Ellen MacArthur Foundation -mainen näkemys siihen missä meil on tää teknologinen kierto ja meil on biologinen kierto ja näin päin pois. Ja itse asias mun mielest se, Ellen MacArthurin kuva ei ees oo täydellinen. Mun mielest sielt puuttuu tiettyjä elementtejä vielä. -- Mut kylhän se kiertotalous tähtää siihen et me elettais harmoniassa tän meidän ympäristön kanssa silleen et me ei, tuhota ympäristöö eikä kuluteta meidän resursseja loppuun. (H1)

Ja ne syyt siihen on sitte taas että maapallon pitäisi pysyä elinkelposena ja hyvänä sit tuleville sukupolville, et jos mejän sukupolvi vaan käyttäs tätä niin sihän millään ei ois kauheest mitään väliä. (H15)

Se että meidän luonto ylläpitää, tai luonnonvarojen käyttö on kestäväällä pohjalla. Luonto ylläpitää uusiutumiskykynsä. (H16)

Maapallon kantokykyä heijastavat ilmaisut esiintyvät haastateltavien puheessa viittauksilla maapallon varaston riittävyteen ja elämän reunaehtoihin. Näihin liittyen voidaan haastatteluista poimia muun muassa seuraavia esimerkkejä:

Tulevaisuudessa ihmiset elää toivottavasti onnellisina ja hyvinvoivina silleen että nää meidän planeetan elämisen reunaehdot on huomioitu. (H2)

Yli 50 vuotta ollaan tiedetty, että tää on virhe, et maapallon kantokyky ei kestä ja tää kaikki työ mitä mä oon tehny on lähteny siitä. (H13)

-- Et kylhän tää, kaikki kilpistyy mun mielestä aika paljon siihen tuotantoon ja kulutukseen et me vaan käytetään ihan liikaa, et ei meil tää yks maapallo riitä mitenkään. (H15)

Ja siinä tapauksessa meidän maapallon rajat tulee vastaan. Elikkä se et meidän pitää päästä kiinni siihen että miten me pystytään elää tällä planeetalla yhden maapallon rajoissa et se menee kumminki kaikki takas ihan siihen. -- Mulle kiertotalous on, uusi tai siis kiertotalous tarkoittaa et se on nyt talouden uus malli. Se on se syvimmiltään että se on uusi tapa tehdä taloutta, rakentaa tätä meidän rahavirtaa sillä tavalla että liikutaan yhden planeetan rajoissa. (H16)

Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys havainnollistaa varsin selvästi sen, kuinka kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot Suomessa ymmärtävät tämänhetkisen toimintansa linkittyvän tulevaisuuden toimintaan. Kehyksen kattamat yksinkertaistetut ilmaisut viittaavatkin useilta kohdin myös kehysanalyysin tuloksena määriteltyihin **luontoympäristö tulevaisuutena -kehysten** ilmaisuihin. Jälkimmäisistä lisää alaluvussa 4.2.6.

Luontoympäristä tahdin määrittäjänä -kehysten sekä **luontoympäristä tulevaisuutena -kehysten** limittyminen, sekä kehysten avulla luontoympäristöön liitetty

ymmärrys luontoympäristön vaikutuksesta tulevaisuuden visioihin ovat havainnollistava esimerkki siitä, kuinka kehykset ovat kulttuurisesti muodostuneita käytäntöjä katsoa jotakin tilannetta. Tämä tukee myös Cornelissenin ja Wernerin (2014, 214–216) kuvausta kehyksistä ihmisiä ja yhteiskuntaa yhdistävinä elementteinä, jotka auttavat yhteisten tilannemääritelmien saavuttamisessa.

4.2.3 Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys

Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys kuvastaa sellaista ymmärrystä, jossa sekä luontoympäristöön liitettyssä puheessa, että organisaation suhteessa luontoympäristöön, korostetaan niiden välisen suhteen ongelmia ja intressiristiriitoja. Luontoympäristön tulkitaan näissä tilanteissa usein suoranaisesti vaikeuttavan organisaation toimintaa tai sen tavoitteiden saavuttamista eritoten taloudellisesta näkökulmasta arvioituna. Tätä kuvastaa yksinkertaistettu ilmaisu *rahan vaikutus*. Luontoympäristö ymmärrys liittyy myös toiminnan muiden arvojen kanssa *kilpaileviin intresseihin*. Jälkimmäisessä tapauksessa luontoympäristön ymmärretään niin, että luontoympäristön asema joko haastaa organisaation toimintaa muiden tahojen kanssa, tai vaihtoehtoisesti luontoympäristä kilpailee asemastaan muiden intressien kanssa.

Yleisimmin luontoympäristö tulkitaan haastateltavien puheessa kilpailevana intressinä suhteessa talouden näkökulmaan. Luontoympäristön tulkitaan kilpailevan talouden sanelemien reunaehtojen kanssa asemastaan osana organisaation toimintaan. Tämä ymmärrys välittyy silloin, kun puhutaan talouden ja talouden instrumenttien vaikutuksesta päätöksentekoon, tai viitataan suoraan rahaan organisaation toimintaa ohjaavana keinona. Yhteinen ymmärrys *rahan vaikutuksesta* ilmenee haastateltavien puheessa muun muassa seuraavasti:

Nyt kun me ajatellaan et missä maailmassa me eletään ja kun me nähdään tää ilmastonmuutos, me nähdään nää rahotusinstrumentit jotka meillä on käytössä. (H10)

Meil on näit tasoja tässä. Mut et kylhän meillä se selkein väline on toi rahotus. -- kyllä me sen rahotuksen osalta ollaan ihan velvollisia et me käytetään sitä oikein. Se on se valtion ja EU-tason. (H10)

Ja siellä sen näkee et se on ihan kohta se euromerkki niillä ympäristövaikutuksilla mitä toiminnasta tulee tai aiheutuu ja se on, et muutos on kyllä tulossa. (H16)

Mutta infrassa näyttää että [naurahtaa], puuta koputtaa että, halvemmalla sais ilmaston kannalta parempia ratkasuita. Tietenkin se kysymys että miksei käytetä? No tietenkin niin ku tiedätte että markkinataloutta. (H18)

-- ku raha on aika semmonen hyvä ohjaava keino. (H19)

Rahan riittävyyden korostus sekä viittaukset tukirahan tarpeeseen osoittavat sen, kuinka luontoympäristö ymmärretään usein juuri taloudellisena haasteena. Samaan viittaavat ilmaisut, joissa luontoympäristön koetaan talouden näkökulmasta katsottuna ristiriitaisena intressinä, tai joissa korostetaan rahallista tulosta organisaation toiminnan ensisijaisena tavoitteena. *Rahan vaikutus* liiketoiminnan kannattavuuden näkökulmasta ilmenee haastateltavien puheessa muun muassa seuraavasti:

No just se sitten yleisesti ottaen et kuinka houkuttelevalta niin sanottu kiertotalousedelläkävijyys nyt vaikuttaa niin sanotusti talouden realiteettien näkökulmasta vai onks siel iso ristiriita lopulta, liian iso ristiriita. (H2)

Ja jos oikein huonosti kävis niin X:ille jäis lainat, kaikki lainat, mutta puolet tulosta menis pois. Ja tää on se mist me kannetaan huolta erityisesti X osalta joil on todella iso draivi tässä vihreessä siirtymässä. (H9)

Moni kiertotalouden hanke on kuitenkin sellanen et ne vaatii jotain tukirahaa että ne toimii. (H11)

Niin se että, sijoittajakin näkee tän että, pitää sijoittaa tähän kestävään tulevaisuuteen. (H18)

Edellä esitellyt esimerkit havainnollistavat talouden tekijöiden suurta roolia ja vaikutusta luontoympäristön ymmärrykseen kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneiden organisaatioiden toiminnassa Suomessa. Rahaan liittyviä ilmaisuja tunnistettiin analyysin aikana haastateltavien puheesta selvästi enemmän kuin muita ilmaisuja. Huomionarvoista on, että *rahan vaikutukseen* liittyvään puheeseen linkittyy usein myös muihin prioriteetteihin ja arvoihin liitettyjä ilmaisuja.

Luontoympäristö kilpailevina intresseinä -kehyksen kattama yksinkertaistettu ilmaisu *kilpailevat intressit* kuvaakin sitä, kuinka haastateltavien puheessa luontoympäristö koetaan lähtökohtaiseksi vähemmän tärkeäksi kuin organisaation toimintaan liittyvät muut tekijät. Tämä arvojärjestys koetaan puheessa myös jokseenkin välttämättömänä tai annettuna.

Sidosryhmien puheessa ilmenee myös muunlaisia ristiriitoja luontoympäristön ja sen kanssa kilpailevien intressien välillä. Joissain tapauksissa luontoympäristölle epäedullinen arvojärjestys ilmaistaan myös suoraan kertomalla kuinka ympäristövastuullisuus ei ole itsearvo.

Kilpailevat intressit ja niihin liitetyt haasteet ilmenevät sidosryhmien puheessa muun muassa seuraavasti:

Kyl sitä arvoa pitää luoda sekä omalle väelle että yhteisöille missä toimii ja ympäristölle ja arvoketjuissakin. (H1)

Kerran kysyttiin asiakkaalta onko tää ekologisuus tällöinen arvo jota ne arvostaa et ne on valmiita maksamaan, niin ei ollu. (H14)

-- että sen meidän hiha-arvauksen mukaan se jengi olis vähä tällästä vihreisiin kallella tai tälläisiä jotka haluais maailmaa pelastaa ja että X siellä olis myös tällästä maailman pelastamisen halua ja ajateltiin että otetaan niitä mukaan niin -- Ja kyl me hävitettiin se keskustelu 100-0. (H18)

No se on juuri tämä, että ku se on "kierto" ja "talous", niin mä itse ehkä painotan sitä talous-sanaa siin kuitenkin. (H21)

Kilpaileviin intresseihin liittyvissä yksinkertaistetuissa ilmaisuissa välittyy myös sidosryhmien ymmärrys siitä, kuinka näiden kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneiden organisaatioiden ulkopuoliset muut tekijät liittyvät ja myös vaikuttavat niiden toimintaan. Myös puhe muiden tahojen kanssa yhdessä toimimisesta luontoympäristöön liittyvien aiheiden parissa nousee haastateltavien puheessa esille. Sitä kuvaavia ilmaisuja ovat muun muassa seuraavat esimerkit, jotka kertovat yhteistyön haasteista ja sidosryhmien vastustuksesta innovaatioita kohtaan:

Ettei me ajatella tekevämme jotain nurkkakuntasia juttuja jotta isot haasteet kuten ilmastomuutos tai biodiversiteetin väheneminen, nehän on yhteisiä ettei niihin voi yksin kukaan tehdä mitään. (H10)

-- Sit me tuodaan asiaa suomalaiselle X:lle niin siitä alkoki aikamoinen vastustus. (H12)

Mut sitte semmosen konsensuksen saaminen on käytännössä mahdotonta, koska niillä on niin ristiriitaisia toiveita ja tarpeita -- ne jotka ehkä näkee et ne ei vaan voi jatkaa sitä liiketoimintaansa sellaisenaan, mutta toisaalta niillähän on sit mahdollisuus uudistaa ja ne voi toisaalta olla sit edelläkävijöitä, jos ne lähtee siihen mukaan. Mut sitte taas jos ne itse vaan torppaa kaiken ja toteaa että, yrittää tavallaan estää sitä että maailma muuttuu, eikä lähe ite siihen mukaan niin sellasten kanssa on aika vaikee toimia. Et sellasia haasteita siellä tulee. (H22)

Mut sen yhteistyön täytyy olla ja se on monisektoraalista -- Ja tavoitteet tälle yhteistyölle on tietysti se markkina. Suomen tää kansantalous lepää ja tää kiertotalous perustuu siihen että meidän pitää mahdollistaa markkina. (H26)

Edellä esitellyt esimerkit esittelevät haastateltavien ymmärryksestä sekä *rahan vaikutuksen* että muiden *kilpailevien intressien* roolista **luontoympäristön kilpailevana intressinä -kehysten** avulla. Siinä missä *rahan vaikutus* lähes lähtökohtaisesti voittaa luontoympäristön tärkeydessä intressien kilpailussa, tulkitaan haastateltavien puheessa kuitenkin esimerkiksi säädösten tasoittavan peliä luontoympäristön hyväksi. Tämänkaltaista luontoympäristön välillistä ymmärrystä havainnollistetaan **Luontoympäristö säädösten kohteena -kehyksellä**, josta lisää seuraavassa alaluvussa 4.2.4.

4.2.4 Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys

Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys kertoo siitä, kuinka luontoympäristön tulkintaan haastateltavien keskuudessa liittyy vahvasti regulatorinen aspekti. Regulaation tai säädösten mukaista luontoympäristön tulkintaa ilmenee haastateltavien puheessa runsaasti ja puheella myös kuvaillaan ja oikeutetaan organisaatioiden toimintaa juurikin niiden suhteessa luontoympäristöön. Luontoympäristön merkitys korostuu siis säädösten kautta organisaation kannalta ulkoapäin tulevien ja usein niin sanotusti korkeamman tahon asettamien määräysten kautta. Analyysissä näihin viittaavat yksinkertaistetut ilmaisut *ohjaava lainsäädäntö* sekä *tavoitteet ja ohjelmat*.

Yksinkertaistettu ilmaisu *ohjaava lainsäädäntö* kuvaa sidosryhmien puheessa toistuvia viittauksia ympäristöön liittyviin lupiin ja kieltoihin, kuten jätelainsäädäntöön ja kaatopaikkakieltoihin. *Ohjaava lainsäädäntö* ymmärretään sidosryhmien puheessa jonkilaisena luontoympäristön edustajana sääntelemässä organisaation toimintaa sen suhteessa luontoympäristöön. Vaikka sidosryhmät tulkitsevat lait enimmäkseen toimintaa rajoittavina tekijöinä, joissain tapauksissa ne ymmärretään myös apuvälineinä, joiden avulla organisaatiot voivat osoittaa oman etunsa tueksi toimivansa luontoympäristön kannalta positiivisesti.

Esimerkkejä tällaisista *ohjaavan lainsäädännön* ilmaisuista liittyen Suomen lakiin ja lupamääräyksistä mainitaan muun muassa ympäristölupien toimintaa rajoittava vaikutus. Muita toimintaa vaikeuttavia ja välillä myös tukevia säädöksiä ovat kuvaillaan muun muassa seuraavasti:

Sellanen ohjaava lainsäädäntö hyvä esimerkki on se kaatopaikkakiellot, elikkä tavallaan orgaanisen jätteen kaatopaikkasijoittamisen kiello, se on ihan loistava juttu , se alko ohjaan ja -- (H6)

Mä voisin puhua vastuullisuudesta nyt semmosena hienona, tavoitteena mut me ei ainakaan yrityksenä olla siellä se ei oo se meidän itsetarkoitus, niin siinä kohtaa mä puhusin ehkä siitä mikä raamittaa meidän toimintaa lainsäädäntö, ympäristöluvat, ne on yks osapuoli siinä. (H12)

-- sanotaan et se ei Suomessa ei oo oikeestaan kovasti mahdollista edes tehdä mitään ympäristön kannalta haitallista. Se on niin tiukasti lupamääräyksissä ja vähän liiankin tiukasti itse asiassa liittyen, sanon näin koska se haittaa esimerkiksi tiettyjen raaka-aineiden käyttöä se että sä et voi vaihtaa raaka-aineita avaamatta ympäristölupia monessa paikassa. (H17)

Siinä missä *ohjaavan lainsäädännön* vaikutus ilmenee tilanteissa, kun jokin organisaation ulkopuolinen taho tai tekijä sanelee osaltaan organisaation toimintaa, ja luontoympäristön liittyminen aiheeseen aiheuttaa toiminnalle haasteita, *tavoitteet ja ohjelmat* puolestaan kattavat pikemminkin organisaatioiden itsensä sisältä ulospäin asettamat vaikutukset. **Luontoympäristö säädosten kautta -kehukseen** liitetäänkin hyvin moninaisia ilmaisia erilaisista luontoympäristöön liittyvistä strategioista, tavoitteista, tiekartoista, hankkeista ja ohjelmista.

Tavoitteisiin ja ohjelmiin liittyvä ymmärrys sidosryhmien puheessa korostuu erityisesti ilmasto- biodiversiteetti- ja vähähiilisyden aiheisiin liittyvissä maininnoissa, sekä uudenlaiseen yritystoimintaan tähtäävistä kehittämishankkeista puhuttaessa. Suomea koskeviin paikallisiin *tavoitteisiin ja ohjelmiin* viitataan haastatteluissa muun muassa seuraavasti:

No jos isoo kuvaa aattelee niin Suomi monien muiden maiden tavoin on sitoutunu kestävän kehityksen 2030 tavoitteeseen saavuttaa luonnonvarojen kestävä käyttö vuoteen 2030 mennessä. (H2)

Ja meil on kyllä kaikilla nää hiilineutraalisuustavoitteet ja muut tiekartat tehty. (H17)

Ainakin meil on täs -- -ohjelmassa on valtavasti on käynnistetty nyt sitä tutkimus- ja innovaatio- ja kehityshankkeita jotka on arvioitu että niillä olis mahdollisuudet kontribuoida et tänne päästään. (H24)

Näiden lisäksi yksinkertaistetut ilmaiset *tavoitteista ja ohjelmista* havainnollistavat myös hyvin monia kansainvälisiä säädöksiä, jotka tähtäävät luontoympäristön huomioimiseen liiketoiminnassa. Kiertotalouden mukaiseen toimintaan Suomessa sitoutuneiden organisaatioiden puheesta tämänkaltainen EU:n ja YK:n tasoisten säädösten muovaama ymmärrys luontoympäristöstä ilmenee muun muassa seuraavien ilmaisujen tapaan:

Jos nyt ajatellaan vaikka ilmastopolitiikkaa mihin pikkuhiljaa tää kiertotalouskin on tullu niin X on sitä tehny tosiaan sieltä 90-luvulta lähtien ehkä sillosesta YK:n Agenda 21:sta ja paikallisagendatyöstä ja näin. (H9)

Mutta nyt miten näkee vaikka tosta, EU:n GreenDealista ja Circular economy action planista, ja se oikeesti Sustainable product policy initiative on todella kunnianhimonen. (H16)

Niin täällä on luonnonvarojen käytön kestävyys, ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen, kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus, sitte pinta- ja pohjavedet, maaperä sekä ilma, ja kasvihuonekaasujen vähentäminen ja sitten Natura 2000 -ohjelman mukaiset kohteet. (H20)

-- Niin siellä meidän jäsenryitykset itse asettivat itselleen paljon kunnianhimoisemman tavoitetason eri vuosille kuin mitä tulee vaikkapa eurooppalaisesta biodiversiteettistrategiasta. (H23)

Sidosryhmien puheesta ilmenee myös se vaikutus, joka ohjaavalla lainsäädännöllä on lainsäädännön noudattamiseen tähtäävien, tai sitä tukevien, tavoitteiden ja ohjelmien muodostamiselle. Mainitunlaista säädösten vaikuttavuuteen liittyvää ymmärrystä havainnollistavat muun muassa seuraavat ilmaiset:

No me selvitettiin näitä tämmösiä muutos- ja tukitarpeita viime vuonna kun tehtiin X:n pyynnöstä tätä hiilineutraali- tai vähähiilisyiden tiekarttaa. (H5)

-- on asetettu niit tavoitteita ihan kansainväliselläkin tasolla. YK:llaki taitaa olla ja sit EU:llahan on just ruokahävikkiin liittyvä tavote joka tulee sieltä jätelainsäädännön kautta. (H7)

Luonto säädösten kohteena -kehiksen ilmaisuja yhdistää vahvasti toiminnallinen elementti, sillä niissä luontoympäristö ymmärretään toiminnan kohteena. Yleensä niin, että toimintaa tulee organisaation puolelta tapahtua, jotta luontoympäristön tulevaisuus toteutuu. Sekä *ohjaava lainsäädäntö* että *tavoitteet ja hankkeet* ymmärretään siis tekijöinä tai tapoina, jolla pyritään vähentämään tai kokonaan eliminoimaan organisaatioiden toiminnan tulevia ympäristövaikutuksia, sekä kehittämään luontoympäristön kannalta suotuisampaa uudenlaista liiketoimintaa. Kaikille näille säädöksille on ominaista se, kuinka luontoympäristön tulkitaan niiden kautta jonkinlaisena suojeltavana tahona, johon kohdistuvaa organisaation aiheuttamaa negatiivista vaikutusta tulee vähentää tai säädellä. Luontoympäristöön kohdistuvan vaikutuksen vähentäminen tai säätely kuvastaa sitä, että sidosryhmät ymmärtävät toimintansa vaikuttavan myös tulevaisuuteen. Kehiksen tulkinnat liittyvätkin hyvin läheisesti viimeiseen **luontoympäristö tulevaisuutena -kehikseen**, joka esitellään alaluvussa 4.2.6.

4.2.5 Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys

Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys ilmenee haastateltujen puheessa selvästi vaikeasti ymmärrettävänä asiana, ja sen vaikeaselkoisuuden johdosta organisaation toimintaa mahdollisesti hankaloittavana elementtinä. Kompleksisuuden ilmauksilla viitataan siihen, kuinka luontoympäristöä ei voida käsitellä samanlaisena selvästi määriteltynä tahona tai tekijänä kuin organisaation muita sidosryhmiä. Tällöin se, kuinka luontoympäristö tulee tai voidaan käsittää, koetaan haasteeksi tai ongelmaksi. Tätä kautta korostuu myös haasteellisuus siitä, kuinka organisaation tulisi toimia suhteessa luontoympäristöön.

Ensimmäinen **luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehyksen** yksinkertaistetuista ilmaisuista, *luontoympäristön monipuolinen vaikuttavuus*, kuvaa luontoympäristöä käsitteenä tietynlaisena megahaasteena. Tämä tarkoittaa sitä, että luontoympäristön kompleksisuus ymmärretään haastateltavien keskuudessa ilmaisuilla, jotka viittaavat luontoympäristön ja organisaation suhteen tasapainottamiseen liittyvän rakenteellisen muutoksen vaatimukseen. Samaa ymmärrystä toistaa myös tulkinta kokonaiskestävyyteen vastaamisen haasteellisuudesta.

Toinen yksinkertaistettu ilmaus *luontoympäristön monipuolinen vaikuttavuus* kuvaa puolestaan sidosryhmien ymmärrystä sekä luontoympäristön käsitteen kompleksisuudesta, että luontoympäristön kompleksisen kokonaisuuden aiheuttamaa vaatimusta organisaation ja talouden toiminnan rakenteelliseen ja systemaattiseen muutokseen. Luontoympäristö liittyy erottomattomana osana organisaatioiden toimintaan, ja toisaalta organisaatioidenkaan toiminta ei tapahdu missään kuplassa, vaan niiden toiminnan vaikutukset ovat sekä ajallisesti että alueellisesti kauaskantoisia.

Tämänkaltaiseen *luontoympäristön monipuolisen vaikuttavuuden* ymmärrykseen liittyviä ilmaisuja haastateltavien puheessa kuvastavat muun muassa seuraavat:

Et lopulta ehkä firmoissa ei vielä ymmärretäkään sitä että esimerkiks valitsemalla ne omat raaka-aineensa fiksummin pystyy vaikuttaan esimerkiks siihen miten hyvin ihmiset elää toisella puolella maapalloa, eli kaikki on kytköksissä kaikkeen. (H1)

Se on aika iso tällainen rakenteellinen muutos et pystytäänkö sitä tekemään. Iso haaste, toisaalt iso mahollisuus myös. (H2)

No [naurahdus] se systeemitason muutos eli miten maailman talous muutetaan toimimaan maapallon kantokyvyn rajoissa eli se on se iso tavoite, mutta mitä se tarkoittaa kansallisella ja EU-tasolla missä ehkä enemmän pystytään tekemään päätöksiä. (H13)

-- Mut sitte ku ongelma on se, että siellä kun tavallaan tehdään semmosii systeemisii muutoksia, niin siel on niitä häviäjiä sit kans, et kaikki ei vaan voita. Ja sen tavallaan hankskaaminen sitten. (H22)

Sen lisäksi, että sidosryhmät ymmärtävät *luontoympäristön monipuolisen vaikuttavuuden* itsessään, yhdistävät ne luontoympäristön erottamattomalla tavalla myös toiminnan taloudellisiin ja sosiaalisiin osatekijöihin. Tämä ymmärrys korostuu kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneiden organisaatioiden puheessa yksinkertaistetulla ilmaisulla *taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen kokonaisuus*. Myös kestävään kehitykseen liittyvät tulkinnat kestäväen kehityksen dilemmasta kokonaiskestävyyden tavoitteeseen ilmenevät sidosryhmien puheessa tämän ilmaisun avulla.

Taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kokonaisuuden ymmärrystä haastateltavien puheessa havainnollistavat muun muassa seuraavat lainaukset:

Ja sit meillä on et meillä ei oo sitä sellasta helppoutta et me voitais kattoo vaan vaikka taloudellisesti tai vaan ympäristöllisesti tai vaan sosiaalisesti, vaan meillä on jatkuvasti se tilanne et me ikään ku joudutaan miettimään koko yhteiskunnan kannalta. -- Mut siinä kokonaiskestävyyttä katotaan, mut siinä ei varmaan lähdetä kattomaan esimerkiks luonnon monimuotoisuus- tai ilmastotavoitteita erikseen. (H7)

-- Mut mitä se sit on, niin se on ihan hyvä kysymys koska tällä hetkellä me ei tiedetä et mitä kestävä kasvu on koska sil on se taloudellinen ulottuvuus, siel on pakko olla se koska muuten se ei tapahdu, mut sil pitää olla se sosiaalinen ja ekologinen ulottuvuus. Tää on se dilemma mitä me yritetään nyt täs ohjelmassakin yhdessä katsoo, että mitkä on ne kestäväen kasvun avaimet ja kiertotalous on yks osa sitä. (H21)

-- Tää ois mitä mä oon ainakin nyt tai koko ajan yrittäny tuoda esiin että jos on tiekartta 2.0 niin sen pitäis olla vähähiilisyys, monimuotoisuus ja mitä se onkaan, kokonaiskestävyyden suuntaan enemmän. (H24)

Et onks tää hyvä juttu ottaa nää vaikka kaivosteollisuuden 300 työpaikkaa nyt seuraavaks kaheks vuodeks ja ne ympäristötuhot seuraavaks 200 vuodeks. (H25)

Edellä esitellyt poiminat *taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kokonaisuuden* ymmärryksestä **luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehyksessä** korostavat kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneiden sidosryhmien puheesta esille nostettua

kokonaisvaltaista ymmärrystä, joka viittaa suoraan Elkingtonin (1998) vastuullisuuden kolmen pilarin malliin. Tällä tarkoitetaan taloudellisten, ekologisten ja sosiaalisten osatekijöiden tasapainottamisen tarvetta yritystoiminnassa. Elkingtonin (Ibid) malli liitetään myös kestävä kehityksen määritelmiin, jotka Naustdalslidin (2014) mukaan liitetään puolestaan kiertotalouden mallin mukaiseen toimintaan.

4.2.6 Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys

Analyysin kuudes, ja samalla viimeinen, **luontoympäristö tulevaisuutena -kehys** kertoo siitä, kuinka kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot ymmärtävät toimintansa vaikuttavan luontoympäristöön. Kehys kuvastaa myös ymmärrystä tuon toiminnan vaikutusten kauskantoisista seurauksista. Tätä havainnollistavat yksinkertaistetut ilmaisut *maailman parantaminen* ja *tulevaisuuden elämä*, jotka painottavat kumpikin luontoympäristöön liitettyjä tulevaisuusnäkökulmia.

Yksinkertaistettuun ilmaisuun *maailman parantaminen* liitetään maailmanparannuksen ja paremman maailman rakentamisen ilmaisujen lisäksi myös pyrkimykset kohti ekologisempia vaihtoehtoja, sekä pyrkimykset maailmaan kohdistuvan rasituksen vähentämiseksi. Huomionarvoista on se, että *maailman parantaminen* kuvastaa sidosryhmien ymmärrystä siitä, että jotakin tulisi parantaa. Se kielii siis haastateltavien tulkitsevan, että luontoympäristöä tulee nykyisen kaltaisten liiketoimintojen yhteydessä erikseen puolustaa.

Maailman parantamista haastateltavien puheessa havainnollistavat seuraavat ilmaisut:

Kiertotaloudessa voitais vähentää sitä rasiusta esimerkiksi ympäröivälle maailmalle sen takia ettei tarvitse hakea uusia raaka-aineita, ei tarvita kenties uutta fossiillista, niin nää kaikki vähentää sitä ylipäättänsä maailmaan kohdistuvaa rasiusta. ...Eli mä jotenki hirveen mielelläni näkisin tän myöski tällasena kestävämmän maailmanjärjestyksen rakennuspalikkana. (H4)

No mä olen vähän tämmönen naiivi ihminen joka haluaa vähän pelastaa maailmaa ja vähän tehdä hyviä asioita, tietysti pirusti tulosta siinä sivussa. Mutta ehkä toi kestävä kehitys edellä kuitenkin. (H11)

Minun uskoni tähän et miten tää kestävä tulevaisuus tehdään, niin se tehdään niin että maailman pelastamisesta tehdään kestävää liiketoimintaa. (H13)

Vakaa tarkoitus et niillä se maailma parantus ees vähän että kun me saatas jonneki ja sit lisättyy sitä ymmärrystä esimerkiksi kiertotaloudesta. (H15)

Ihmisten ja luontoympäristön vastavuoroista suhdetta kuvastaa yksinkertaistettuun ilmaisuun *tulevaisuuden elämä* liittyvä puhe. Muun muassa lasten tulevaisuuteen, tuleviin sukupolviin ja tilivelvollisuuteen muille ihmisille liittyvät ilmaisut kuvastavat tätä luontoympäristön tulevaisuutta korostavaa tulkintaa.

Tämankaltaisesta ymmärryksestä kertovat muun muassa seuraavat lainaukset:

-- kliseistä olis sanoo että lapsilleni, mikä tavallaan pitää paikkansakin koska sitähan täs nyt yritetään tehdä. -- Mut, niin no en mä nyt silleen tilivelvolliseks itteeni ehkä ihan hirveesti koe. Mutta parempaa maailmaa täs yritetään rakentaa pala kerrallaan. (H1)

Et en mä tiiä, kai me ollaan tässä tilivelvollisii itse kullekin itsellemme ja sitte muille ihmisille, et nähtäs et asioita voidaan tehdä toisella tavalla ja -- meil voi olla myönteistä vaikutusta tietenki näihin ympäristöasioihin. (H7)

Siis se peruslähtökohta et meidän pitäis antaa pallo tuleville sukupolville samassa kunnossa tai paremmassa kuin, no ei me saada sitä koskaan samaan kuntoon eikä paremmaks mutta siis kuitenkin mahdollisimman, niin hyvin ku me voidaan nyt kun me tiedetään tää. -- Mut kyl mä ite koen sen et mä oon, no, kyl mä koen et mä oon velvollinen tai siis tilivelvollinen myös osittain tuleville sukupolville. (H15)

-- niin kyllähän sitä nyt haluais että lapsetkin voi vielä. Tietenkin se on että mulla on se että mä nään tulevaisuuden tosi synkkänä ja, se on, ja yritän nyt näillä omilla omalla työlläni sitten viedä asioita jotenkin kestävämpään ja parempaan suuntaan. (H18)

Myös puhe, joka yhdistää **luontoympäristö tulevaisuutena -kehityksen** nimenomaan *tulevaisuuden elämään* maapallolla ylipäänsä, korostaa ymmärrystä organisaation toiminnan suorasta vaikutuksesta tulevaisuuteen. Tässä yhteydessä painotetaan nimenomaisesti mahdollisuuksia tulevaisuuden elämään. Tulevaisuuden elämisen mahdollisuudet nousevat esille niin hyvässä kuin pahassa. Kehys sisältää myös sellaista toiveikasta tulevaisuudenkuvaa, johon liittyvät sidoryhmien tulkinnoissa yhtäläisesti kestävästä tulevaisuuden visiot.

Tällaista tulevaisuuspainotteista ymmärrystä kuvastavat muun muassa seuraavat *tulevaisuuden elämän* yksinkertaistettuun ilmaisuun liitetyt lainaukset:

Me ymmärretään että kiertotalous on ihan keskeinen asia jotta me selvitään jotenkin eteenpäin ja voidaan luoda suhteellisen kuitenkin toiveikasta tulevaisuudenkuvaa niin kiertotaloudella on siinä valtava merkitys. -- Mut kyl kiertotalous on, ei ehkä ihan aina sanana kiertotalous mut kyl se on vahvasti nyt kaiken jatkossakin entistä enemmän sen suunnittelun pohjana että miten me voidaan elää täällä tulevaisuudessa. (H10)

Jos tässä nyt vaan halutaan vähän vielä pitkittää tätä eloamme tällä planeetalla niin pakko on huomioida se että raaka-aineita ja resursseja käytetään aivan liikaa ja niistä kiertää ihan liian pieni osa. Näitä ei voi sivuuttaa. (H25)

Yllä esiteltyjen lainausten yhteenvedona voidaan todeta, että **luontoympäristö tulevaisuutena -kehys** heijastaa Driscollin ja Starikin (2004) ajatuksia siitä, kuinka kaikki ihmisen toiminta on riippuvaista luontoympäristöstä, minkä johdosta luontoympäristö tulee myös huomioida kaikessa ihmisen toiminnassa. Ihmisten ja luontoympäristön vastavuoroisen suhteen ymmärrykseen viitataan haastatteluaineistossa runsaasti. **Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys** kuvastaakin osuvasti haastateltavien keskuudessa korostunutta kollektiivista ymmärrystä, jossa maapallon ja ihmisten tulevaisuus liitetään suoraan luontoympäristöön sekä luontoympäristön hyvinvointiin.

4.2.7 Kehysten yhteenvedo

Tässä tutkimuksessa toteutettu laadullinen kehysanalyysi osoittaa sen, kuinka luontoympäristön ymmärrys ilmenee tutkimuksen haastatteluaineistossa monin eri tavoin, mutta pääosin välillisesti aina jonkin toisen ilmiön kautta. Luontoympäristöä ei koeta tai nähdä varsinaisena toimijana itsessään, eikä luontoympäristön osallistumista tai osallistamista korosteta kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneissa organisaatioissa Suomessa. Luontoympäristö ymmärretäänkin pääasiassa erilaisten tilannemääritelmien kautta, eli jossakin hetkessä, jossa se ilmenee senhetkisen tilanteen apuvälineenä tai ongelmana. Vaihtoehtoisesti luontoympäristö ymmärretään myös sen hyödyntämiseen liittyvinä vaikutuksina, sekä myös toiveiden tulevaisuuskuvana.

Analyysin tuloksena määritellyt kehykset havainnollistavat hyvin selvää ymmärrystä siitä, kuinka ihmislähtöiset organisaatiot vaikuttavat luontoympäristöön:

Luontoympäristö resurssina -kehys kertoo yleisimmästä tavasta ymmärtää luontoympäristö organisaatioiden toiminnassa. Luontoympäristö ymmärretään luonnonvarana, eli kulutettava hyödykkeenä. Tämankaltainen luonnonvaroja painottava näkökulma ymmärtää luontoympäristön useimmiten uusiutuvina resursseina, mutta luonnonvarojen kestäväään käyttöön viittaavat ilmaisut viittaavat myös luonnonvarojen rajallisuuden ymmärrykseen.

Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys heijastaa luontoympäristön resurssinäkökulmaa, mutta korostaa edellisestä kehyksestä poiketen luontoympäristön itsensä

asemaa resurssien käytössä. Luonnonvarojen käyttö ymmärretään luontoympäristön näkökulmasta, ja luonnonvarojen käytön ymmärretään rajautuvan maapallon sanelemiin reunaehtoihin.

Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys korostaa luontoympäristöä organisaatioiden kontekstissa tavoilla, jotka tukevat normatiivista ymmärrystä arvonmäärittelyn kannalta. Kehykset siis määrittelevät sitä, mitä arvostetaan ja pidetään arvokkaana (Kaplan & Murray, 2008, 108–109). Luontoympäristö ymmärretään tällöin rahaan ja muihin prioriteetteihin rinnastettuna kilpailevana intressinä organisaation toiminnassa.

Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys heijastaa osaltaan myös Kaplanin ja Murrayn (Ibid, 108–109) arvonmäärittelyn huomioita. Kun lainsäädännön ja erilaisten tavoitteiden ja ohjelmien kautta asetetaan organisaatiolle sen sisä- ja ulkopuolelta luontoympäristöön liittyviä ohjeita ja rajoituksia, niin luontoympäristö ymmärretään välillisesti näiden sitä edustavien säädösten kautta.

Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys ymmärtää luontoympäristön organisaation toiminnan osana yhtäältä luontoympäristön käsitteellisen kompleksisuuden kautta, että toisaalta liittäen sen erottamattomasti kokonaisuuteen, jossa ovat osana myös taloudelliset ja sosiaaliset osatekijät. Tämä on huomionarvoista siksi, että kehysten sanotaan parhaimmillaan määrittelevän ongelmia ja ehdottavan niihin ratkaisuja (Cornelissen & Werner, 2014, 214–216; Entman, 1993, 52). Siten luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys voi sekä määritellä luontoympäristön ongelmallisuutta, että myös toimia ongelmanratkaisijana.

Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys jatkaa luontoympäristön muiden viiden kehysten pohjustamaa ymmärrystä luontoympäristön monista rooleista. Luontoympäristön tulevaisuutena kehyksessä korostuukin ymmärrys kaikkiin muiden kehysiin liittyvät vaikutukset vaihtoehtoisiiin maapallon tulevaisuuden hahmotelmiin.

Huolimatta yhden vuoden aikana kootun 26:n haastatteluaineiston suhteellisen laajasta otannasta, kehysten johdonmukaisuus ymmärtää luontoympäristö vaihtoehtoisesti joko välineellisesti, tai sen jonkinlaista aineettomuutta korostaen, ei ole sinänsä yllättävää. Kehykset ovat yleisesti kulttuurisesti muodostuneita käytäntöjä. Ne eivät edusta yksittäisiä persoonaan sidottuja näkemyksiä tai yksityisen toimijan henkilökohtaista ymmärrystä (Cornelissen & Werner, 2014, 214–216).

Myös laadullisen tutkimuksen tueksi tuotu määrällinen elementti vahvisti sen, että luontoympäristöön liittyviä ilmauksia esiintyi haastatteluissa lähestulkoon yhtä paljon tutkimuksen tarkoittamassa merkityksessä luontoympäristöön liittyvinä termeinä kuin myös samankaltaisina termeinä, joilla kuitenkin on eri merkitys. Määrällisen taulukoinnin avulla vahvistettiin myös laadullisen analyysin tulokset siitä, että tässä tutkielmassa käytettyä luontoympäristön käsitettä ei sellaisenaan haastatteluaineistosta löytynyt. Sen sijaan luontoympäristöön liittyvä ymmärrys löydettiin aineistosta toisten luontoympäristön käsitteeseen viittaavien termien avulla. Viimeksi vahvistui myös laadullisen analyysin tulos siitä, että luontoympäristön ymmärrystä ei suoraan liitetä sen sidosryhmäasemaan.

Analyysin tulos heijastaa siten edustavasti sitä kollektiivista ymmärrystä, joka luontoympäristön asemaan kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa liittyy. Ymmärrys kertoo yrityskeskeisestä näkökulmasta tarkasteltuna luontoympäristöstä pääosin ihmislähtöisen toiminnan ulkopuolisena tahona, jolla ei ole suoranaista vaikutusta organisaation toimintaan, mutta johon organisaation toiminta kuitenkin yksipuolisesti vaikuttaa. Seuraavaksi alaluvussa 4.3 käydään yksityiskohtaisesti läpi sitä, miten kukin kehys organisaation ja luontoympäristön väliseen vaikutussuhteeseen asettuu.

4.3 Kehysten merkitys luontoympäristön sidosryhmäasemalle

Haastatteluaineiston kehysanalyysillä vastataan tämän tutkielman toiseen alakysymykseen *Minkälaisia kehyksiä voidaan tunnistaa sidosryhmien luontoympäristöön liittyvästä puheesta?* sen kuuden kehyksen määrittelyn avulla. Analyysin tuloksena määritellyt kehykset kuvaavat niitä tapoja ja keinoja, joilla luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden toiminnassa Suomessa. Kehysten kattaman tulkinnan merkityksiä havainnollistetaan seuraavaksi kunkin kehyksen kautta erikseen. Kunkin kehyksen yksittäisen esittelyn jälkeen kehyksiä vielä vertaillaan toisiinsa niiden kertoman ymmärryksen pohjalta. Näin esitellään kehysten merkitystä luontoympäristön mahdolliselle sidosryhmäasemalle osana kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden toimintaa.

4.3.1 Luontoympäristö resurssina -kehymisen merkitys

Luontoympäristö resurssina -kehys kertoo siitä, kuinka luontoympäristön sidosryhmäasemaa ei tunnusteta. Kun luontoympäristö ymmärretään luonnonvarojen kautta resurssinäkökulmasta, luontoympäristön asema määritetään luontoympäristön sidosryhmäasemaa vastustavia näkemyksiä mukailleen. Näkemykset epäävät sidoryhmäaseman lähtökohtaisesti kaikilta ei-inhimillisiltä tahoilta. (Phillips & Reichart, 2000; Mitchell, 1997; Gladwin ym., 1995.) Kehyksen kuvaama ymmärrys luontoympäristöstä kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneiden organisaatioiden puheessa tukeekin alkuperäistä yrityskeskeistä sidosryhmäteoriaa (Freeman, 1984), joka ei määrittele luontoympäristölle sidosryhmäasemaa.

Kehykseen liitetty ensimmäinen yksinkertainen ilmaisu luonnonvaroista resurssina kertoo siitä, että luontoympäristö ymmärretään organisaatioiden toiminnassa hyödykkeen asemassa. Toinen yksinkertaistettu ilmaisu luonnonvarojen kestävästä käytöstä painottaa luonnonvarojen käytön rajallisuutta, ja kertoo siitä, että resurssien ylikulutus ymmärretään ongelmalliseksi. Kuitenkin myös se toistaa luontoympäristön hyödykeasemaa, sillä kaikki luontoympäristön käyttö ymmärretään organisaatioiden toiminnan sanelemana. Luontoympäristöä ei siten ymmärretä itsearvoisena toimijana tai organisaation toimintaan vaikuttavana tekijänä. Täten luontoympäristö resurssina -kehys kieltää luontoympäristön sidosryhmäaseman. Kehys ei siten myöskään aiheuta muutoksia sidosryhmäkaavioihin, jotka perustuvat sidosryhmämäärittelyssä sidosryhmien inhimillisiin ominaisuuksiin.

Vaikka luontoympäristö -resurssina kehys ei tunnista luontoympäristölle sidosryhmäasemaa, on sen välillinen vaikutus kiertotalouden mukaisten organisaatioiden toimintaa kuitenkin merkityksellinen. Tällä tarkoitetaan sitä, että luontoympäristö vaikuttaa organisaation toimintaan jonkin toisen tekijän tai toimijan välityksellä. Kun luontoympäristö on resurssi, joka liittyy organisaation toimintaan raaka-aineen muodossa, tunnustetaan luontoympäristön merkitys raaka-aineen välittäjän, eli esimerkiksi tavarantoimittajan, kautta. Tässä tapauksessa tavarantoimittaja ymmärretään organisaation sidosryhmäryhmänä, ja luontoympäristön vaikutus ymmärretään tavarantoimittaja-sidosryhmän kautta välillisesti. Tämänkaltainen asetelma tukee Phillipsin ja Reichartin (2000) näkemyksiä siitä, kuinka luontoympäristöä ei voi itsessään määritellä sidosryhmäksi, mutta luontoympäristö tulee huomioida sen inhimillisten organisatoristen sidosryhmien välityksellä.

4.3.2 Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehymisen merkitys

Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys kattaa planeetan reunaehtoihin ja biologiseen kiertoon liittyviä yksinkertaistettuja ilmaisuja, jotka ovat lähimpänä sidosryhmäkierjallisuudessa kuvattua luonnon sidosryhmäasemaa puoltavia näkemyksiä sekä luontoympäristön sidosryhmäaseman vaihtoehtoisia näkemyksiä. Kehys kuvaa sitä, kuinka luontoympäristö ymmärretään luontoympäristö resurssina -kehymisen tavoin organisaation käytössä olevina resursseina ja luonnonvarat hyödykkeinä. Luontoympäristö resurssina -kehymisestä poiketen samanaikaisesti kuitenkin ymmärretään, että luonnonvarojen käyttö on riippuvaista luontoympäristön lähtökohdista. Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehys kuvastaa siis sitä, kuinka luontoympäristölle annetaan jonkinlainen oma rooli tai asema, kun sen määräämää kierto tai tahti huomioidaan.

Kun luontoympäristö ymmärretään sen luonnonvaroista riippuvaisen toiminnan määrittäjänä, myönnetään luontoympäristön organisaation toimintaan vaikuttava ominaisuus. Samoin, kun organisaation toiminnan koetaan vaikuttavan luontoympäristön kantokykyyn, täyttyy vastavuoroisen vaikuttavuussuhteen ansiosta sidosryhmäaseman laava määritelmä. (Driscoll & Starik, 2004; Haigh & Griffiths, 2009; Norton, 2007; Phillips & Reichart, 2000; Starik, 1995.) Sidosryhmäaseman laavan määritelmän mukaan sidosryhmä on jotain, ”joka vaikuttaa organisaation toimintaan, ja johon organisaation toiminta vaikuttaa” (Starik, 1995, 207–208). Näin pääteltynä luontoympäristölle voidaan luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehymisen avulla oikeuttaa oma sidosryhmäasema. Sidosryhmämääritelmän luontoympäristölle oikeuttama sidosryhmäasema myös muuttaa sidosryhmäkaavioita huomattavasti. Luontoympäristöstä tulee tällöin yrityksen kannalta sen toimintaan vaikuttava sidosryhmä, johon myös organisaation toiminta vaikuttaa.

Lavean sidosryhmänäkemyksen piiriin kuuluvat sekä luontoympäristön sidosryhmäasemaa puoltavat näkemykset, että luontoympäristön sidosryhmäaseman vaihtoehtoiset näkemykset, jotka näkevät luontoympäristölle kuuluvan jonkinlaisen poikkeavan aseman. Vaikka luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehymisen voi nähdä merkitsevän luontoympäristön sidosryhmäaseman oikeuttamista, kertoo kehys myös luontoympäristön vaihtoehtoisesta näkemyksestä. Yksinkertaistetut ilmaisut planeetan reunaehdoista ja biologisesta kierrosta yhdistyvät luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehymisen tulkintaan. Luontoympäristön kompleksisuudella viitataan sen monitahoiseen ja moniulotteiseen

ominaisuuteen, jota ei voida rajata muiden sidosryhmien tapaan (Kortetmäki ym., 2002). Luontoympäristö ymmärretään itsessään paljon suurempana kuin mikään yksittäinen sidosryhmä ja sen nähdään pikemminkin ympäröivän muita sidosryhmiä sekä organisaatiota (Laine, 2010).

Luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehysten avulla voidaan siis paitsi oikeuttaa luontoympäristön sidosryhmäasema lavean sidosryhmämääritelmän mukaisesti (Driscoll & Starik, 2004; Haigh & Griffiths, 2009; Norton, 2007; Phillips & Reichart, 2000; Starik, 1995), myös korostaa sen luontaista sidosryhmäasemaa (Tallberg ym., 2021; Buchholz, 2004; Stead & Stead, 2000). Kehys kertoo myös sellaisesta ymmärryksestä, jolla luontoympäristön nähdään ylittävän mitkään yksittäiset sidosryhmämääritelmät sen kokonaisvaltaisen luonteen johdosta (Kortetmäkin, 2022; Waddock, 2011; Laine, 2010)

4.3.3 Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehysten merkitys

Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys kertoo siitä, kuinka kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot Suomessa ymmärtävät rahan ja muiden kilpailevien intressien vaikutuksen organisaation toimintaan. Kehys kattaa myös yhteistyön haasteisiin ja eriäviin prioriteetteihin ja arvostiriitoihin liittyvät ilmaisut. Koska luontoympäristö ymmärretään yhtenä kilpailevana intressinä muiden joukossa, osoittaa kehys sille tulkitun oman sidosryhmäseman osana organisaation toimintaa (Norton, 2007; Haigh & Griffiths, 2009). Aseman tunnistaminen myös viittaa luontoympäristön laveaan sidosryhmänäkemykseen, jossa luontoympäristön sidosryhmäasema tunnistetaan ja luontoympäristö ymmärretään yhtenä sidosryhmänä muiden joukossa (Starik, 1995; Driscoll & Starik, 2004; Buchholz, 2004).

Koska luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys kertoo siitä, kuinka organisaatiot ymmärtävät ja arvostavat toimintaansa liittyviä intressejä, välittyy sen avulla myös kehysten sisältämä ymmärrys arvostukseen liittyvistä yhteistyön haasteista ja myös arvostiriidoista. Luonto kilpailevana intressinä -kehysten voikin nähdä liittyvän tämän tutkielman teoriassa esitettyyn sidosryhmämäärittelyyn, jossa sidosryhmien asemaa yrityksen näkökulmasta analysoidaan sidosryhmien arvonnun kaavion (Freeman ym., 2007, 24) avulla. Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys kertoo siitä, että luontoympäristö tunnistetaan lavean sidosryhmäseman määritelmän mukaan yhtenä sidosryhmänä muiden joukossa.

Kehys kuitenkin myös korostaa taloudellisten tekijöiden ja rahan merkittävyyttä organisaation toiminnan priorisoinnissa. Näissä korostuksissa luontoympäristön sidosryhmäasema ymmärretään lähes järjestään vähemmän tärkeäksi kuin rahoituksen. Luontoympäristön asema ymmärretään myös yleisesti heikompana kuin muiden sen kanssa kilpailevien intressien asema. Tästä syystä luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys ei kuitenkaan kerro luontoympäristön sidosryhmäaseman ensisijaisuuden ymmärryksestä. Tämä todistaa Näsin (1997) väittämän, että luontoympäristö häviää kilpailun silloin, jos yritysten täytyy arvottaa eri sidosryhmien välillä.

4.3.4 Luontoympäristö säädösten kohteena -kehymuksen merkitys

Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys kertoo siitä, että luontoympäristölle on tunnistettu automaattisesti jonkinlainen merkittävyys sen suhteessa organisaation toimintaan. Kehys heijastaa lainsäädännön ohjauksen sekä moninaisten luontoympäristön asemaan liittyvien tavoitteiden ja ohjelmien vaikutusta organisaation toimintaan. Luontoympäristö säädösten kohteena -kehys kuvaakin nimensä mukaisesti sitä, että luontoympäristön asema ymmärretään organisaation näkökulmasta välillisesti. Tällä tarkoitetaan sitä, että luontoympäristöllä ei ole varsinaisesti omaa asemaa yrityksen näkökulmasta käsin, eikä sen arvoa organisaation toiminnassa itsessään huomioida. Samalla luontoympäristön arvo ja asema välittyy osaksi organisaation toimintaan sitä edustavien säädösten kautta.

Luontoympäristön sidosryhmäasemaa tämänkaltainen välillinen tulkinta ei oikeuta, koska luontoympäristö ei itsessään oikeuta asemaansa, vaan luontoympäristön asema huomioidaan ihmisten laatimien tavoitteiden ja lakien välityksellä. Tulkinta toistaa Gladwinin ym. (1995) sekä Phillipsin ja Reichartin (2000) näkemyksiä, joissa luontoympäristöltä evätään sidosryhmäasema, mutta sillä nähdään jonkinlainen poikkeava asema. Luontoympäristö säädösten kautta -kehys kertoo siitä yhteisestä ymmärryksestä, jossa luontoympäristön poikkeava asema huomioidaan sitä edustavien oikeutettujen organisatoristen sidosryhmien välityksellä. Kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot siis ymmärtävät toimintansa vaikuttavan luontoympäristöön. Luontoympäristön ei voi kuitenkaan itsessään tulkita vaikuttavan vastavuoroisesti organisaatioiden toimintaan, vaan luontoympäristöön liitetyn vaikutuksen ymmärretään aiheutuvan muiden ihmisten laatimien säädösten välityksellä.

4.3.5 Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehysten merkitys

Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys osoittaa sen, kuinka luontoympäristö ymmärretään kaikkialla ja kaikkialle vaikuttavana tahona. Luontoymmärrys liitetään megahaasteisiin ja globaaleihin rakenteisiin, joihin yhden organisaation ei tulkita voivan suuresti vaikuttaa. Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys kuvastaa myös sitä, kuinka luontoympäristön ymmärrykseen liitetään kestävän kehityksen haasteet. Luontoympäristöä ei tulkita yhtenä erillisenä omana sidosryhmänä, vaan luontoympäristön ymmärrys tämän kehysten välityksellä korostaa päinvastoin taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kokonaisuuden painotusta ja vaikutusta kaikkeen toimintaan. Siten kehys heijastaa siten tämän tutkielman teorissa esitellyn sidosryhmien vaihtoehtoisen arvonluonti-kaavion havainnollistamaa tilannetta, jossa sidosryhmät ovat erottamaton osa luontoympäristöä (Laine, 2010). Kun organisaatio ja sen sidosryhmät ymmärretään osana luontoympäristöä, hämärtyvät sidosryhmien arvonluontikaavion luokittelujen rajat. Luontoympäristö pikemminkin tuottaa sidosryhmien välille yhdistäviä linkkejä, ja luontoympäristö liittyy myös sidosryhmien välistä vuorovaikutukseen. Kehys kertoo siitä, että organisaatiota ja sen sidosryhmiä ei ymmärretä luontoympäristöstä irrallisina, vaan luontoympäristön erottamattomana osa.

Luontoympäristöllä on tämän kehysten piirissä merkittävä asema osana kaikkea toimintaan, ja ikään kuin myös kaiken toiminnan yli ja välissä. Luontoympäristö kun ymmärretään tämän kehysten mukaan toiminnan mahdollistajana ja määrittäjänä itsessään. Samalla luontoympäristöä ei voida erottaa muista toiminnan mahdollistajista ja määrittäjistä, kuten taloudelliset ja sosiaaliset tekijät. Tämä määrittelyn epätarkkuus tekee luontoympäristön lokeroinnista johonkin asemaan mahdotonta. Sidosryhmien vaihtoehtoisen näkemyksen kantaa heijastaen luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys ei siis tunnista luontoympäristön sidosryhmäasemaa. Tämä johtuu siitä, että yleisesti muihin sidosryhmiin yhdistetystä sidosryhmien joustavasta luonteesta poiketen, luontoympäristö nähdään tahona, jonka asettamista rajoista ei voi neuvotella. (Kortetmäki ym., 2022). Luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehys kuvaa sen sijaan luontoympäristön vaihtoehtoista näkemystä siitä, kuinka kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot ymmärtävät kaiken organisaation toiminnan tapahtuvan luontoympäristön konseptissa.

4.3.6 Luontoympäristö tulevaisuutena -kehymisen merkitys

Luontoympäristö tulevaisuutena -kehymisen merkitys luontoympäristön sidosryhmäasemalle on kaksijakoinen. Kehys kertoo siitä, kuinka kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot yhtäältä suoraan ymmärtävät luontoympäristölle lavean sidosryhmänäkemyksen mukaisen ensisijaisen sidosryhmäaseman (Starik, 1995; Stead & Stead, 2000; Driscoll & Starik, 2004; Norton, 2007; Haigh & Griffiths, 2009), ja toisaalta myös kieltävät luontoympäristön sidosryhmäaseman ymmärtäessään luontoympäristön sidosryhmäaseman vaihtoehdoisen aseman mukaisesti (Laine, 2010; Kortetmäki ym., 2022).

Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys kertoo yhtäältä siitä, kuinka sidosryhmämäärittelyn lavean näkemyksen mukaisesti luontoympäristön ensisijainen sidosryhmäasema sen kattamalla ymmärryksellä oikeutetaan. Maapallon laajuus kattaa kaikki ihmisten ja organisaatioiden toiminnot, ja luontoympäristö on kaiken alkulähde ja loppusijoituspaikka. Täten luontoympäristö ymmärretään perimmäisenä ja ensisijaisena sidosryhmänä (Stead & Stead, 2000). Tämänkaltaiseen ymmärrykseen viitataan kehymisen tulevaisuuden elämää ja maailman parantamista kuvaavissa yksinkertaistetuissa ilmaisissa. Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys toistaa kuitenkin toisaalta myös luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena -kehymisen tulkintaa, jonka mukaan kaikki sidosryhmät ovat erottamaton osa luontoympäristöä (Laine, 2010). Siten luontoympäristölle ei kehymisen piirissä oikeuteta sidosryhmäasemaa, vaan luontoympäristönsidosryhmäasema ymmärretään sidosryhmämäärittelyn vaihtoehdoisen näkemyksen mukaisesti. (Laine, 2010; Kortetmäki ym., 2022.)

Tämänkaltaisen ymmärrys ilmenee kehymisen tiivistetyissä ilmauksissa, jotka vittaavaat kestäväan tulevaisuuteen ja tilivelvollisuuteen tuleville sukupolville. Kun organisaation toiminta ymmärretään vaikuttavan tulevaisuuden ympäristöön ja tulevaisuuden maailmaan, on ilmeistä, että luontoympäristölle ei määritellä mitään yhtä tiettyä sidosryhmäasemaa. Samalla luontoympäristö kuitenkin ymmärretään erottamattomana osana jokaista tunnistettua sidosryhmää sekä näiden välisiä suhteita. Maapallon tulevaisuus -kehys kertoo siitä, että luontoympäristön ymmärretään liittyvän sidosryhmä arvonluonti -kaavioihin (Freeman ym., 2007, 24). Kehymisen kuvaama ymmärrys luontoympäristön sidosryhmäasemasta ei kuitenkaan varsinaisesti mahdu tai istu minkään sidosryhmänäkemyksen piiriin. Kehymisen tulkinta voi jopa keikauttaa koko sidosryhmämäärittelyn Waddockin (2011) mukaisesti pääläelleen, kun kaikki muut tahot ja toimijat nähdäänkin itse Gaian, eli luontoympäristön, sidosryhminä.

4.3.7 Kehysten merkityksen yhteenveto

Kehysten havainnollistama ymmärrys luontoympäristön asemasta joko resurssina, tahdin määrittäjänä, kilpailevana intressinä, säädösten kohteena, kompleksisena kokonaisuutena tai maapallon tulevaisuutena kertoo luontoympäristön monin paikoin vaikeasti hahmotettavasta ja yleistajuisesti tulkinnasta. Kehykset havainnollistavat sitä, kuinka luontoympäristö ilmenee pääosin jokseenkin välillisesti organisaation tämänhetkistä toimintaa edesauttavana ja haittaavana tekijänä, tai sen toiminnan tulevaisuuden vaikutuksena ja seurauksena. Luontoympäristöä ei juurikaan ymmärretä nykyhetken konkreettisena toimijana muiden sidosryhmien tapaan. Tutkimusaineiston perusteella määritellyt semanttiset kehykset siis kertovat siitä, että kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa eivät suoraan tunnista luontoympäristöä yhtenä organisaation sidosryhmistä. Tämä siitä huolimatta, että tutkimuksen haastatteluaineisto on kerätty nimenomaisesti sidosryhmävuorovaikutuksen teeman alla.

Luontoympäristö resurssina ja luontoympäristö tahdin määrittäjänä -kehykset pohjautuvat molemmat voimakkaasti luontoympäristön käyttösuhteeseen. Kehykset eroavat kuitenkin siinä, kuinka paljon omaa ääntä kehysten perusteella luontoympäristöllä itsellä tulkitaan olevan. Kun luontoympäristö nähdään pelkkänä resurssina, sen ei nähdä vaikuttavan organisaatioon vastavuoroisesti, eikä luontoympäristöllä näin ollen koeta olevan sananvaltaa sen käytön suhteen. Silloin luontoympäristön tulkitaan vaikuttavan luonnon resursseihin vain välillisesti luonnonvaroina, mutta ei resurssien käyttöä hallinnoivana tekijänä tai tahona. Kun luontoympäristö puolestaan ymmärretään tahdin määrittäjänä, on luontoympäristön suora valta ja vaikutus myös luonnonvarojen käyttöön ymmärretty. Luontoympäristö on tällöin edelleen myös resurssi, mutta samalla myös resurssien käyttöä osaltaan hallinnoiva taho. Tällöin korostuu myös organisaation luontoympäristöstä riippuvainen asema.

Luontoympäristön suoraan vaikutukseen viittaa myös luontoympäristö tulevaisuutena -kehys, joka kertoo siitä, kuinka luontoympäristön käytön tulevaisuusvaikutukset ymmärretään hyvin selvästi. Kehys ei varsinaisesti kuitenkaan kerro luontoympäristön nykyhetken sidosryhmäasemasta. Kehyksellä viitataan luontoympäristön sidosryhmäasemaan nimenomaisesti ensisijaisena sidosryhmänä, mutta samalla luontoympäristön kaiken kattava ominaisuus liittää sen vaihtoehtoisten sidosryhmänäkemyksen joukkoon. Niiden mukaan yksittäinen sidosryhmärooli on luontoympäristön tapauksessa kuitenkin ikään kuin liian vähän. Luontoympäristön roolin tai sidosryhmäaseman määrittelyn haaste kuvastuu myös

luontoympäristö kompleksisena kokonaisuutena kehyksessä. Kehys kertoo juuri siitä, kuinka luontoympäristöä on vaikea määritellä. Tästä syystä on myös sen asema organisaation näkökulmasta vaikea määritellä.

Luontoympäristö kilpailevana intressinä -kehys onnistuu parhaiten tasapäästämään luontoympäristön muiden organisaation sidosryhmien joukossa. Koska luontoympäristö lähtökohtaisesti ymmärretään yhtenä kilpailevana intressinä muiden joukossa, on luontoympäristön sidosryhmäasema organisaation toiminnassa tunnistettu lavean sidosryhmänäkemyksen mukaisesti. Kehys kertoo kuitenkin siitä, että luontoympäristön sidosryhmäasema on varsin heikko, kun se kilpailee muiden intressien kanssa. Kehyksen tulkinta asettaisi tutkielman teoriassa esitellyn Freemanin ym. (2007, 24) sidosryhmien arvonluonti -kaaviossa rahoittajat sisemmälle ensisijaisten sidosryhmien kehälle ja luontoympäristön ulommalle toissijaisten sidosryhmien kehällä. Vaikka luontoympäristö ymmärretään kilpailevana intressinä -kehysten kautta organisaation sidosryhmänä, näyttäytyy sen sidosryhmäasema heikkona. Siten kehys kertoo ymmärryksestä, joka yhtyy luontoympäristö resurssina -kehystenä tulkintaan. Luontoympäristöllä on selvä asema organisaation toiminnassa, mutta luontoympäristön käyttöä sanellaan luontoympäristön itsensä ulkopuolelta. Näin sidosryhmäseman määritelmän mukainen vastavuoroinen vaikutus organisaation toimintaan ei juurikaan käytännössä todennu, vaan kehys kertoo luontoympäristön välillisestä vaikutuksesta toisten tahojen tai toimijoiden kautta.

Samanaikaisesti organisaation toiminnan suhde luontoympäristöön ymmärretään niin tärkeän, että luontoympäristöä tulkitaan myös säädösten kautta. Jotta luontoympäristö ei häviäisi kamppailua resurssin tai kilpailevan intressin asemassaan, tulkitaan säädösten suojaavan luontoympäristön ainutlaatuista asemaa. Luontoympäristö tulevaisuutena -kehys heijastaakin osaltaan sitä, että luontoympäristön kopleksinen kokonaisuus vaatii tuekseen säädöksiä. Luontoympäristö säädösten kautta -kehys kertoo siitä, että luontoympäristön asema tulee jollain lailla suojatuksi. Luontoympäristö on siis merkittävä resurssi, jota voidaan käyttää vapaasti. Toisaalta luontoympäristö myös määrää käytölle jonkin tahdin, eritoten kun käytön tulevaisuuden vaikutukset huomioidaan. Luontoympäristö on kuitenkin niin kompleksinen kokonaisuus, että sen huomiointiin tarvitaan säädöksiä, jotka sitten itsessään tekevät luontoympäristöstä organisaation kannalta kilpailevan intressin.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Tutkimuksen johtopäätökset

Tämän tutkielman tavoitteena on herättää kiinnostusta luontoympäristön asemaa kohtaan kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa. Tutkielma on kiinnostunut siitä, miten luontoympäristön asema ilmenee eri sidosryhmänäkemyksen perusteella, sekä erityisesti siitä, kuinka luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa. Tämä tutkielma pyrkii osaltaan vastaamaan juuri tähän tieteellisen tutkimuksen tarpeeseen. Kiertotalouden ja sidosryhmäteorian viitekehyksessä, sekä laadullisen kehysanalyysin avulla, tutkielma vastaa tutkimuksen pääkysymykseen: *Miten luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa?*

Tutkielman ensimmäiseen alakysymykseen vastataan havainnollistamalla tutkielman teoriassa niitä vaihtoehtoisia tapoja, joilla luontoympäristön sidosryhmäasema ymmärretään aiheen aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Tutkielman teoriassa perehdytään ensin aiempaan luonto sidosryhmänä -kirjallisuuteen pyrkimyksenä ymmärtää laajemmin niitä tapoja ja lähtökohtia, joita luontoympäristölle on sidosryhmäkontektissa aiemmissa yhteyksissä annettu. Aiemman kirjallisuuden pohjalta tutkielman teoriassa on esitetty kolme vaihtoehtoista hahmotelmaa, joissa luontoympäristöllä on oma asema sidosryhmien arvonnun -kaavion (Freeman ym., 2007, 24) osana. Hahmotelmat pohjautuvat tämän tutkielman teoriassa esitellyn aiheen aiemman kirjallisuuden näkemyksiin siitä, millainen asema luontoympäristölle organisaation toiminnassa kuuluu. Vaihtoehtoisten hahmotelmien avulla myös havainnollistetaan sitä, mitä luontoympäristön sidosryhmäaseman oikeuttaminen näissä tapauksissa organisaation kannalta merkitsee. Kaikkia hahmotelmia yhdistää se, että luontoympäristön asema on niissä tehty yrityksen kannalta huomioitavaksi.

Tutkielman toiseen alakysymykseen vastataan puolestaan laadullisen tutkimuksen toteutuksella. Induktiivisen empiirisen kehysanalyysin keinoin tunnistetaan tutkimusaineistosta semanttisia ymmärryksestä kertovia kehyksiä. Tutkimuksen tuloksena määritellyt kehykset, eli tulkinnan kehikot, kertovat siitä, miten kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa luontoympäristön toiminnassaan ymmärtävät. Kehysten pohjalta ilmenee, että luontoympäristö ymmärretään joko resurssina tai tahdin määrittäjänä, tai vaihtoehtoisesti muiden tahojen ja

prioriteettien kanssa kilpailevana intressinä. Luontoympäristö ymmärretään myös organisaation toimintaan liittyvien säädösten kohteena, sekä luontoympäristön monitahoista ominaisuutta korostaen kompleksisena kokonaisuutena tai maapallon ja elämän tulevaisuutena. Yhteistä kaikille kehyksille on se, että luontoympäristön ymmärrys ilmenee niissä pääosin vain välillisesti. Luontoympäristö tulkitaan sidosryhmien puheessa lähtökohtaisesti jonkin toisen aiheen välityksellä, jolloin käsitys luontoympäristön käsitteen ymmärryksestä itsenäisenä tahona tai toimijana jää monin paikoin epätarkaksi ja yleistajuiseksi. Nämä laadullisen tutkimuksen toteutuksella määritellyt kehykset kertovat siitä, miten kiertotalouden mukaiseen toimintaan sitoutuneet organisaatiot Suomessa luontoympäristön kollektiivisesti ymmärtävät.

Lopuksi, tutkimustulosten kertomaa ymmärrystä luontoympäristöstä jäsennetään aiemman luonto sidosryhmänä -kirjallisuuden avulla. Heijastamalla analyysin tuloksia aiempaan tutkimukseen päädytään tässä tutkielmassa esittämään seuraavat kolme merkittävää johtopäätöstä luontoympäristön sidosryhmäasemaan liittyen.

Tämän tutkielman ensimmäisenä johtopäätöksenä esitetään, että:

Vasta sisällyttämällä luontoympäristö sidosryhmien arvonluonnin -kaavion osaksi, tulee luontoympäristön vastavuoroinen vaikutussuhde kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden toimintaan tunnistetuksi.

Tämän tutkielman analyysin tuloksena on esitetty, että kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa eivät tunnista luontoympäristön suoraa sidosryhmäasemaa. Tutkimuksen tuloksena määritellyt kehykset kertovat sellaisesta ymmärryksestä, jossa luontoympäristön asemaa ei tunnisteta yhtenä organisaation sidosryhmistä. Lavean sidosryhmänäkemyksen mukaan sidosryhmä on jotakin, joka vaikuttaa yrityksen toimintaan, ja johon yrityksen toiminta vaikuttaa (Driscoll & Starik, 2004; Haigh & Griffiths, 2009; Norton, 2007; Phillips & Reichart, 2000; Starik, 1995). Tämän tutkimuksen perusteella muodostetut kehykset kertovat siitä, että kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa kyllä ymmärretään organisaatioiden toiminnan vaikutus luontoympäristöön, mutta samaan aikaan ei ymmärretä luontoympäristön vaikutusta organisaatioiden toimintaan. Luontoympäristöä ei myöskään ymmärretä itsearvoisena toimijana, jolla on itsessään sidosryhmämääritelmän mukainen vastavuoroinen vaikutussuhde organisaatioon.

Vaikka luontoympäristölle ei kehysten perusteella tunnisteta sidosryhmäasemaa, kertovat kehykset kuitenkin luontoympäristön jonkinlaisen aseman ymmärryksestä. Toisin sanoen,

luontoympäristön tulkitaan liittyvän organisaation toimintaan, mutta tuota liitosta ei tunnusteta, koska sitä ei olla määritelty. Tästä johtuen kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa ymmärtävät luontoympäristön aseman lähinnä välillisesti jonkin toisen toimijan tai tahon välityksellä. Tutkimuksen tulokset heijastavatkin tämän tutkielman teorian havaintoja siitä, kuinka luontoympäristön asema osana yritysten toimintaa tulee näkyväksi vasta, kun luontoympäristölle oikeutetaan asema Freemanin (2007, 24) sidosryhmien arvonluonnin -kaaviossa. Tätä tukevat myös tutkimuksen tuloksena muodostetut kehykset, jotka osoittavat, että sekä luontoympäristö itsessään, että sen asema organisaation toiminnassa, ymmärretään jokseenkin abstraktisti.

Mitään yhtä tai pysyvää vastausta siihen, mihin kohtaa sidosryhmien arvonluonti -kaaviota luontoympäristö tulisi sijoittaa, eivät kehykset kuitenkaan anna. Kehykset kertovat, kuinka luontoympäristö ymmärretään joko yhtenä sidosryhmänä toisten joukossa, tai ensisijaisena sidosryhmänä muiden edellä. Luontoympäristön sidosryhmäasema on siten riippuvainen kunkin kehyksen painottamasta tulkinnasta. Luontoympäristö ymmärretään yhtä lailla myös koko sidosryhmämäärittelyn ja kaikenlaisen lokeroinnin ulkopuolisena tahona tai toimijana. Tällöin luontoympäristö tulkitaan kaikkia muita sidosryhmiä sekä organisaatiota yhtäältä ympäröivänä ja toisaalta yhdistävänä elementtinä. Kussakin tapauksessa luontoympäristö voidaan kuitenkin sisällyttää sidosryhmien arvonluonnin -kaavioon (Freeman ym, 2007, 24) osaksi, kuten tämän tutkielman teoriassa on havainnollistettu. Kun luontoympäristö sijoitetaan samaan arvonluonnin-kaavioon organisaation ja sen sidosryhmien kanssa, tehdään luontoympäristön kaaviosta puuttuva asema näkyväksi. Luontoympäristön vastavuoroinen vaikutussuhde kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa organisaation kannalta ilmenee siten vasta arvonluonnin mallin osana. Tällöin myös luontoympäristön arvo itsessään tulee näkyväksi.

Tämän tutkielman ensimmäinen johtopäätös vahvistaa aiemman kirjallisuuden väitteen siitä, että sidosryhmäteoria ei tunnista luontoympäristölle sitä arvoa, jota luontoympäristön tulkintakehikot siihen välillisesti liittävät (Starik, 1995; Haigh & Griffiths, 2000; Driscoll & Starik, 2004; Norton, 2007). Luontoympäristön sidosryhmämäärittelyä puuttuva asema kertoo siitä, että luontoympäristö ei ole kaavioon perusteella yrityksen arvonluonnin kannalta huomioitava. Tämä siitä huolimatta, että tämän tutkimuksen kehysanalyysin tulokset kertovat luontoympäristön arvon välillisestä ymmärryksestä. Tämä epäsuhta vastaa ajatuksia siitä, kuinka sidosryhmäkäsityksen määrittely johtaa itse määrittelyn ongelman syntyyn (Tallberg ym.,

2021; Buchholz, 2004, 130–134). Kun sidosryhmät on määritelty inhimillisiksi tahoiksi, on silloin virheellisesti erotettu ihmiset ja luontoympäristö (Buchholz, 2004, 130–134). Tämä johtaa siihen, että myös luontoympäristö on virheellisesti erotettu organisaatioiden toiminnasta. Väite vahvistuu tämän tutkimuksen kehysanalyysin tuloksissa, jotka kertovat luontoympäristön arvon välillisestä ymmärryksestä. Tämä tutkielma korostaa, että luontoympäristön asemointi osana sidosryhmien arvonluonnin -kaaviota on luontoympäristön arvostuksen kannalta merkittävä tekijä.

Tämän tutkielman toisena johtopäätöksenä esitetäänkin, että:

Kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa ymmärtävät luontoympäristön ensisijaisesti taloudellisen hyödyn näkökulmasta.

Tämän tutkielman ensimmäinen johtopäätös osoittaa, kuinka luontoympäristön puuttuva asema sidosryhmien arvonluonnin -kaaviossa johtaa siihen, että luontoympäristön suoraa arvoa ei tunnusteta. Tutkimuksen tuloksena määritellyt kehykset eivät kerro siitä, että luontoympäristöä ymmärrettäisiin arvona itsessään, vaan luontoympäristön arvostus ilmenee välillisesti. Lähimmäksi itsearvostuksen tulkintoja luontoympäristö liitetään, kun sen tulkitaan aiheuttavan intressiristiriitoja organisaation ja sen muiden sidosryhmien väliselle toiminnalle. Luontoympäristön ajatellaan tällöin kilpailevan organisaatioiden muiden prioriteettien kanssa. Tällöinkin luontoympäristö häviää vertailussa muille arvoille. Näissä vertailuissa korostuu lähtökohtaisesti talouden painoarvo.

Luontoympäristön arvo ymmärretään kehysten pohjalta pääosin välinearvona. Luontoympäristön merkitys korostuu resurssina ja luonnonvarana, eli organisaation käytön kohteena. Luontoympäristön ymmärrys talouden välineenä liittyy yhtäläillä kehyksiin, joissa luontoympäristön tulkitaan säätelevän sen käyttötahtia, kuin niihin, joissa luontoympäristö tulkitaan tulevaisuuskuvina. Kaikissa kehyksissä korostuu ajatus siitä, että luontoympäristöä hyödynnetään talouden tarpeisiin. Hyötykäyttö vain aiheuttaa vaihtelevia seurauksia nykyhetkeen tai tulevaan, ja myös luontoympäristön mahdollisuus säädellä tuota käyttöä vaihtelee. Myös silloin, kun luontoympäristö ymmärretään kilpailevana intressinä tai säädösten kohteena, korostuu luontoympäristön ymmärrys liittyen sen hyödyntämiseen. Siten, vaikka luontoympäristöä hyödynnetään nimenomaisesti rahallisen talouden arvon saavuttamiseksi, ei luontoympäristön ymmärretä liittyvän suoraan siitä saadun taloudellisen arvon saavuttamiseen.

Kehysten kertoma hyödykenäkökulma osoittaa, kuinka kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa tulkitsevat luontoympäristön sen taloudellisen hyödyn näkökulmasta. Luontoympäristön itsearvoa ei tunnisteta kiertotalouden mukaisessa toiminnassa, vaikka kehykset kertovat luontoympäristön välillisestä arvostuksesta. Tämän epäsuhtaan voi nähdä johtuvan siitä, että luontoympäristön organisaation toimintaa mahdollistamaa arvoa ei ymmärretä, kun organisaation ei ymmärretä toimivan yhteydessä luontoympäristön kanssa.

Tämän tutkielman kolmantena ja viimeisenä johtopäätöksenä esitetäänkin, että:

Organisaatio ja sen sidosryhmät eivät ole koskaan irrallisia luontoympäristöstä, vaan sen erottamaton osa.

Tämän tutkimuksen tuloksena määritellyt kehykset eivät kerro kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden ymmärtävän luontoympäristön sidosryhmäasemaa niiden toiminnan osana. Kehykset kertovat kuitenkin luontoympäristön sidosryhmäaseman välillisestä ymmärryksestä. Tämänkaltaista välillistä ymmärrystä tunnustetaan jokaisen kehyksen välityksellä, ja usein useamman kehyksen toisiinsa limittyvällä samanaikaisella tulkinnalla. Vaikka luontoympäristöä ei ymmärretä suoraan sidosryhmäksi, sidosryhmiksi ymmärretään luontoympäristön etuja ajavat organisatoriset edustajat, kuten lainsäädännölliset tahot ja ympäristöjärjestöt. Vastaavasti, vaikka luontoympäristöä ei ymmärretä sidosryhmäksi, ymmärretään kuitenkin luontoympäristön asema tulevien sukupolvien tulevaisuuden elinympäristönä. Ja vaikka luontoympäristöä ei tulkita sidosryhmäksi, tulkitaan luontoympäristön asema välillisesti muiden sidosryhmien kautta.

Tutkimuksen tuloksena määriteltyjen kehysten merkitys luontoympäristön välillisestä ymmärryksestä on siten osoitettu luontoympäristön sidoryhmäaseman kannalta merkittäväksi. Kehysten kertoma välillinen ymmärrys osoittaa sen, että luontoympäristöä ei voida koskaan erottaa organisaatiosta tai sen muista sidosryhmistä (Laine, 2010). Inhimilliset sidosryhmät ovat aina olemassa jokseenkin erottamattomana osana luontoympäristöä (Kortetmäki ym., 2021; Waddock, 2011).

Tämän tutkimuksen tuloksena määritellyt kehykset kertovatkin siitä, kuinka luontoympäristön ymmärretään liittyvän kaikkeen organisaatioiden toimintaan. Liitos tunnustetaan sekä silloin, kun luontoympäristön asema ymmärretään nimenomaan sidosryhmäasema, että silloin, kun luontoympäristön asema ymmärretään jonkin toisen sidosryhmän välityksellä. Kehykset kertovat myös siitä, kuinka luontoympäristön monitahoinen ja kaikkialla samanaikaisesti

vaikuttava ominaisuus johtaa sen ymmärrykseen myös sidosryhmämääritelmien ulkopuolisena tahona tai toimijana. Huolimatta siitä tunnustetaanko tai oikeutetaanko kehysten perusteella luontoympäristölle varsinaista sidosryhmäasemaa, kertovat kehukset siitä, että luontoympäristön ymmärretään liittyvän organisaatioiden toimintaa. Tämä viittaa siihen, että luontoympäristöllä nähdään olevan jokin asema organisaatioiden toiminnassa, mutta tuo asema on vielä suurelta osin määrittelemätön.

Tämän tutkimuksen tuloksena muodostetut kehukset kertovat siten siitä, että kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa ymmärtävät luontoympäristön liittyvän kaikkeen kiertotalouden mallin mukaiseen toimintaan. Kehukset kertovat myös siitä, että kiertotalouden mallin mukaista toimintaa ei voida erottaa luontoympäristöstä, sillä organisaatiot ja sen sidosryhmät eivät ole koskaan irrallisia luontoympäristöstä. Tämä siitä huolimatta, että luontoympäristön asema on vielä jäänyt huomiotta.

Jotta luontoympäristön asema ja siihen liitetty arvo tulisi huomioiduksi, tulee luontoympäristö sisällyttää sidosryhmien arvonluonnin -kaavion osaksi. Näin myös luontoympäristön vastavuoroinen vaikutussuhde kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden toimintaan tulee tunnistetuksi. Kun luontoympäristön vaikuttavuus myös organisaatioiden toimintaan tunnustetaan, laajenee luontoympäristön ymmärrys pois pelkästä talouden hyötynäkökulmasta. Näin tämän tutkielman johtopäätökset osoittavat sen, kuinka luontoympäristön sidosryhmäaseman tunnistaminen yrityksen toiminnan osana auttaa aidosti kestävän kehityksen turvaamisessa.

5.2 Tutkimuksen merkitys

Tämä tutkielma pyrkii lisäämään tietoa luontoympäristön asemasta osana kiertotalouden mallin mukaiseen toimintaan sitoutuneita organisaatioita Suomessa. Tutkielma on kiinnostunut sekä siitä ymmärryksestä, jota luontoympäristöön liitetään, että siitä, kuinka luontoympäristön ymmärrys vaikuttaa luontoympäristön asemaan organisaatioiden sidosryhmämäärittelyissä.

Tutkimuksen tieteellinen merkittävyys ilmenee siinä, että tutkimuksen avulla todistetaan, kuinka luontoympäristön sidosryhmäasema vaikuttaa Freemanin ym. (2007, 24) sidosryhmien arvonluonnin -kaavioon. Tutkimus osoittaa, kuinka yrityskeskeisestä näkökulmasta tarkasteltuna luontoympäristö on ihmislähtöisen toiminnan ulkopuolinen taho, jolla ei ole

suoranaista vaikutusta organisaation toimintaan (mutta johon organisaation toiminta kuitenkin yksipuolisesti vaikuttaa). Tutkimuksen johtopäätöksillä osoitetaan myös se, kuinka luontoympäristön ja organisaation vastavuoroisen vaikutussuhteen ymmärtämiseksi, tulee luontoympäristö sisällyttää sidosryhmien arvonluonnin kaavioon. Lopuksi johtopäätökset osoittavat sen, kuinka luontoympäristön arvon toteutuminen yrityksen näkökulmasta katsoen riippuu luontoympäristön sijoittamisesta sidosryhmien arvonluonnin -kaavioon (Ibid).

Tässä tutkielmassa pyritään myös lisäämään ymmärrystä siitä, tunnistavatko kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa luontoympäristön aseman yhtenä sidosryhmänään. Sekä tutkielman kirjallisuuden pohjalta muodostetut havainnot luontoympäristön mahdollisista sidosryhmäasemista, että tutkimuksen tuloksena määriteltyjen semanttisten kehysten merkitys luontoympäristön sidosryhmäasemalle, tukevat osaltaan molemmat tutkielman käytännön merkityksellisyyttä. Tutkielma osoittaa, kuinka kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa eivät tunnista luontoympäristön sidosryhmäasemaa. Sen sijaan kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioiden toiminnassa Suomessa luontoympäristö ymmärretään välillisesti muiden tekijöiden vaikutuksella. Luontoympäristö myös ymmärretään voimakkaasti resurssinäkökulmasta.

Koska luontoympäristön sidosryhmäaseman tunnistamisen yrityksen toiminnan osana, on osoitettu auttavan aidosti kestävä kehityksen turvaamisessa (Schaltegger ym., 2019; Hörisch ym., 2014), todentuu tämän tutkimuksen merkittävyys niin tieteellisestä kuin käytännön näkökulmasta. Tutkimuksen pyrkimyksellä tuottaa uutta tietoa luontoympäristön asemasta kiertotalouden edelläkävijäyrityksissä Suomessa, tukee tutkimus osaltaan aidosti kestävä kehityksen toteutumista kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa.

5.3 Tutkimuksen arviointi

Laadullisen tutkimuksen arviontiin ei ole olemassa yhtä yksiselitteistä ohjetta. Tuomen ja Sarajärven (2018, 163) mukaan laadullisessa tutkimuksessa onkin syytä arvioida tutkimuksen kokonaisuutta, jolloin painottuu sen sisäinen johdonmukaisuus. Tutkimuksen kannalta tärkeintä on, että tutkija tuntee hyvää tutkimuskäytäntöä ohjaavat säännöt ja sisäistää siihen sisältyvät kriteerit (Ibid, 151). Laadullista tutkimusta arvioidaan yleisesti uskottavuuden, luotettavuuden ja eettisyyden toteutumisen perusteella. Ensiksi, uskottavuudella viitataan aineiston

asianmukaiseen keräämiseen, huolelliseen analysoitiin ja tutkimustulosten hyväksyntään. Toiseksi, luotettavuus tarkoittaa sitä, että tutkimuksen toteuttamisessa ja tutkimusongelmaan vastaamiseksi on tutkimuksen jokaisessa vaiheessa valittu ja käytetty oikeanlaisia ja perusteltuja lähestymistapoja ja menetelmiä. Kolmanneksi, eettisyydellä puolestaan tarkoitetaan eettisten periaatteiden noudattamista läpi tutkimusprosessin niin, että tutkimuksen menetelmät ja analyysitavat voisivat toimia minkä tahansa hyvin tehdyn tutkimuksen ohjenuorina. Näin ollen koko tutkimusprosessin kattava arvioiminen, mahdollisten rajoitteiden tunnistaminen sekä niiden mahdollisimman tarkka kuvaaminen ovat tutkimuksen kannalta keskeisiä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 118–122; Aaltio & Puusa, 2020.)

Laadullisen tutkimuksen pyrkimys syvällisen ymmärryksen tuottamiseen tutkitusta ilmiöstä (Syrjäläinen ym., 2007, 8) vastaa myös tämän tutkimuksen päämäärää. Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä siitä, miten kiertotalouden edelläkävijäorganisaatiot Suomessa ymmärtävät luontoympäristön aseman. Siitä syystä valittua laadullista tutkimusmenetelmää voidaan pitää asianmukaisena menetelmänä tutkimuksen toteuttamiseen.

Aaltion ja Puusan mukaan (2020, 170) laadullisen tutkimuksen uskottavuutta lisää tutkimuksen objektiivisuuteen eli puolueettomuuteen pyrkiminen. Tämä tutkimus hyödyntää CICAT2025 - tutkimushankkeen valmiiksi tuottamaa aineistoa, joka kattaa 26 tutkimushankkeen vuoden 2021 aikana toteuttamaa kiertotalouden edelläkävijöorganisaation haastattelua. Tässä tutkimuksessa ei ole vaikutettu tutkimusaineiston muodostukseen, vaan tutkimuksen lähtökohtana on valmiin aineiston puolueeton tarkastelu. Tutkimuksen uskottavuutta on pyritty lisäämään myös sillä, että tutkimus kattaa kaikki vuoden 2021 aikana toteutetut haastattelut. Koko vuoden haastattelut kattavan otannan avulla on pyritty eliminoimaan vain osan aineistosta valintaan liittyvä subjektiivisuuden, eli puolueellisuuden mahdollisuus. Haastatteluaineisto on myös läpikäyty tutkimuksen aikana kokonaisuudessaan kolmeen otteeseen ja siihen huolellisesti perehtyen. Tällä on pyritty välttämään vastausten väärinymmärrys tai vääränlainen tulkinta tutkimuksen aikana.

Haastatteluaineiston toistuvalla läpikäynnillä on pyritty myös huomioimaan sekä välttämään virheiden mahdollisuus. Aineistosta tehtyjen lainausten löydösten tiukalla läpikäynnillä on karsittu kaikki poiminta, joka ei vastaa suoraan tutkimuskysymyksiin. Laadullisen analyysin varmentamiseksi on tässä vaiheessa käytetty apuna myös tutkimuksen metodologiassa lyhyesti esiteltyä määrällistä taulukointia. Määrällisen tutkimuksen avulla laadullisessa tutkimuksessa on pyritty korostamaan kriittistä asennetta tulosten analysoinnissa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Määrällisen tutkimuksen avulla on varmistuttu siitä, että aineiston analysointi keskittyy vain suoraan tutkimukseen viittaaviin termeihin ja niihin liitettyyn merkitykseen. Määrällinen tutkimus vahvistaa siten valitun laadullisen tutkimusmenetelmän luotettavuutta. Käytettyjen menetelmien oleellisuus tutkittavan aiheen kannalta onkin merkityksellistä juuri tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi (Hirsjärvi ym., 2009).

Myös tutkimustulosten toistettavuus kertoo niiden luotettavuudesta (Hirsjärvi ym., 2009). Reliabiliteetilla eli luotettavuudella tutkimuksen yhteydessä tarkoitetaan yleisesti mittaustulosten toistettavuutta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 119) eli tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia (Hirsjärvi ym., 2009). Tässä tutkielmassa reliabiliteetti ilmeneekin haastateltujen vastauksista analyysin avulla hahmoteltujen ja määriteltyjen yhteisen ymmärrystä kuvaavien kehysten välityksellä. Tutkimuksen aikana aineistosta poimitut toistuvat tulkinnat on esitetään tutkimuksen tuloksina tulkintakehikoiden eli kehysten välityksellä. Kehysten määrittelyn prosessi on pyritty kuvaamaan mahdollisimman läpinäkyvästi ja yksityiskohtaisesti, jotta tutkimus on tarvittaessa myös toistettavissa.

Uskottavuuden ja luotettavuuden lisäksi myös tutkimuksen eettisyys on keskeinen hyvän tutkimuksen kriteeri (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 253). Tutkimuksesta ei myöskään saa aiheutua haittaa sen kohteelle tai muille tutkimukseen liittyville toimijoille, vaan tutkimuksella tulee pyrkiä saamaan aikaan hyviä asioita (Aaltio & Puusa, 2020, 172).

Tämän tutkimuksen eettisyys on pyritty varmistamaan noudattamalla tieteellistä rehellisyyttä, huolellisuutta ja avoimuutta tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa. Aineiston valinnan eettisyys on varmennettu valitsemalla koko vuoden haastatteluaineiston kattava otanta. Otannalla on pyritty varmistamaan kaikkien tulosten puolueeton ja tasapuolinen kohtelu sekä avoin analyysi. Samoin on pyritty varmistamaan analyysin pohjalta muodostettujen tulosten mahdollisimman hyvä yleistettävyyys ja toistettavuus. Tutkimuksen tieteellinen tunnustus ilmenee puolestaan kaikkien työssä hyödynnettyjen lähteiden huolellisella ja tarkalla kirjaamisella.

Tämän tutkimuksen keskeisin rajoite liittyy tutkimuksen haastattelukysymyksiin. Koska tässä tutkimuksessa käytettiin valmista aineistoa, ei tutkimuksella voitu vaikuttaa ennalta laadittuihin haastattelukysymyksiin, eikä esimerkiksi esittää haastateltaville lisäkysymyksiä. Tämän tutkimuksen kannalta keskeisiä tutkimuskysymyksiä ei siten oltu haastateltavilta suoraan kysytty, eivätkä haastatellut voineet niihin suoraan vastata. Laadullisen tutkimuksen on kuitenkin osoitettu soveltuvan erityisen hyvin juuri sellaiseen tutkimukseen, jossa tutkittavia

asioita ei ole haastatelluilta suoraan kysytty, sillä laadullinen tutkimus itsessään mahdollistaa olemassa olevien vastauksien analysoinnin ja tulkitsemisen tiedon saamiseksi (Hirsjärvi ym., 2009, 161). Karvosen (2000, 80) mukaan laadullisen tutkimuksen tehtävänä voisikin olla juuri lausumattoman, mutta toimivan tietämyksen tuominen julki. Vaikka tämän tutkimuksen kysymyksiin on etsitty vastauksia aineiston kattavan ja yksityiskohtaisen analyysin avulla, saattavat tutkimustulokset poiketa siitä, että tutkimuskysymykset olisi esitetty haastatelluille suoraan. Myös haastateltujen luontoympäristöön liittyvän ymmärryksen perusteella määritellyt kehykset voisivat poiketa erilaisen haastatteluiden kysymyksenasettelun johdosta.

5.4 Jatkotutkimusehdotukset

Tämä tutkielma tarkastelee luontoympäristön ymmärrystä kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa. Tutkielman tuottaa yleiskuvan niistä näkemyksistä, joilla luontoympäristön sidosryhmäasemaa sidosryhmäteorian piirissä käsitellään. Tutkimuksen tuloksena määritellyt kehykset puolestaan kertovat siitä, miten luontoympäristön asema ymmärretään kiertotalouden edelläkävijäorganisaatioissa Suomessa. Tutkimus avaa aihetta luontoympäristön sidosryhmäaseman lisätutkimukselle kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa Suomessa.

Tämän tutkielman kannalta keskeistä kysymystä luontoympäristön sidosryhmäasemasta ei oltu haastateltavilta suoraan kysytty, joten luontoympäristön asemaan liittyvää puhetta löytyi aineistosta vain vähän. Jatkotutkimuksena olisi mielekäästä kysyä suoria luontoympäristön sidosryhmäasemaan viittaavia kysymyksiä. Suoran tutkimuskysymyksen vastaamisen avulla voitaisiin tutkia luontoympäristöön liittyvää ymmärrystä kohdistetusti yksityiskohtaista tulkintaa tuottaen. Suoraan tutkimusaiheesta kysyttäessä poistuisi kuitenkin aineistolähtöisen induktiivisen analyysin etu paljastaa aineistosta myös odottamattomia seikkoja (Hirsjärvi ym., 2009, 155). Kohdistetumpi tutkimus voisi kuitenkin mahdollistaa syvällisemmän tiedon kartuttamisen luontoympäristön aseman tutkimusaiheesta.

Laajemman ymmärryksen saavuttamiseksi voisi aiheuttatulevaisuudessa tutkia myös laajemmalla otosjoukolla. Koska tämä tutkimus rajautui vain yhden vuoden 2021 aineistoon, tutkimusotannon laajentaminen myös muiden vuosien haastatteluaineistoihin toisi tuloksiin suurempaa yleistettävyyttä. Useamman vuoden kattava pitkittäistutkimus mahdollistaisi myös tilanteiden ja ymmärryksen muuttumisen taltioinnin sekä vertailututkimuksen, mitkä nopeasti

kehittyvässä maailmassa ja kiertotalouden kontekstissa voisivat tarjota tutkimusaiheesta merkittävää uutta tietoa.

Lopuksi, tässä tutkimuksessa kartoitettiin kiertotalouden edelläkävijäyritysten ymmärrystä luontoympäristöstä vain Suomessa. Kiertotalous, sen enempää kuin kestävän ympäristö- ja talouskehityksen maailmanlaajuiset haasteet, joihin kiertotalous pyrkii osaltaan vastaamaan, eivät kuitenkaan ole paikkasidonnaisia. (Euroopan Unioni, 2022; EMF 1, 2013; Howard, 2019.) Koska kehysten voidaan sanoa määrittelevän ongelmia ja niiden syitä, sekä ehdottavan niihin parannuskeinoja (Cornelissen & Werner, 2014; Entman, 1993), olisi mielekästä toteuttaa vastaavanlaista tutkimusta Suomen lisäksi myös muissa maissa muun muassa Euroopan Unionin alueella ja globaalisti laajemmin. Tutkimuksen toistettavuus mahdollistaisi laajemman yhteisen ymmärryksen tutkimisen luontoympäristön asemasta ja roolista kiertotalouden mallin mukaisessa toiminnassa.

LÄHDELUETTELO

- Aaltio, I. & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa, P. Juuti, & I. Aaltio (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (s. 169–180). Gaudeamus.
- Blomberg, A., Heikkinen, A., & Kujala, J. (2021). Sidosryhmävuorovaikutus kestävän liiketoiminnan mahdollistajana. Teoksessa: K. Eräranta, & V. Penttilä (toim.). *Vastuullinen viestintä*. ProComma Academic, 60–75. <https://doi:10.31885/2021.00001>
- Buchholz, R. A. (2004). The natural environment: Does it count? *Academy of Management Perspectives*, 18(2), 130–133. <https://doi.org/10.5465/AME.2004.13836171>
- Casalegno, C., Civera, C., Mosca, F., Freeman, R.E. (2020). Circular-economy and relationship-based view. *Symphonya. Emerging issues in management*, 1, 149–164. <https://doi.org/10.4468/2020.1.12casalegno.civera.mosca.freeman>
- CFI (2022). Neoclassical economics. *What is neoclassical economics?* <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/neoclassical-economics>. (luettu 2.1.2023).
- CICAT2025- hanke. *Mikä CICAT2025?* <https://cicat2025.turkuamk.fi/fi/cicat2025/>. (luettu 2.11.2022).
- Civera, C. & Freeman, R. E. (2019). Stakeholder relationships and responsibilities: A new perspective. *Symphonya. Emerging Issues in Management*, 1, 40–58. <https://doi.org/10.4468/2019.1.04civera.freeman>
- Cooper, T. (1999). Creating an economic infrastructure for sustainable product design. *The Journal of Sustainable Product Design*, 8, 7–17. <https://doi.org/10.5465/AME.2004.13836171>
- Cornelissen, J. P., Werner, M. D. (2014) Putting framing in perspective: A review of framing and frame analysis across the management and organisational literature. *The Academy of Management Annals*, 8, 181–235. <https://doi.org/10.5465/19416520.2014.875669>
- Desrochers, P. (2002). Regional development and inter-industry recycling linkages: Some historical perspectives. *Entrepreneurship and Regional Development*, 14, 49–65. <https://doi.org/10.1080/08985620110096627>
- Desrochers, P. (2004). Industrial symbiosis: The case for market coordination. *Journal of Cleaner Production*, 12(8), 1099–1110. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2004.02.008>
- Driscoll, C., Starik, M. (2004). The primordial stakeholder: Advancing the conceptual consideration of stakeholder status for the natural environment. *Journal of Business Ethics*, 49, 55–73. <https://doi.org/10.1023/B:BUSI.0000013852.62017.0e>
- Elkington, J. (1998). Accounting for the triple bottom line. *Measuring Business Excellence*, 2(3), 18–22. <https://doi.org/10.1108/eb025539>
- EMF 1 (Ellen MacArthur Foundation). (2013) *Towards a circular economy volume 1: An economic and business rationale for an accelerated transition*. Cowes, UK.

- <https://ellenmacarthurfoundation.org/towards-the-circular-economy-vol-1-an-economic-and-business-rationale-for-an>. (luettu 13.10.2022).
- EMF 2 (Ellen MacArthur Foundation). (2012). *Circular Economy Introduction. What is a Circular Economy?* <https://ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview>. (luettu 2.10.2022).
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Eskola, J. Suoranta, J. (1998). Johdatus laadullisen tutkimukseen. *Vastapaino*.
- European Commission (2019). *Circular economy: Implementation of the circular economy action plan*. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/report_implementation_circular_economy_action_plan.pdf. (luettu 1.2.2023)
- European Parliament (2022) News. *Circular economy: definition, importance and benefits*. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits>. (luettu 6.10.2022).
- Freeman, R. E., Phillips, R. & Sisodia, R. (2020). Tensions in stakeholder theory. *Business & Society*, 59(2), 213–231. <https://doi.org/10.1177/0007650318773750>
- Freeman, R. E., Harrison, J. S., Wicks, A. C., Parmar, B. L., & de Colle, S. (2010) Stakeholder Theory: The State of the Art. *Cambridge University Press*.
- Freeman, R. E., Harrison, J. S. & Wicks, A. C. (2007). Managing for stakeholders: Survival, reputation and success. *New haven: Yale University Press*. <https://doi.org/10.2307/j.ctt13kh1qh>
- Freeman, R.E., Wicks, A.C. & Parmar, B. (2004) Stakeholder Theory and “The Corporate Objective Revisited”. *Organization Science*, 15, 364-369. <https://dx.doi.org/10.1287/orsc.1040.0066>
- Freeman R. E. (1984). Strategic Management: A Stakeholder Approach. *Boston, Pitman*.
- Ghisellini, P., Cialani, C. & Ulgiati, S. (2016.) A review on circular economy: the expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems. *Journal of Cleaner Production*, 114, 11–32. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.09.007>
- Goffman, E. (1974). Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience. *Northeastern University Press, Boston*.
- Gladwin, T.N., Kennelly, J.K. & Krause, T.S. (1995) Shifting paradigms for sustainable development; implications for management theory and practice. *Academy of Management Review*, 20(4), 874–907. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9512280024>
- Haigh, N., Griffiths, A. (2009). The natural environment as a primary stakeholder: The case of climate change. *Business Strategy and the Environment*, 18(6), 347–359. <https://doi.org/10.1002/bse.602>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2007). Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. *Yliopistopaino*.

- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Kariston Kirjapaino Oy.
- Howard, M., Hopkinson, P. & Miemczyk, J. (2019). The regenerative supply chain: a framework for developing circular economy indicators. *International Journal of Production Research*, 57(23), 7300–7318. <https://doi.org/10.1080/00207543.2018.1524166>
- Hu, J., Xiao, Z., Zhou, R., Deng, W., Wang, M. & Ma, S. (2011). Ecological utilization of leather tannery waste with circular economy model. *Journal of Cleaner Production*, 19(2), 221–228. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2010.09.018>
- Huxham, C., & Vangen, S. (2000). Ambiguity, complexity and dynamics in the membership of collaboration. *Human Relations*, 53(6), 771–806. <https://doi.org/10.1177/0018726700536002>
- Hörisch, J., Freeman, R.E., Schaltegger, S. (2014). Applying stakeholder theory in sustainability management: Links, similarities, dissimilarities and a conceptual framework. *Organization & Environment*, 27(4), 328–346. <https://doi.org/10.1177/1086026614535786>
- Ingold, T. (2000). *The Perception of Environment: Essays in Livelihood, Dwelling and Skill*. Routledge, London.
- de Sousa Jabbour, A. B. L., Jabbour, C. J. C., Godinho Filho, M., & Roubaud, D. (2018). Industry 4.0 and the circular economy: A proposed research agenda and original roadmap for sustainable operations. *Annals of Operations Research*, 270(1-2), 273–286. <https://doi.org/10.1007/s10479-018-2772-8>
- Karvonen, E. (2000). Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Media & Viestintä*, 23(2).
- Kiviniemi, K. (2018). Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa: Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 2, Näkökulmia aloittelevalla tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. PS-Kustannus, 73-86.
- Kaplan, S. & Murray, F. (2010). Entrepreneurship and the construction of value in biotechnology. *Technology and Organization: Essays in Honor of Joan Woodward. Research in the Sociology of Organizations*, 29, 107–147. [https://doi.org/10.1108/S0733-558X\(2010\)29](https://doi.org/10.1108/S0733-558X(2010)29)
- Korhonen, J., Honkasalo, A. & Seppälä, J. (2018). Circular economy: The concept and its limitations. *Ecological economics*, 143, 37–46. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2017.06.041>
- Kortetmäki, T., Heikkinen, A. & Jokinen, A. (2022). Particularizing nonhuman nature in stakeholder theory: The recognition approach. *Journal of Business Ethics*. <https://doi.org/10.1007/s10551-022-05174-2>
- Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. (2005) *Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Tampere: Vastapaino.*
- Kujala, J., Lehtimäki, H., & Freeman, R. E. (2019). A stakeholder approach to value creation and leadership. Teoksessa: Kangas, A., Kujala, J., Heikkinen, A., Lönnqvist, A., Laihonon, H. & Bethwaite, J. (toim.). *Leading change in a complex world:*

- Transdisciplinary perspectives*. Tampere University Press, 123–143.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0845-2>
- Laine, M. (2010). The nature of nature as a stakeholder. *Journal of Business Ethics*, 96(1), 73–78. <https://doi.org/10.1007/s10551-011-0936-4>
- Lischinsky, A. (2015). What is the environment doing in my report? Analysing the environment as stakeholder through corpus linguistics. *Environmental Communication*, 9(4), 539–559. <https://doi.org/10.1080/17524032.2014.967705>
- Magness, V. (2008). Who are the stakeholders now? An empirical examination of the Mitchell, Agle, and Wood theory of stakeholder salience. *Journal of Business Ethics*, 83(2), 177–192. <https://doi.org/10.1007/s10551-007-9610-2>
- Marjamaa, M., Salminen, H., Kujala, J., Tapaninaho, R., Heikkinen, A. (2021). A sustainable circular economy: Exploring stakeholder interests in Finland. *South Asian Journal of Business and Management Cases*, 10(1), 50–62. <https://doi.org/10.1177/2277977921991914>
- Miles, S. (2017). Stakeholder theory classification: A theoretical and empirical evaluation of definitions. *Journal of Business Ethics*, 142, 437–459. <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2741-y>
- Mitchell, R.K., Agle, B.R. & Wood, D.J. (1997). Toward a theory of stakeholder identification and salience; defining the principle of who and what really counts. *Academy of Management Review*, 22(4), 853–887. <https://doi.org/10.2307/259247>
- Murray, A, Skene, K. & Haynes, K. (2017). The circular economy: An interdisciplinary exploration of the concept and application in a global context. *Journal of Business Ethics*, 140(3), 369–380. <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2693-2>
- Naustdalslid, J. (2014). Circular economy in China – the environmental dimension of the harmonious society. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 21(4), 303–313. <https://doi.org/10.1080/13504509.2014.914599>
- Norton, S. D. (2007). The natural environment as a salient stakeholder: non-anthropocentrism, ecosystem stability and the financial markets. *Business Ethics: A European Review*, 16(4), 387–403. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8608.2007.00511.x>
- Näsi, J., Näsi, S., Philips, N. & Zyglidopoulos, S. (1997). The evolution of corporate social responsiveness: An exploratory study of Finnish and Canadian forestry companies. *Business and Society*, 3(6), 296–321. <https://doi.org/10.1177/000765039703600305>
- Orts, E.W. & Struddler, A. (2002). The ethical and environmental limits of stakeholder theory. *Business Quarterly*, 12(2), 215–233. <https://doi.org/10.2307/3857811>
- Phillips, R., Reichart, J. (2000). The environment as a stakeholder? A fairness-based approach. *Journal of Business Ethics*, 23(2), 185–197. <https://doi.org/10.1023/A:1006041929249>
- Puusa, A. (2020). Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa: Puusa, A. & Juuti, P. (toim.). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus, 145–156.
- Salminen, H., Kujala, J., Tapaninaho, R., Marjamaa, M., Heikkinen, A. (2021). A sustainable circular economy: Exploring stakeholder interests in Finland. *South Asian Journal of*

- Business and Management Cases*, 10(1), 50–62.
<https://doi.org/10.1177/2277977921991914>
- Schaltegger, S., Hörisch, J., & Freeman, R. E. (2019). Business cases for sustainability: A stakeholder theory perspective. *Organization & Environment*, 32(3), 191–212.
<https://doi.org/10.1177/1086026617722882>
- Sjöstedt, T. (2018) Sitra. *Mitä nämä käsitteet tarkoittavat?* <https://www.sitra.fi/artikkelit/mita-nama-kasitteet-tarkoittavat/>. (luettu 3.10.2022).
- Starik, M. (1995). Should trees have managerial standing? Toward stakeholder status for non-human nature. *Journal of Business Ethics*, 14, 207–217.
<https://doi.org/10.1007/BF00881435>
- Stead, J.G. & Stead, E. (2000). Eco-enterprise strategy: Standing for sustainability. *Journal of Business Ethics*, 24, 313–329. <https://doi.org/10.1023/A:1006188725928>
- Stead, W.E. & Stead, E. (1996). *Management for a Small Planet*, 2, Sage. Thousand Oaks.
<https://doi.org/10.4324/9781351279123>
- Syrjäläinen, E., Eronen, A., & Värri, V-M. (2007). *Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin*. Tampere University Press.
- Tallberg, L., García-Rosell, J-C. & Haanpää, M. (2022). Human-animal relations in business and society: Advancing the feminist interpretation of stakeholder theory. *Journal of Business Ethics*, 180, 1–16. <https://doi.org/10.1007/s10551-021-04840-1>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- UN (1992). United Nations. *Report of the United Nations Conference on Environment and Development Rio de Janeiro, 3-14 June 1992. Vol.1. Resolutions Adopted by the Conference.* <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/836/55/PDF/N9283655.pdf?OpenElement>. (luettu 20.10.2022).
- UNEP (2006). *Circular Economy: An alternative for economic development*. Paris: UNEP DTIE. <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/7476/-UNEP%202006%20Annual%20Report-2007755.pdf>. (luettu 20.10.2022).
- Waddock, S. (2011) We are all stakeholders of Gaia: A normative perspective on stakeholder thinking. *Organization & Environment*, 24(2), 192–212.
<https://doi.org/10.1177/1086026611413933>
- World Economic Forum. (2022). *The Global Risks Report 2022, 17th Edition.* https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf. (luettu 6.2.2023).

LIITE 1, HAASTATTELUKYSYMYKSET

CICAT2025: WP6 / 3. haastattelukierros 2021

Haastattelun kulku ja aloitus

- Haastateltavana vuonna 2021 CICAT2025-hankkeeseen osallistuvia sidosryhmiä.
- Haastattelua käytetään CICAT2025-hankkeen tutkimukseen.
- Haastattelussa käsitellään yhteistyötä kiertotalouteen liittyen ja erityisesti ollaan kiinnostuneita erilaisista yhteistyökokemuksista.
- Tämä on kolmas haastattelukierros. Ensimmäisellä kierroksella oltiin kiinnostuneita sidosryhmien intresseistä, toisella kierroksella kysyttiin erilaisista yhteistyön muodoista kiertotalouteen liittyen ja nyt syvennyttään yhteistyön kulkuun ja kokemuksiin tarkemmin.
- Haastatteluiden pohjalta on laadittu yksi politiikkasuositus ja useita tutkimuspapereita.

Taustatiedot

- Nimesi ja asemasi organisaatiossa?
- Mikä on työnkuvasi?
- Kerro lyhyesti mitä organisaatiosi tekee?

Kiertotaloustoiminta

- Mitä teet/teette tällä hetkellä kiertotalouteen liittyen?
- Millaisia tavoitteita teillä on nyt kiertotalouteen liittyen?
- Mistä nämä tavoitteet kumpuavat?
- Miten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan?
- Kenelle koet olevasi / koette olevanne tilivelvollisia kiertotalouden edistämisestä?

Yhteistyö liittyen kiertotaloustoimintaan

- Millaista yhteistyötä teette ja kenen kanssa kiertotalouteen liittyen? Millaisia erilaisia yhteistyösuhteita teillä on?

Esimerkki

- Seuraavaksi me haluaisimme kuulla esimerkin oikein hyvästä ja onnistuneesta yhteistyösuhteesta ja pyytäisimme sinua kertomaan siitä tarkemmin.
- Kuvaile tätä yhteistyösuhdetta. Mikä siitä teki hyvän yhteistyösuhteen?
- Kuvailisitko yhteistyösuhdetta prosessina, eli kertoisit, miten yhteistyö lähti liikkeelle, millaisin vaihein se eteni ja millaista yhteistyö on nyt?
 - Oliko yhteistyösuhteessa jotain tiettyjä kriittisiä tapahtumia tai vaihteita tai muita tekijöitä, jotka olivat tärkeitä suhteen kehittymiselle
- Tuleeko mieleen jotain haastavaa tai epäonnistunutta yhteistyösuhdetta? Mitä siinä tapahtui, miksi se epäonnistui tai mikä siinä oli haastavaa, kerro tarkemmin.
 - Kerro, mitä olet oppinut tästä epäonnistumisesta tai haastavasta yhteistyösuhteesta.

Sitten palataan takaisin kiertotalouteen liittyvään yhteistyöhön yleisemmällä tasolla.

- Miksi kiertotalouden tiimoilta tehdään yhteistyötä?
- Millaisia tavoitteita teillä yhteistyölle on?
- Kuka ja miten arvioidaan tavoitteiden saavuttamista?
- Minkälaisia vastuuta yhteistyöhön liittyy?
- Mitä yhteistyöllä on saatu aikaan? Millaisia tuloksia yhteistyöllä on ollut?

Kiertotalouden ymmärtäminen

- Mitä kiertotalous mielestäsi tarkoittaa?
- Mitä kestävyys tarkoittaa kiertotalouden yhteydessä?
- Onko kiertotalouden ymmärrys mielestäsi muuttunut, ja jos on, niin miten? Omalla kohdallasi ja/tai laajemmin.

Kiertotalous nyt ja tulevaisuudessa

Suomen hallituksen tavoite olla kiertotalouden globaali edelläkävijä vuonna 2025, CICAT2025 nimi tulee tänä päivänä.

- Miten arvioisit kiertotalouden tilaa Suomessa nyt suhteessa tähän tavoitteeseen?
- Miten tähän on päästy? Millaista yhteistyötä on tarvittu?
- Miten ajattelet, että tähän tavoitteeseen päästään?
 - Millaisia esteitä näet kiertotalouden edistämiseksi? Miten nämä esteet voitaisiin ylittää?
- Kuvittele vapaasti, miltä näyttää kiertotalouden pohjalle rakentuva Suomi vuonna 2050?
 - Mitä kiertotalouteen liittyviä kysymyksiä olemme ratkaisseet vuoteen 2050 mennessä?

Kokemukset CICAT2025-hankkeesta

Nyt ollaan CICAT:in 5-vuotisen taipaleen puolivälissä ja haluamme kuulla kokemuksianne CICAT-hankkeesta.

- Jos olette olleet CICAT2025:ssa mukana, miksi, miten??
- Mitä yhteistyötä hankkeen kanssa on antanut ja mitä odotatte?
- Mitä terveisiä haluat lähettää hankkeelle?

Lopuksi

- Kerro joku esimerkki kiertotalouteen liittyen, josta olet erityisen ylpeä?
- Onko vielä jotain, mitä haluat kertoa, on jäänyt sanomatta tai emme ole osanneet kysyä?